
Valkas un Smiltēnes novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2023. gadu

APZĪMĒJUMI

Valkas novada Centrālā bibliotēka – Valkas bibliotēka ar tās piecām struktūrvienībām pagastos

Valkas bibliotēka – Valkas pilsētas bibliotēka

Valkas bibliotēkas BLN – Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa

Valkas bibliotēkas PLN – Valkas bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļa

Smiltenes novada bibliotēka – Smiltenes bibliotēka ar tās 13 struktūrvienībām pagastos un novada pilsētās

Smiltenes bibliotēka – Smiltenes pilsētas bibliotēka

Smiltenes bibliotēkas BAN – Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa

Smiltenes novada KTP – Smiltenes novada pašvaldības Kultūras un tūrisma pārvalde

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

VPVKAC – Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

PII – Pirmsskolas izglītības iestāde

PMPL – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

VID – Valsts ieņēmumu dienests

VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

SAC – Sociālās aprūpes centrs

LAD – Lauku atbalsta dienests

ESIP – Eiropas Savienības informācijas punkts

VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

PIKC – Profesionālās izglītības kompetences centrs

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Eks. – eksemplāri

TMLS – Tautas lietišķās mākslas studija

KISC – Kultūras informāciju sistēmu centrs

LPMC – Latvijas Pašvaldību mācību centrs

Facebook – sociālais medijs “Facebook”

Instagram – tiešsaistes sociālais tīkls

BJVŽ – Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija

SATURS

KOPSAVILKUMS.....	5
1. VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS/REĢIONA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS.....	7
1.1. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā.....	7
1.2. Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas attīstības plānā definētajiem virzieniem un uzdevumiem	8
1.3. Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā.....	10
2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS	11
3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS.....	13
3.2. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām	14
3.3. Jaunu ēku būvniecība	15
3.4. Iekārtas, aprīkojums	15
3.5. Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā	16
4. PERSONĀLS.....	18
4.1. Personāla raksturojums	18
4.2. Apbalvojumi un pateicības.....	20
4.3. Finansējums personāla attīstībai.....	20
4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā	23
5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA	24
5.1. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi	30
5.2. Bibliomāts (grāmatu pakomāti).....	30
5.3 E-grāmatu bibliotēka	31
5.4. Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana	31
5.5. Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām.....	32
5.6. Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā	33
5.7. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām.....	33
5.8. Uzziņu un informācijas darbs.....	40
5.9. Bibliotēkas izglītojošā darbība	41
5.10. Medijpratība	42
5.11. Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem	42
5.12. Elektroniskais katalogs kā pakalpojums	43
5.13. Iekšzemes un starptautiskais SBA	45
6. KRĀJUMS.....	48
6.1. Krājuma komplektēšanas politika un organizācija.....	48
6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums.....	49
6.3. Krājuma pārbaude (inventarizācija)	51
6.4. Krājuma rādītāji.....	52
6.5. Datubāzes	56
6.6. Krājuma un datubāzu popularizēšana	58
6.7. Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”	60
6.8. Darbs ar parādniekiem	61
6.9. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi	61

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM	63
7.1. Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji	63
7.2. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu	65
7.3. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana	65
7.4. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām	66
7.5. Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes	69
7.6. Sadarbība ar izglītības iestādēm	73
7.7. Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā	74
7.8. Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā	75
7.9. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem	75
8. NOVADPĒTNIECĪBA	76
8.1. Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes	76
8.2. Novadpētniecības krājums	76
8.3. Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana	78
8.4. Izmantojums	78
8.5. Novadpētniecības darba popularizēšana	79
8.6. Sadarbība novadpētniecības jomā	84
8.7. Jauninājumi novadpētniecības darbā	86
8.8. Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi	86
8.9. Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības	87
9. PROJEKTI	88
9.1. Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem	90
10. PUBLICITĀTE	91
10.1. Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem	91
10.2. Bibliotēkas informācija tīmeklī	95
10.3. Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi	98
10.4. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi	105
11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS	107
11.1. Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām	107
11.2. Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes	111
11.3. Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība	112
11.4. Bibliotēku interešu aizstāvības darbs	113
12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS	115
12.1. Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts	115
12.2. Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām	117
12.3. Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)	118
12.4. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības	118

KOPSAVILKUMS

Darba prioritātes

1. Valkas bibliotēkas 2023. gada prioritāte bija simtgades svinības, kas ietvēra apjomīgu bibliotēkas vēstures pētījumu, svinību pasākuma organizēšanu (vairāk 33. lpp.) un ekskursijas organizēšanu lasītājiem.
2. Smiltenes bibliotēka nosvin simtgadi ar dažādu akciju piedāvājumu lietotājiem (vairāk 102. lpp.).
3. Dzejas autoru iesācēju konkursa “Tu arī mani spēsi izpildīt” organizēšana un suvenīru izstrāde (vairāk 111. lpp.).
4. Metodiskajā darbā 2023. gadā uzsvars likts uz darbu novadpētniecības jomā (vairāk 115.–116. lpp.).
5. Smiltenes novada bibliotēkai plašs piedāvājums “Bibliotēku nedēļā” visā novada teritorijā (100. lpp.).

Jauni pakalpojumi

1. Sākot ar 2023. gada februāri Valkas bibliotēkā pieejams jauns maksas pakalpojums - laminēšana.
2. Vijciema bibliotēkas uzplaukums (28., 35., 46., 71. lpp.).
3. Smiltenes novada bibliotēkās dibināti vairāki Lasītāju klubiņi, no kuriem aktīvākais darbojas Variņu bibliotēkā (vairāk 60. lpp.).

Nozīmīgi/jauni projekti

1. Valkas bibliotēkā organizētas senioru grupu un individuālās apmācības darbam ar datoru un e-pakalpojumu lietošanā (vairāk 41. lpp.).
2. Smiltenes bibliotēka aktīvi popularizē medijpratības prasmes, organizējot klātienē apmācību grupas (vairāk 42. lpp.).
3. Valkas novada Centrālajai bibliotēkai izstrādāts jauns logo (vairāk 93. lpp.).
4. Valkas bibliotēka sadarbībā ar Valgas bibliotēku (Igaunija) rīkojusi pasākumu “Bērnu rīti” (vairāk 70., 112. lpp.).

Bibliotēku nozares stratēģijā (2023-2027)

Pārskata periodā nav mainījusies bibliotēkas pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kā arī nav ieviesti jauni dizaina risinājumi. 2023. gada nogalē/2024. gada sākumā bija plānots uzsākt Valkas bibliotēkas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas būvdarbus, bibliotēkas 1. stāva pārbūvi un pacēlāja izbūvi, lai ikvienam būtu pieejami ēkas trīs stāvi, diemžēl Valkas novada pašvaldības finansiālo iespēju dēļ šī iecere atlikta uz nenoteiktu laiku.

Digitāli tiek veidotas novadpētniecības virtuālās izstādes un saturs sociālo tīklu kontos. Regulāri tiek papildināta Novadpētniecības datubāze.

Pārskata periodā jauni informācijas pakalpojumi nav ieviesti un nav paplašināti pakalpojumi tiešsaistē.

2023. gadā organizētas individuālās un grupu apmācības datorprasmju apguvē un e-pakalpojumu izmantošanā (vairāk 41. lpp.).

Bibliotēkas darbs un krājums tiek popularizēts gan bibliotēkas telpās (tematiskās grāmatu izstādes, uzraksti, novadpētniecības izstādes u.tml.), gan virtuāli bibliotēkas sociālajos medijos (ieraksti Facebook, Instagram) un bibliotēkas tīmekļa vietnē (slīdrādē sākuļlapā, novadpētniecības sadaļā).

Valkas bibliotēkas BLN izveidojusies lieliska sadarbība gan ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāziju, gan Valkas pirmsskolas izglītības iestādi, savukārt pagastos - ar Ērgemes pamatskolu (Ērgemes bibliotēka) un visām pirmsskolas izglītības grupām (vairāk 73. lpp.).

Pielāgotās literatūras pakalpojumi

Pielāgotā literatūra pagaidām ir jauns un mazskaitlīgs resurss reģiona bibliotēkās, tāpēc par tā komplektēšanu un izmantošanu būtu jādomā katrā bibliotēkā, vadoties no nepieciešamības vietējā kopienā (vairāk 33. lpp.)

Latviešu Grāmatai 500 norises reģionos

1. Valkas bibliotēkas un Valkas novadpētniecības muzeja speciālisti aicināja interesentus doties pastaigā pa Valku un Valgu, lai uzzinātu, kādi grāmatu izdevēji darbojušies Valkā-Valgā (jeb *vecajā Valkā*), kā arī apskatītu vietas, kurās savulaik atradušies grāmatu apgādi (vairāk 83. lpp.).
2. Valkas bibliotēka sadarbībā ar Valkas novadpētniecības muzeju izdevusi grāmatrūpniekam Jānim Rauskam veltītu elektronisko izdevumu "LAIKS. Kalendārs 2024" (vairāk 88. lpp.).

Problēmas, to risinājumi

1. Valkas bibliotēkas telpu pārbūve un ēkas energoefektivitātes uzlabošanas būvdarbi atlikti uz nenoteiktu laiku, kas nozīmē, ka ilgi gaidītās un cerētās pārmaiņas, kas ietvēra gan vides pieejamības uzlabošanu, gan funkcionālāku bibliotēkas telpu plānojumu, gan jaunu mēbeļu iegādi turpina būt tikai ideja (vairāk 13.lpp.).
2. Smiltenes bibliotēka joprojām atrodas nepiemērotās, morāli un fiziski novecojušās telpās. Pašvaldības vadība sola bibliotēkas jaunās ēkas būvniecību noteikt par prioritāti (vairāk 13.lpp.).
3. Atsevišķas pagastu bibliotēkas gan Valkas, gan Smiltenes novadā izvietotas ēku otrajos stāvos, kam diemžēl risinājuma nav. Savukārt Gaujienas bibliotēkai esošās telpas samazinātas pagasta pārvaldes vajadzību dēļ (vairāk 15. lpp.).
4. Valkas reģiona bibliotēku darbs trīs kopkatalogos (vairāk 45. lpp.).

Citi aktuāli jautājumi

Bibliotēkas tiek aicinātas iesaistīties ar pieaugušo apmācību saistītos projektos (VARAM, IZM), bet diemžēl ne vienmēr tam seko papildus finansējums darbinieku atalgojumam vai tehniskais nodrošinājums (e-pakalpojumu demo versijas demonstrēšanas iespējas, tehniskās ierīces mācību norisei).

1. VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS/REĢIONA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS

2023. gada pārskats atspoguļo Valkas reģiona (Valkas un Smiltenes novada) 20 publisko bibliotēku paveikto, uzsver nozīmīgākos gada notikumus un analizē galvenos darba rādītājus.

Noslēdzot 2023. gadu, Valkas reģionā darbojas 20 publiskās bibliotēkas – sešas bibliotēkas Valkas novadā, četrpadsmit – Smiltenes novadā. Gan Valkas, gan Smiltenes novadā ir viena centrālā bibliotēka, attiecīgi Valkas novada Centrālā bibliotēka un Smiltenes novada bibliotēka, ar struktūrvienībām pagastos.

Papildus publiskajām bibliotēkām, Valkas reģionā skolēniem pieejamas 13 izglītības iestāžu bibliotēkas. Pārskata periodā Valkas novadā darbojas divas skolu bibliotēkas. Smiltenes novadā atvērtas desmit vispārizglītojošo skolu bibliotēkas un viena profesionālās izglītības iestādes bibliotēka (profesionālās izglītības kompetences centrs “Smiltenes tehnikums”).

1.tabula “Bibliotēku sadarbības modelis Valkas reģionā”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	x
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

1.1. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Valkas novads

2023. gada sākumā tika likvidēta Lugažu bibliotēka ar nodaļu Sēļos (Valkas pagasts) un dibināta jauna bibliotēka – Sēļu bibliotēka. Līdz ar to Valkas pagasta Lugažu ciemā vairs netiek nodrošināti bibliotekārie pakalpojumi, jo šī apdzīvotā vieta atrodas 5km no Valkas pilsētas un, analizējot statistikas datus, secināts, ka tikai 15 cilvēki no Lugažu bibliotēkā reģistrētajiem lietotājiem neizmanto Valkas bibliotēku. Savukārt, lēmums par Sēļu nodaļas pārveidi par bibliotēku pamatots ar to, ka Valkas pagasta Sēļu ciematā ir specifiska bibliotēkas auditorija – lielākoties krievvalodīga, kura neizmanto Valkas bibliotēku. Šobrīd Sēļu bibliotēka atvērta 2 reizes nedēļā četras stundas (kopā 8h) un bibliotekāros pakalpojumus sniedz Valkas bibliotēkas darbiniece.

Smiltenes novads

Ar Smiltenes novada KTP 2022. gada 20. decembra rīkojumu uz nenoteiktu laiku slēgta **Drustu bibliotēkas Gatartas nodaļa**, apkures problēmu dēļ. Tās darbība atjaunota, sākot ar 2023. gada 9. maiju, beidzoties apkures sezonai. Taču, tuvojoties jaunai apkures sezonai, septembra domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt Drustu bibliotēkas ar Gatartas nodaļu reorganizāciju, kuras rezultātā līdz 31.10.2023. tiek likvidēta Gatartas nodaļa (Palejas, Drustu pagasts, Smiltenes novads). Gatartas nodaļas materiālās vērtības tika nodotas Drustu bibliotēkai, kā arī Drustu bibliotēkas vadītājam uzdots nodrošināt Gatartas iedzīvotājiem bibliotekāros un informācijas pieejamības pakalpojumus dzīvesvietā pēc pieprasījuma.

Grundzāles bibliotēkā atvērts Grundzāles pagasta VPVKAC, dodot iespēju arvien lielākai iedzīvotāju daļai saņemt ikdienā pieprasītākos pakalpojumus tuvāk savai dzīves vietai. Lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību, tiek mainīts bibliotēkas darba laiks. No 2023. gada 1. februāra bibliotēka atvērta katru darba dienu. Šajā laikā bibliotēkas vadītāja veic gan pagasta pārvaldes lietveža amata pienākumus, gan iedzīvotāji var saņemt bibliotēkās un VPVKAC pakalpojumus. Izveidojot VPVKAC pagastu bibliotēkās, bibliotēkārā amata pienākumi tiek papildināti ar t.s. digitālā aģenta funkciju – palīdzēt iedzīvotājam elektronisko pakalpojumu pieteikšanā, digitālo rīku lietošanā un izglītot iedzīvotāju grupas digitālajās prasmēs. Taču bibliotēkas aizvien saglabā pamatuzdevumu – veicināt kopienas attīstību un nodrošināt piekļuvi krājumā esošajai informācijai, kā arī veicināt kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu. Vairāk [TE](#).

1.2. Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas attīstības plānā definētajiem virzieniem un uzdevumiem

2023. gadā noslēdzas Valkas bibliotēkas plānošanas periods 2021.-2023. gadam. Trīs gadu periodam tika definēti 7 mērķi:

1. Attīstīt bibliotēku kā nozīmīgu kultūras, mūžizglītības un sabiedrības mijiedarbības centru, nodrošinot nepārtrauktu bibliotēkas pakalpojumu sniegšanu un piekļuvi kvalitatīvai informācijai, sekmējot iespēju ikvienam Valkas novada iedzīvotājam sevi realizēt dažādās mūžizglītības jomās.
● Bibliotēkā regulāri notiek pasākumi bērniem un jauniešiem, ģimenēm. ● Tiek organizētas apmācības pieaugušajiem darbam ar datoru un e-pakalpojumu izmantošanā. ● Bibliotēkā iespējams apmeklēt dažādas meistarklases un izglītojošas lekcijas. ● Notiek tikšanās ar autoriem, grāmatu atvēršanas, diskusijas. ● Bibliotēka ir aktīva pilsētas dzīvē, piedalās dažādos pasākumos (pilsētas svētki, Ziemassvētku tirdziņš u.tml.). ● Lietotāji izmanto iespēju saņemt individuālas konsultācijas un uzziņas.
2. Popularizēt un piedāvāt bibliotēkas pakalpojumu arī ārpus bibliotēkas telpām, tādējādi nodrošinot iespēju plašam iedzīvotāju lokam saņemt bibliotēkas pakalpojumus.
● 2022. gadā pie bibliotēkas ēkas uzstādīts bibliomāts. ● Valkas bibliotēkas PLN vadītāja vismaz 3 reizes gadā devusies uz sociālās aprūpes namu ar stāstījumu par interesējošo tēmu un grāmatu piedāvājumu; vismaz 2 reizes gadā uz PII ar aktuālo grāmatu piedāvājumu pedagogiem. ● 2021. gadā “Bibliotēku nedēļas” ietvaros rīkota akcija “Bibliotēka Tavā pagalmā”, kuras laikā noteiktās dienās un laikos bibliotēkas darbinieki ar grāmatām un žurnāliem devās uz dažādiem pilsētas rajoniem, lai iedzīvotāji varētu veikt grāmatu apmaiņu vai kļūt par bibliotēkas lietotājiem tuvāk savai dzīvesvietai. Akcijas rezultātā bibliotēkai pievienojās 1 jauns lietotājs. ● 2021. gadā “Bibliotēku nedēļas” laikā ieviests jauns pakalpojums “Preses pauze”, kas paredz īpaša bibliotēkas statīva ar žurnāliem izvietošanu uzņēmumos/iestādēs pēc

pieprasījuma. Šobrīd bibliotēkai ir četri statīvi (visi atrodas kādā uzņēmumā vai iestādē), kuros regulāri tiek veikta žurnālu nomaiņa.

3. Bērniem, jauniešiem un ģimenēm rosināt un uzturēt interesi par grāmatām, literatūru, lasīšanu, sniedzot ieskatu un iespēju līdzdarboties ar lasīšanu saistītās radošās izpausmēs. Sniegt ieskatu bibliotēkā kā kultūrvietā un pieeju tās pakalpojumiem.

Trīs gadu laikā piedāvājums bērniem, jauniešiem un ģimenēm ir bijis plašs un daudzveidīgs:

- Saglabāta laba sadarbība ar skolu un pirmsskolas iestādēm visā novadā (bibliotekārās stundas, izstādes ar nodarbību, Čemiņa viesošānās grupiņās, nodarbības pēc pieprasījuma, akcijas jauniešiem, viktorīnas par literatūru u.c.).
- Stablu popularitāti un apmeklējumu ieguvuši “Bērnu rīti”, kas ir ikmēneša pasākums visai ģimenei.
- 2021. gadā realizēts projekts “Lasām un salasāmies”, kas ietvēra ciemošanos un dalīšanos pieredzē ar lasošajām ģimenēm Valkas novadā.

4. Padarīt pieejamāku bibliotēkas Novadpētniecības krājumu un popularizēt tā pienesumu Valkas novada vēstures liecību izpētē un saglabāšanā un dzimtu vēstures izpētē.

- Šī mērķa pamatdoma bija pārcelt novadpētniecības krājumu bibliotēkas publiskajā telpā, kur tas būtu brīvi pieejams ikvienam bibliotēkas lietotājam. Diemžēl atceltās bibliotēkas telpu pārbūves dēļ tas nav noticis. PLN saglabāts novadpētniecības stends, kur regulāri tiek izliktas izstādes, kas arvien ir ļoti iecienītas bibliotēkas lietotāju vidū.
- Novadpētniecības materiāli tiek popularizēti Valkas bibliotēkas sociālo tīklu profilos.
- Notiek nepārtraukts darbs pie novadpētniecības datubāzes papildināšanas.

5. Strādāt pie bibliotēkas vides un infrastruktūras uzlabošanas, modernizēšanas, radot iekļaujošu un ergonomisku vidi gan bibliotēkas lietotājiem, gan darbiniekiem, lai nodrošinātu ērtāku grāmatu (u.c. resursu) nodošanu/saņemšanu.

Vienīgās būtiskās pārmaiņas vides iekārtojumā saistītas ar bibliomāta uzstādīšanu Valkas bibliotēkā. Diemžēl arī 2024. gadā plānotā ēkas energoefektivitātes paaugstināšana un pirmā stāva pārbūve bibliotēkas telpās ir atcelta uz nenoteiktu laiku.

6. Veicināt un atbalstīt bibliotēkas darbinieku profesionālo pilnveidi un kompetenču attīstību, tādējādi nodrošinot profesionālu un izglītotu personālu, kas strādā atbilstoši nozares standartiem, mūsdienu prasībām un ir ieinteresēti bibliotēkas darbā.

- Trīs gadu periodā ikviens bibliotēkas darbinieks katru gadu ir apmeklējis vismaz vienu citu bibliotēku/organizāciju organizētus profesionālās pilnveides kursus un reģiona galvenās bibliotēkas piedāvātos.
- 2023. gadā divas Valkas novada bibliotekāres nokārtoja ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmenu, kam gatavojās pašmācības ceļā. Rezultātā iegūta 4.līmeņa profesionālā kvalifikācija “Bibliotekārs”.

7. Sadarbībā ar pašvaldību veikt Valkas novada bibliotēku tīkla reformu, reorganizējot Valkas novada pagastu bibliotēkas par Valkas NCB filiālēm, veidojot centralizētu pārvaldības modeli, kas veicinās vienmērīgu un sabalansētu nozares attīstību Valkas novadā.

2022. gadā veikta Valkas novada publisko bibliotēku tīkla reorganizācija, izveidojot vienu iestādi - Valkas novada Centrālā bibliotēka ar piecām struktūrvienībām (Ērgemes bibliotēka ar nodaļu Turnā, Kārķu bibliotēka, Sēļu bibliotēka, Vijciema bibliotēka, Zvārtavas bibliotēka).

1.3. Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā

2023. gadā rīkotas pieaugušo apmācības darbam ar datoru un e-pakalpojumu lietošanā, kas attiecināmas gan pie iekļaujošas sabiedrības veidošanas, gan pie mūžizglītības iespēju nodrošināšanas. Darbs ar bērniem – dažādu izglītojošu un lasītprasmi veicinošu aktivitāšu rīkošana (4. mērķis) ir viens no aktīvākajiem rīcības virzieniem. Šogad Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa ir organizējusi virkni šāda veida pasākumu.

Viens no atpazīstamākajiem darbiem, kas sasaucas ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem, ir novadpētniecības darbs (11. mērķis). Valkas bibliotēkas sagatavotās novadpētniecības izstādes un publikācijas sociālajos tīklos (arī bibliotēkas vietnē) ir skatītākās un komentētākās. Esošajiem un bijušajiem valcēniešiem, vai kā citādi ar Valku saistītiem cilvēkiem vienmēr ir interesanti atskatīties pagātnē, redzēt notikumus un vietas. Īpaši populāri ir ieraksti/izstādes par dažādām ar novadu saistītām personām. Pilsētas iedzīvotāji aktīvi dāvina bibliotēkai novadpētniecības materiālus, kas liecina par viņu vēlmi saglabāt un darīt pieejamas dažādas vēstures liecības.

Pie novadpētniecības virziena pieskaitāma arī elektroniskā izdevuma "LAIKS. Kalendārs 2024" izdošana, jo tajā ietverta Valkas novada vēsture un tagadnes notikumi. Kalendārs ilgākā laika periodā būs lieliska laika liecība, kurā apkopoti gan vietējo literātu un mākslinieku darbi, gan informācija par novada aktualitātēm un uzņēmējiem.

• Bibliotēku akreditācija

Bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

Valkas novads

2. tabula “Valkas novada Centrālās bibliotēkas izdevumi”

	2021	2022	2023	+/- 2023/2022
Izdevumi kopā (EUR)	144620	266927	287285	+8%
Darbinieku atalgojums (bruto)	97978	144 478	165728	+15%
Krājuma komplektēšana	9943	19498	25450	+31%

Valkas bibliotēkas finansējuma tabulā tiek salīdzināts 2022. un 2023. gads, jo līdz 2022. gadam katrai Valkas novada publiskajai bibliotēkai bija savs budžets. Pēc reorganizācijas Valkas novadā ir viena iestāde - Valkas novada Centrālā bibliotēka ar piecām struktūrvienībām un vienotu budžetu.

Kā redzams tabulā, kopējie izdevumi auguši par 8%, kas skaidrojams ar papildus piešķirumu Valkas bibliotēkas simtgades svinībām, finansējumu Arturam Gobam un Velgai Krilei veltīto suvenīru izstrādei un pakalpojumu un preču sadārdzinājumu. Pagastu bibliotēkām papildus piešķirti līdzekļi inventāra iegādei.

Darbinieku atalgojums, salīdzinot ar 2022. gadu, audzis par 15%. 2023. gada sākumā Valkas novada pašvaldība paaugstināja algas: pagastu bibliotēku vadītājiem par 23%, pilsētas bibliotēkas nodaļu vadītājiem par 22%, bibliotekārēm par 17%, vadītājas vietniecei par 14%, direktorei par 11%. Neskatoties uz to, ka katru gadu pašvaldība cenšas palielināt bibliotēkuru atalgojumu, tas joprojām ir zems, īpaši pagastos, un bibliotēkuru darbs balstās uz entuziasmu. Bibliotēku darbinieki saņem vienas no zemākajām algām Valkas novada pašvaldībā.

Lai gan kopējais finansējums krājuma komplektēšanai ir audzis, pašvaldības piešķirums gan grāmatu iegādei, gan periodikas abonēšanai ir palicis nemainīgs. 2023. gadā Valkas novada Centrālajā bibliotēkā ieviests kritērijs grāmatu iegādei 7,44 EUR uz vienu lasītāju, lai līdzvērtīgi sadalītu finanšu līdzekļus starp visām novada publiskajām bibliotēkām, bet periodikas abonēšanai noteikts 706 EUR uz vienu bibliotēku, atskaitot pilsētas bibliotēku un Ērgemes bibliotēku, kurai ir nodaļa Turnā ar savu lietotāju loku. Faktiski tika pārdalīts piešķirtais finansējums, kas nav mainījies jau trīs gadus, neskatoties uz to, ka augušas gan grāmatu, gan periodikas abonēšanas cenas.

Kopumā bibliotēkām piešķirtais finansējums ir apmierinošs – nodrošina pamatfunkciju veikšanu. Budžeta pārrunās, pamatojot inventāra nepieciešamību, tiek piešķirta visa vai vismaz lielākā daļa no vēlamās summas. Pašvaldības vadība ir pretimnākoša novada finansiālo iespēju robežās.

Smiltenes novads

Bibliotēku darbību nodrošina pašvaldības piešķirtais finansējums un bibliotēku uzdevums ir racionāli un pārdomāti to izlietot. Smiltenes novada pašvaldības 2023. gada budžets balstīts uz Smiltenes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2035. gadam, kurā ietverti pašvaldības stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes, par pamatu izvirzot trīs attīstības virzienus – sabiedrību, uzņēmējdarbību, publisko infrastruktūru un pakalpojumus. Izdevumi pēc savas ekonomiskās būtības tiek iedalīti deviņās funkcionālajās kategorijās.

Lielāko budžeta izdevumu daļu veido izglītība, sociālā aizsardzība, atpūta, kultūra un reliģija – 10%, kas ietver arī bibliotēku izdevumus (568 944 EUR). Pašvaldības budžetā paredzēti līdzekļi vairāku vērienīgu investīciju projektu projektēšanas uzsākšanai un turpināšanai, tai skaitā Smiltenes Viedrades kvartāla attīstība (88 783 EUR), kurā tiek plānotas arī telpas bibliotēkai. Kopumā Smiltenes novada bibliotēkas finansiālais nodrošinājums ir pietiekams, pārskata gada periodā ir izdevies īstenot gan plānotās aktivitātes, gan iegādāties plānoto inventāru.

No 01.01.2023. palielinātas amatalgas, savukārt no 01.04.2023. noteiktas individuālās amatalgas, ņemot vērā darbinieka kompetenču un darba izpildes rezultātu novērtēšanu par 2022. gadu. Pašvaldībā uzsākta pakāpeniska pāreja uz jaunu atlīdzības sistēmu, kurā tiks ņemts vērā personāla novērtēšanā iegūtais vērtējums. Kopumā novadā darbinieku atalgojums palielinājies par 20%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bibliotēkai par 21%.

3. tabula “Smiltenes novada bibliotēkas izdevumi”

	2022	2023	+/- salīdz.ar iepr. gadu
Izdevumi kopā (EUR)	440 663	533 037	+ 21%
Darbinieku atalgojums (bruto)	218 214	264 349	+ 21%
Krājuma komplektēšana	40 117	58 305	+ 45%

Tabulā uzrādītie izdevumi attiecas kopā uz Smiltenes novada bibliotēku un tās struktūrvienībām. Tabulas ailē “Darbinieku atalgojums” minētā summa ir, ieskaitot atalgojumu fiziskām personām uz tiesiskās attiecības regulējošu dokumentu pamata par pakalpojuma sniegšanu, piemēram, bibliotēkas pasākumos, malkas kraušanu šķūnī u.c. Finansējums kopumā ir pietiekams.

Valkas reģions

4. tabula “Valkas reģiona bibliotēku izdevumi”

	2022	2023	+/- salīdz.ar iepr. gadu
Izdevumi kopā (EUR)	707 590	820 322	+16%
Darbinieku atalgojums (bruto)	362 692	430 077	+18,6%
Krājuma komplektēšana	59 615	83 755	+40%

2023. gadā Valkas reģiona bibliotekāru atalgojums audzis par 18,6%, kas saistāms gan ar minimālās algas paaugstināšanu, gan ar pašvaldību mērķi sasniegt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteiktās minimālās amatalgas līdž 2027. gadam.

3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

3.1. Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Valkas novads

2023. gadā pabeigts darbs pie tehniskā projekta, kas paredz **Valkas bibliotēkas** ēkas energoefektivitātes palielināšanu, pacēlāja izbūvi vides pieejamības nodrošināšanai cilvēkiem ar kustību traucējumiem un pārbūves darbus bibliotēkas telpās. Diemžēl pašvaldības finansiālā stāvokļa dēļ, 2024. gadā netiks uzsākta projekta realizācija, kā tas bija plānots. Jūnijā veikta parketa lakošana Valkas bibliotēkas BLN.

Tā kā **Kārķu bibliotēka** atrodas ēkas otrajā stāvā un nav pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem, māmiņām ar bērnu ratiņiem vai vecāka gājuma cilvēkiem, 2023. gadā uzsākts darbs pie zvana pogas un nelielas darba stacijas izveides pirmajā stāvā. Darbi notiek Kārķu pagasta VPVKAC ierīkošanas ietvaros.

Pie **Vijciema bibliotēkas** uzsākta uzbrauktuves pārbūve, lai nodrošinātu piekļuvi bibliotēkai cilvēkiem ar kustību traucējumiem un māmiņām ar bērnu ratiņiem. 2024. gadā plānots bibliotēkas telpās nojaukt krāsnis un nomainīt grīdas segumu. Darbi notiek Vijciema pagasta VPVKAC ierīkošanas ietvaros.

Vijciema bibliotēkas telpas ir gaišas un mājīgas, bet mazas (47,4 m²), tāpēc ir minimālas iespējas kaut ko mainīt vai uzlabot. Bibliotēkas telpās ir nepieciešams veikt kosmētisko remontu (sienu pārkrāsošanu u.tml.).

Ēkai, kurā atrodas **Zvārtavas bibliotēka**, 2023. gadā uzsākta durvju ailu pielāgošana izmēriem, lai ēkā un bibliotēkā brīvi varētu iekļūt un pārvietoties cilvēki ar kustību traucējumiem vai māmiņas ar bērnu ratiņiem. Darbi notiek Zvārtavas pagasta VPVKAC ierīkošanas ietvaros.

Sēļu bibliotēkā pārkārtotas telpas – no lietotāju apkalpošanas un krājuma telpas izņemts viens plaukts un novadpētniecības plaukti pārvietoti uz blakus esošo telpu. Tagad bibliotēkas galvenā telpa ir plašāka, līdz ar to bērniem atbrīvots stūrītis, kur spēlēt spēles, zīmēt un lasīt grāmatas.

Smiltenes novads

2023. gadā pašvaldība plānoja uzsākt Viedrades kvartāla projektēšanu, taču iecere nav īstenojusies. Kvartāla projektēšanu plāno 2024. gadā. Optimistiskās prognozes, ka **Smiltenes bibliotēka** uz jaunām telpām varēs pārcelties 2025.–2026.gadā, uz pārskata sagatavošanas brīdi vairs nav spēkā. Šobrīd prognozē, ka tas varētu notikt 2027. gadā ar nosacījumu, ja būs finansējums.

Smiltenes novada pašvaldība 2022. gadā rīkoja arhitektūras ideju metu konkursu Viedrades kvartāla, Pils ielā 9, Smiltē, attīstībai, kur nākotnē paredzētas vairākas sabiedrībai nozīmīgas funkcijas – bibliotēka, kopienas centra ēka, ēka kopradei, mazajai uzņēmējdarbībai un sabiedriskajai ēdināšanai. Konkursa godalgas ieguvušie darbi tika nodoti sabiedrības izvērtēšanai un balsošanai, lai vēlāk, izvērtējot gan metu konkursa žūrijas, gan sabiedrības viedokli, pašvaldība varētu turpināt projektēšanas līguma sarunu procedūras organizēšanu. 2023. gada janvārī kopā sanāca Viedrades kvartāla metu konkursa godalgoto darbu autori,

iedzīvotāji un pašvaldības pārstāvji, lai klātienē uzzinātu un diskutētu par minētās teritorijas attīstīšanas iecerēm. Diskusijas laikā nostiprinājās pārliecība, ka Smiltenes iedzīvotāji ir patiesi ieinteresēti, lai sapnis par bibliotēku Smiltē piepildītos iespējami drīz.

Pēc ielas rekonstrukcijas **Smiltenes bibliotēka** Baznīcas laukumā 13 atkal ir pieejama iedzīvotājiem gan ar kustību traucējumiem, gan ar bērnu ratiņiem. Arī senioriem ir kur pieturēties, kāpjot pa kāpnēm. Atskaites periodā izgatavota un pie bibliotēkas ieejas uzstādīta alumīnija uzbrauktuve. Tā ir pārvietojama, vieglas konstrukcijas un nerūsējoša, izmaksas – 2946 eiro.

Uzbrauktuve pie Smiltenes bibliotēkas ieejas, Baznīcas laukumā 13

Smiltenes bibliotēkas BAN materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums ir apmierinošs. Atskaites periodā tika veikts griestu un sienu kosmētiskais remonts, kā arī demontēts kafējnīcas “Starplaiks” nosaukums. Veikta lustru nomaiņa. Jaunās lustras ļauj telpā iegūt vairāk gaismas, tās ir mūsdienīgas un labi pietāv pie iepriekšējā gadā uzlīmētajām sienas uzlīmēm. Telpa kļuvusi pusaudžu auditorijai pievilcīgāka. 2023. gadā iegādāti jauni plastikāta grāmatu plauktu daļēji. Tie izskatās vizuāli pievilcīgi un mūsdienīgi.

Tāpat kā iepriekšējos gados, arī 2023. gadā vasaras mēnešos bibliotēkas telpās bija ļoti karsts. Jautājums par ventilāciju vasarā joprojām nav atrisināts. Gada aukstajos mēnešos ventilācija strādā labi. Kāpņu telpas kosmētiskais remonts joprojām nav veikts. Lietus laikā telpā iekļūst ūdens, turpinot bojāt iekšējo fasādi.

Bilskas bibliotēkā tika pabeigts 2021. gadā uzsāktais remonts palīgtelpās. **Birzuļu nodaļā** tika paplašinātas telpas, izremontējot atsevišķu, līdz šim neizmantotu telpu. Tajā plānots ierīkot atpūtas stūrīti bērniem un jauniešiem, kur pavadīt savu brīvo laiku - mācoties, lasot grāmatas, spēlējot spēles u.c. Mēru ciemā nav jauniešu centra vai vietas, kur bērniem un jauniešiem satikties ar vienaudžiem, šeit viņi varēs justies brīvi un gaidīti. Telpā paredzēts izlikt arī izstādes.

Grundzāles bibliotēkā, lai varētu atvērt Grundzāles pagasta VPVKAC, tika veikts kosmētiskais remonts, nomainīts apgaismojums, logi aprīkoti ar gaismas necaurļaidīgām žalūzijām un ieliktas elektriskās ārdurvis. Remontdarbi tika veikti par VARAM piešķirtās valsts budžeta dotācijas līdzekļiem un tos koordinēja Grundzāles pagasta pārvalde.

3.2. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām

Valkas novads

Nav notikusi.

Smiltenes novads

Iepriekšējā pārskata periodā pēc skolu reorganizācijas **Vidagas bibliotēka** Virešu pagastā tika pārvietota uz brīvām telpām Sikšņu skolā. 2023. gadā, turpinot izglītības iestāžu reorganizāciju, atbrīvojās PII telpas blakus bibliotēkai. Tika pieņemts lēmums uz tām pārvietot bibliotēkas krājumu – atsevišķās telpās tagad ērti izvietots bērnu literatūras krājums un

pieaugušo literatūras krājums, kā arī ir pietiekoši plaša telpa datoriem ar interneta pieslēgumu un neliela telpa pasākumu vai nodarbību rīkošanai. Telpas ir kompaktas un ērti pārskatāmas.

Gada nogalē **Gaujienas bibliotēkas** bērnu zona pārvietota no O. Vācieša Gaujienas pamatskolas bibliotēkas telpas, kur tā tika iekārtota 2016.–2017.gadā, uz pieaugušo abonementa telpu, tādējādi kopumā bibliotēku izvietojot šaurākās, platības ziņā neatbilstošās telpās. Lai atbrīvotu vietu bērnu literatūras krājumam, publiskie datori un lasītāja vieta tika pārvietoti uz nelielu telpu, kurā atrodas gan vadītājas darba vieta, gan Gaujienas pagasta VPVKAC. Tādējādi bibliotēka aizņem ne vairs trīs, bet gan divas telpas. Pārmaiņu iemesls – pašvaldībai bija nepieciešams savā īpašumā atrast telpas pagasta pārvaldei. Tāpēc uz O. Vācieša Gaujienas pamatskolas bibliotēkas telpām “Pilskalnu” ēkā no nomātām telpām tika pārcelta Gaujienas pagasta pārvalde, bet skolas bibliotēka tika pārcelta uz skolas telpām.

Brantu bibliotēka pārvietota uz plašākām telpām tajā pašā ēkā, kur iepriekš atradās pagasta pārvalde. Pēc Launkalnes un Brantu pagastu pārvalžu apvienošanas, pagasta pārvaldniece lielākoties uzturas Launkalnes pagastā, tāpēc telpas atbrīvoja, lai bibliotēku varētu iekārtot gaišākās un plašākās telpās. Bibliotēkai adrese nav mainījiesies.

3.3. Jaunu ēku būvniecība

Valkas reģions

Nav notikusi.

3.4. Iekārtas, aprīkojums

Valkas novads

Valkas bibliotēkā 2023. gadā tika plānota trīs darbinieku datoru nomaiņa Valkas novada pašvaldības īstenota datortehnikas iepirkuma ietvaros. Datori tiks piegādāti 2024. gada sākumā.

Apmeklētāju rīcībā ir seši datori un divas multifunkcionālās iekārtas, pieci no datoriem piegādāti 2015. gadā Valkas novada domes īstenotā ERAF projekta “Publisko interneta piekļuves punktu attīstība Valkas novadā” ietvaros. Datoru darba kvalitāte ir apmierinoša, 2023. gadā tiem bija plānots instalēt jaunāku operētājsistēmas Windows versiju, bet šis nodoms netika īstenots.

Pieprasījums pēc datoru izmantošanas ir samazinājies. Joprojām pieprasīti ir kopēšanas, izdrukas un skenēšanas pakalpojumi. Tīkla ātrums lejupielādēs 92,4 Mbps, augšupielādes 94,7 Mbps (izgūts 25.01.2024).

Novada bibliotēkās joprojām tiek lietoti 2015. gadā Valkas novada domes īstenotā ERAF projekta ietvaros piegādātie datori. **Ērgemes bibliotēkā** sakarā ar VPVKAC atvēršanu 2022. gadā tika iegādāta tehnika - datori un multifunkcionālā iekārta. **Kārķu bibliotēkai** ir aktuāls jautājums par jaunas datortehnikas iegādi, kas varētu atrisināties 2024. gadā līdz ar VPVKAC izveidi bibliotēkas telpās. Arī **Zvārtavas bibliotēkai** 2024. gadā tiks iegādāta jauna datortehnika un multifunkcionālā iekārta, izveidojot bibliotēkā VPVKAC. **Vijciema bibliotēkā** iegādāts jauns viedtālrunis.

5.tabula “Valkas novada bibliotēku IKT nodrošinājums”

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)
Datori	20	17
Multifunkcionālās iekārtas	11	
Printeri	7	
Kopētāji	2	
Skeneri	11	

Smiltenes novads

Novada bibliotēkās iespēju robežās turpinās darbs pie datoru nomaiņas. Daļā bibliotēku apmeklētājiem pieejami 2015. gadā ERAF projekta “Publisko interneta piekļuves punktu attīstība” ietvaros iegādātie datori, citur tiek izmantotas 2020.–2022.gadā par budžeta līdzekļiem iegādātas iekārtas (tādā veidā tika veikta pakāpeniska 3TD datoru nomaiņa).

Smiltenes bibliotēkā atskaites gadā iegādāti trīs jauni stacionārie datori un viens portatīvais dators darbiniekiem. Līdz ar to 2022.–2023. gadā datori nomainīti visiem Smiltenes bibliotēkas darbiniekiem. **Smiltenes bibliotēkas BAN** 2023. gadā tika ievilkts interneta optiskais kabelis. **Apes bibliotēkā** iegādāti divi portatīvie datori. **Drustu bibliotēkā** pārskata gadā bibliotēkas vadītājam iegādāts jauns stacionārais dators un monitors. 2024. gada budžetā plānots iegādāties portatīvo datoru, lai nodrošinātu palīdzības sniegšanu bibliotēkas lietotājiem dzīvesvietās, piemēram, rēķinu apmaksai vai dažādu e-pakalpojumu izmantošanai. Vairākās novada bibliotēkās iegādāti čeku printeri.

6.tabula “Smiltenes novada bibliotēku IKT nodrošinājums”

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)
Datori	32	67
Multifunkcionālās iekārtas	27	
Printeri	9	
Kopētāji	1	
Skeneri	3	

3.5. Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Valkas novads

Ēkai, kurā atrodas Valkas bibliotēka, steidzami ir nepieciešams veikt renovāciju, kas ietver logu nomaiņu, apkures sistēmas uzlabošanu un ēkas sienu siltināšanu. Vasarā šajā ēkā ir ļoti karsts, valda bezgaiss, savukārt rudenī un ziemā, pie liela nokrišņu daudzuma, tek jumts, ziemā lielā salā - telpas ir aukstas.

Pārējās novada bibliotēkās gan telpu, gan darba tehnikas stāvoklis ir apmierinošs.

Smiltenes novads

Lai **Smiltenes bibliotēka** nodrošinātu pasākumu kvalitāti ārpus bibliotēkas telpām, nepieciešama skaņu pastiprinoša aparatūra. Balstoties līdzšinējā pieredzē un izpētot tirgus

piedāvājumu, secināms, ka šis ārpakalpojums ir dārgs, turklāt ir izaicinājums konkrētam pasākuma datumam dabūt kvalitatīvu apskaņošanu, jo skaņu operatori ir noslogoti, pieprasījums ir lielāks nekā piedāvājums. Tā kā ir vēlme bibliotēkas publicitātes nolūkos iziet ārpus bibliotēkas telpām ar savu pasākumu piedāvājumu, piemēram, Smiltenes Pilsētas svētkos un āra lasītavā, bibliotēkai ir nepieciešama sava skaņu pastiprinoša iekārta. Lai gan kvalitatīvai aparatūrai nepieciešams pietiekami liels finansējums, aparatūras iegāde atmaksātos trīs līdz četrus pasākumu laikā. Uz abām bibliotēkas nodaļām (pieaugušo un bērnu) ir viens projektors un viens projektora ekrāns, kas regulāri jāpārnēsā no vienas ēkas uz otru. Risinājums: iegādāties vēl vienu projektoru un ekrānu.

Diemžēl bibliotēka joprojām atrodas gan fiziski, gan morāli novecojušās telpās, kuras nav ne fiziski, ne emocionāli pievilcīgas apmeklētājiem un darbiniekiem.

Problēma: Vasaras karstajos mēnešos **Smiltenes bibliotēkas BAN** liels karstums, netiek darbināta ventilācija. Nodaļa strādā saīsinātu darba dienu augstās telpu temperatūras dēļ. Savukārt laikā, kad ārā paliek vēss, ventilācija tiek ieslēgta un bibliotēkā ir ļoti auksts. Risinājums būs ventilācijas sistēmas salabošana un regulēšana atbilstoši laikapstākļiem.

4. PERSONĀLS

4.1. Personāla raksturojums

Valkas novads

Valkas novada Centrālajā bibliotēkā strādā 17 darbinieki, no tiem 1 vadītājs, 1 sabiedrisko attiecību speciālists, 1 tehniskais darbinieks un 14 bibliotekārie darbinieki. Valkas bibliotēkā visiem darbiniekiem ir pilnas slodzes darbs (11 + 1), bet pagastos pilnas slodzes darbs ir 3 no 5 bibliotēku darbiniekiem.

7.tabula “Valkas novada Centrālās bibliotēkas darbinieku skaits un slodžu sadalījums”

	Skaitis	Slodze
Valkas bibliotēka		
Vadītāja	1	1
Sabiedrisko attiecību speciālists	1	1
Bibliotekārais darbinieks	9	1*9
Tehniskais darbinieks	1	1
Pagastos		
Bibliotēkas vadītāja	3	1
Bibliotēkas vadītāja	1	0,5
Bibliotekārs (pagasta bibliotēkas nodaļā)	1	0,2
KOPĀ:	17	

Pārskata periodā darba attiecības uzsācis viens jauns darbinieks Vijciema bibliotēkā. 2023. gada rudenī Vijciema bibliotēkas vadītāja un Valkas bibliotēkas vecākā bibliotekāre nokārtoja profesionālās kvalifikācijas eksāmenu un ieguva kvalifikāciju “Bibliotekārs”, kas atbilst ceturtajam profesionālās kvalifikācijas līmenim. Līdz ar to Valkas novadā gandrīz visi (76%) darbinieki ir ar atbilstošu kvalifikāciju.

8. tabula “Valkas novada Centrālās bibliotēkas darbinieku izglītība”

Bibliotekāro darbinieku kopskaits	17
no tiem ar bibliotekāro izglītību	13
t.sk. maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1
t.sk. bakalaura grādu	
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	1
t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni	11
no tiem ar izglītību citās jomās	4
t.sk. ar bakalaura grādu	2
ar vispārējo vai profesionālo vidējo izglītību	2

Smiltenes novads

Smiltenes novada bibliotēkās kopā ir 23,3 amata vienības un 26 darbinieki, tai skaitā viens tehniskais darbinieks. No 25 bibliotekārajiem darbiniekiem divi ir bērna kopšanas atvaļinājumā, strādā aizvietotāji.

Smiltenes bibliotēkā ir pilnas slodzes tehniskais darbinieks un astoņi pilnas slodzes bibliotekārie darbinieki, no kuriem pieci ar bibliotekāro izglītību. **Apes bibliotēkā** ir divi darbinieki, abiem 0,9 slodze, vienam bibliotekārā izglītība. Divi darbinieki ir arī **Raunas bibliotēkā** – vadītājam ir pilna slodze, bibliotekārei 0,9 slodze, abām ir bibliotekārā izglītība. Pilnas slodzes ir arī vadītājiem **Bilskas, Drustu, Gaujienas, Palsmanes** un **Variņu bibliotēkās** un visām bibliotēku vadītājam ir bibliotekārā izglītība. Gaujienas bibliotēkā tiek sniegti arī VPVKAC pakalpojumi, kas nodrošina pilnu slodzi. Nepilna – 0,9 slodze ir **Vidagas, Blomes, Trapenes** bibliotēku vadītājam. Trapenes bibliotēkas darbiniecei ir bibliotekārā izglītība, bet Blomes un Vidagas vadītājas strādā bez bibliotekārās izglītības. **Launkalnes** bibliotēkas vadītājam ir 0,8 slodze, **Grundzāles** 0,6 slodze. Ne vienai, ne otrai nav bibliotekārā izglītība. Pusslodzes ir **Brantu** bibliotēkas vadītājam un **Bilskas bibliotēkas** Lobērgu un Birzuļu nodaļu bibliotekārēm. Ne Brantu, ne Lobērgu darbiniecei nav bibliotekārās izglītības. Gaujienas, Grundzāles un Brantu bibliotēku vadītājas ir papildus nodarbinātas arī citā pašvaldības iestādē. Kopumā lielākajai daļai personāla ir pilna vai gandrīz pilna slodze.

9.tabula “Smiltenes novada bibliotekāru izglītība”

Izglītība	Smiltenes bibliotēka	Kopā SNB
Bibliotekāro darbinieku kopskaits	8	25
no tiem ar bibliotekāro izglītību	5	15
t.sk. maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	1	1
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	1	1
t.sk.ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)		
t.sk. ar 3.profesionālo kvalifikācijas līmeni/ 4.LKI līmeni	3	13
no tiem ar izglītību citās jomās	3	10
t.sk. ar bakalaura grādu	2	3
t.sk. ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	1	4

Smiltenes bibliotēkā trīs darbinieki ir vecuma grupā 30–39 gadi, divi darbinieki vecuma grupā 40–49 gadi, divi darbinieki 50–59 gadi un tikai viens darbinieks vecuma grupā 60–69 gadi. Savukārt **novadā kopumā** visvairāk darbinieku ir vecuma grupā 40–49 gadi, tai seko ar vecuma grupa 50–59 un 60–69 gadi. Priecē, ka novadā ir viens darbinieks arī vecuma grupā 20–29 gadi.

4.2. Apbalvojumi un pateicības

Valkas novads

Valkas bibliotēkas PLN vadītāja-direktores vietniece 2023. gada 17. novembrī saņēmusi Valkas novada pašvaldības atzinības rakstu par ieguldījumu iedzīvotāju saliedētības un izglītošanas veicināšanā, bibliotēkas attīstībā.

Vijciema bibliotēkas vadītāja saņēmusi pateicību par debiju Vijciema kultūras un izglītības risinājumu daudzveidībā, ko piešķīra Vijciema pagasta pārvalde un Vijciema tautas nams pasākumā "Gada balva kultūrā un sportā".

Smiltenes novads

Gada izskaņā **Smiltenes bibliotēkas BAN** saņēma Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja un LNB pateicību par piedalīšanos Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas norisēs.

Variņu bibliotēkas vadītāja **Madara Antēna** saņem daudz uzslavas vārdus no pagasta iedzīvotājiem gan sociālajos tīklos, gan personiski, kuri no sirds saka paldies par to, ka pagastā ir tik aktīva bibliotēka. Daudziem šī ir vienīgā vieta, kur iziet sabiedrībā un pavadīt laiku. Iedzīvotāji ar lielu interesi gaida katru izstādi un pasākumu, viņi ir pieraduši, ka Variņu bibliotēkā regulāri ir kaut kas jauns, ko redzēt.

4.3. Finansējums personāla attīstībai

Valkas novads

Valkas novada bibliotekāri profesionālajai pilnveidei gada ietvaros izlietojuši 402 EUR (no 730 EUR). Aktīvāk mācās jaunie darbinieki. Pagastos bibliotekāri labprāt izmanto bezmaksas piedāvājumu un reģiona galvenās bibliotēkas organizētos seminārus. Bibliotēkā, kurā ierīkots VPVKAC, vadītājam bieži jāpiedalās mācībās, kas saistītas ar e-pakalpojumu sniegšanas jomu. Četras reizes izmantots SIA "TietoEvry" mācību piedāvājums, vairākas bibliotekāres devās uz Latvijas Bibliotekāru biedrības Vidzemes nodaļas 23. saietu - konferenci "Cilvēks - bibliotekārs, bibliotēkas lietotājs, iedzīvotājs".

Valkas novada Centrālā bibliotēka, organizējot seminārus reģiona bibliotēkām, izlietojusi 520 EUR:

1. Iedvesmojoša novadpētniecība pagastu bibliotēkās 0 EUR
2. Viegļās valodas aģentūras lekcija 120 EUR
3. Motivācija caur pašmotivāciju 200 EUR (+200 EUR Smiltenes novada bibliotēka)
4. Lekcija par sociālo mediju lietošanu ar novadpētniecības ievirzi 200 EUR

Gada laikā notikuši divi pieredzes apmaiņas braucieni:

1. Valkas novada publisko bibliotēku darbinieku pieredzes apmaiņas brauciens uz Raunas un Drustu bibliotēkām.
2. Valkas novada publisko un skolu bibliotekāru pieredzes apmaiņas brauciens uz Smiltenes vidusskolas bibliotēku.

Pārskata periodā **Valkas bibliotēkas** darbinieki piedalījušies 20 citu organizāciju rīkotajos profesionālas pilnveides pasākumos, kopējais stundu skaits 64,5h. Lielākoties izmantots LNB piedāvājums, SIA TietoEvry, Ir.lv meistardarbnīcas. Visbiežāk kursus apgūtas

praktiskas prasmes darbam ar elektronisko katalogu, vizualizāciju veidošanas un mākslīgā intelekta rīkiem, informatīvos nolūkos apmeklēti semināri par medijpratību, bibliotēku zaļajiem projektiem, darbu ar bērniem, jaunumiem terminoloģijā u.c. Darbinieki labprāt izmanto tiešsaistes kursus/seminārus/konferences.

Ērgemes bibliotēkas vadītāja apmeklējusi Valkas bibliotēkas organizētos seminārus, pieredzes apmaiņas braucienus un regulāri piedalījiesies VPVKAC rīkotajās apmācībās (stundu skaits nav norādīts), kopējais stundu skaits 14h. **Kārķu** un **Zvārtavas bibliotēkas** vadītājas piedalījušās tikai Valkas bibliotēkas organizētajos semināros un pieredzes apmaiņas braucienos, abām kopējais stundu skaits 20h. Zvārtavas kolēģe pārskatā min, ka piedalījiesies arī seminārā digitālajiem aģentiem, bet stundu skaits nav norādīts. **Vijciema bibliotēkas** vadītāja piedalījiesies SIA “TietoEvry” un Valkas bibliotēkas organizētajos semināros un pieredzes apmaiņas braucienos, kopējais stundu skaits 32,5h. Bibliotēkas vadītāja devās arī uz Latvijas Bibliotekāru biedrības Vidzemes nodaļas 23. saietu - konferenci “Cilvēks - bibliotekārs, bibliotēkas lietotājs, iedzīvotājs”.

Smiltenes novads

Finansējums mācību pakalpojumiem bibliotēkas darbiniekiem piešķirts pieprasītajā apjomā un tas bija pietiekošs. Vidēji katram Smiltenes novada bibliotēkas darbiniekam profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanai piešķirtā summa 112 EUR. Kopā atskaites periodā mācību pakalpojumiem izlietoti 2225 EUR, tas ir 83% no budžetā paredzētās summas.

Atskaites periodā tika organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni. To transporta izmaksas tika segtas no bibliotēkas budžeta 486 EUR apmērā. Pašvaldības transports izmantots darbinieku nokļūšanai uz semināru Valkā no Smiltenes, no Apes un Drustiem uz semināriem Smiltenē, no Smiltenes uz konferenci Cēsīs, kā arī divas reizes braucot uz LNB pēc grāmatām (kopā 422 EUR).

Lai gan Covid-19 pandēmija beigusies, tā ieviesusi korekcijas darbinieku paradumos un arī iespējās izglītoties, tāpēc arī 2023. gadā lielākoties apmācības tika apmeklētas attālināti. Kopā visi novada bibliotēku darbinieku apmeklēja 89 dažādus pilnveides kursus, lekcijas vai seminārus.

Tematiski šie pasākumi bijuši gan saistībā ar klientu apkalpošanu, piemēram, LPMC organizētais “Klientu apkalpošana, komunikācija ar dažāda veida klientiem”, gan par aktualitātēm medijpratībā un digitālajās prasmēs, piemēram, KISC organizētais “Drošība digitālajā vidē”, kā arī saistībā ar konkrētām bibliotēkas ikdienas darbībām, piemēram, SIA “TietoEvry” rīkotais kurss “BIS ALISE - Katalogizācija un komplektēšana”. Pēc apmeklēto profesionālās pilnveides pasākumu spektra var secināt, ka interese ir gan par praktisku iemaņu papildināšanu, gan prasmi veiksmīgāk komunicēt ar bibliotēku apmeklētājiem - kā pieaugušajiem, tā bērniem. Arvien biežāk mācību piedāvājumā parādās dažādi semināri par medijpratību un drošību internetā, kā arī mākslīgo intelektu, kas kļūst aktuāli ne tikai sabiedrībā kopumā, bet arī bibliotēku darbā.

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanu varētu vērtēt kā mērenu. Visbiežāk, protams, tiek apmeklēti Smiltenes novada bibliotēkas, Valkas novada Centrālās bibliotēkās un arī Smiltenes novada KTP organizētie semināri, kuri, iespējams, tiek uztverti kā “obligāts apmeklējums”. Jāatzīst, ka no pašu darbinieku puses būtu vēlama lielāka

ieinteresētība profesionālajā pilnveidē un iniciatīvā apmeklēt lekcijas, kuras piedāvā vairāki mācību centri vai LNB.

Arī 2023. gadā Smiltenes novada pašvaldības speciālisti organizēja dažādas apmācības un seminārus, kuros piedalījās arī bibliotēku darbinieki. Tie bija:

- Sistēmas “Namejs” apmācības;
- Ievads emociju vadībā un emocionālajā inteliģencē;
- IT drošības apmācības/seminārs par aktuālajām tēmām 2023.gadā IT sfērā;
- Aprites ekonomika, zero-waste principi;
- Iekšējā un ārējā komunikācija.

Bibliotēkas vadītāja piedalījās arī pašvaldības rīkotajos pieredzes apmaiņas braucienos, vadītāju dienās un semināros nodaļu, iestāžu un struktūrvienību vadītājiem. Smiltenes novada KTP šajā gadā iestādes darbiniekus aicināja apmeklēt lekcijas “Mūsdienīgas izstāžu iekārtošanas dizaina principi”. Tāpat kā iepriekš, arī šajā gadā par vērtīgām lekcijām un semināriem personālam rūpējās Valkas novada Centrālā bibliotēka. Šajās reizēs darbinieki var uzzināt arī par citiem jaunumiem, kas ir saistīti ar aktualitātēm nozarē, reģionālās bibliotēkas un Smiltenes novada bibliotēku darbu, kā arī uzdot sev aktuālus jautājumus un saņemt atbalstu no pārējām kolēģēm. Reģionālās bibliotēkas organizētie semināri aptvēra dažādu tematisko loku:

- Atskats un pārdomas par 2022. gadā paveikto;
- Novadpētniecības mapju aprakstīšana BIS ALISE;
- Iedvesmojoša novadpētniecība pagastu bibliotēkās;
- Būtiskais par vieglo valodu. Motivācija caur pašmotivāciju;
- Satura veidošana sociālajos tīklos. Digitālā platforma www.lietovelreiz.lv un bibliotēku iesaiste iedzīvotāju paradumu maiņā.

Pārskata gadā četri bibliotekārie darbinieki nokārtoja ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmenu, iegūstot profesionālo kvalifikāciju “Bibliotekārs”, kas atbilst ceturtajam profesionālās kvalifikācijas līmenim. Tās ir – Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vecākā bibliotekāre Zane Indriksone, Variņu bibliotēkas vadītāja Madara Antēna, Bilskas bibliotēkas vadītāja Līva Putno un Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļas vecākā bibliotekāre Dīta Marianna Lapiņa. Kā pašas bibliotekāres atzina, nenovērtējams ir atbalsts, ko sniedza viena otrai, kā arī padomi no citām kolēģēm, lai veiksmīgi nokārtotu šo eksāmenu.

Maijā noslēdzās LNB Bibliotēku attīstības centra bibliotekāru kompetences pilnveides programmas “Medijpratības meistari” pirmais gads. Programmas mērķis ir sagatavot medijpratības meistarus – mentorus, kuri apgūtās zināšanas spētu nodot gan citiem kolēģiem, gan sabiedrībai, kā arī veicināt meistarību savstarpējo tīklošanos, pieredzes un domu apmaiņu. Programmu noslēdza 23 dalībnieces, saņemot apliecinājumus, tai skaitā Smiltenes novada bibliotēkas informācijas speciāliste Sandra Marķitāne.

4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Valkas novads

Skatoties uz **Valkas novada bibliotēkām**, šobrīd var secināt, ka vienīgā problēma darbā ar personālu ir zemais atalgojums, īpaši pagastu bibliotēkās. Visās Valkas novada bibliotēkās šobrīd strādā aktīvi, mērķtiecīgi un aizrautīgi bibliotekāri, kuri, neskatoties uz zemo atalgojumu, savu darbu veic pēc labākās sirdsapziņas, domājot gan par pieaugušo, gan bērnu un jauniešu iespēju un pakalpojumu saņemšanas uzlabošanu un pilnveidošanu. Būtu tikai godīgi, ja bibliotekāri par ieguldījumu vietējās kopienas saliedēšanā un kvalitatīvu tiešo darbu pienākumu veikšanu saņemtu atbilstošu, konkurētspējīgu atalgojumu.

Smiltenes novads

Viena no problēmām personāla jomā ir atbilstoša darbinieka atrašana vakancēm, kas saistītas tieši ar bibliotekāra darbu. Bieži ir sarežģīti atrast atbilstošu kandidātu, kurš jau būtu ar pieredzi šādā darbā (galvenokārt, darbā ar bibliotēkas krājumu) un nedzīvotu tālu no darbavietas. Risinājums ir pieņemt kandidātu bez pieredzes, taču tas prasa gan pārējo bibliotēkas darbinieku ieguldījumu viņa apmācīšanā, gan kavē bibliotēkas pilnvērtīgu darbu, kamēr šīs apmācības notiek.

Darbinieku nepilnās slodzes un līdz ar to dažādie darba laiki rada grūtības darba semināru, saliedēšanas pasākumu un pieredzes apmaiņas braucienu organizēšanā.

Bilskas bibliotēkā un tās nodaļās kopā ir trīs darbinieki, no kuriem viens ir pilnas slodzes darbinieks un diviem darbiniekiem ir 0,5 slodzes. Bibliotēkas nepilnās slodzes darbinieki uzskata, ka darba laikā iespējams veikt tikai svarīgākos darba pienākumus, neatliek laika citām bibliotēkas darbības jomām, piemēram, novadpētniecībai. Ir grūtības sabalansēt profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanu, jo liela daļa semināru notiek ārpus darba laika.

Launkalnes bibliotēkas vadītāja, kurai ir 0,8 darba slodze un vienlaikus veic arī bibliotēkas telpu uzkopšanu, atzīst, ka izjūt laika trūkumu bibliotēkas dokumentācijas kārtošanai.

5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

10. tabula “Valkas bibliotēkas pamatrādītāji”

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepř. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	1147	1210	1362	+5%; +12%
t. sk. bērni līdz 18.g.	330	415	523	+26%; +26%
Bibliotēkas apmeklējums	10954	12879	17978	+17%; +39%
t. sk. bērni līdz 18.g.	1997	3770	6879	+89%; +82%
Virtuālais apmeklējums	18500	16344	36825	-12%; +125%
Izsniegums kopā	26472	29351	34866	+11%; +19%
t. sk. grāmatas	18051	17727	19218	-2%; +8%
t. sk. periodiskie izdevumi	8051	11163	14543	+39%; +30%
t. sk. bērniem līdz 18.g.	2705	3660	4643	+35%; +27%
Bibliotēkārāis aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	22%	23%	27%	+4%; +17%
t. sk. bērni līdz 18 g.	43%	47%	59%	+9%; +25%
Iedzīvotāju skaits	5123	5154	5120	+0.6%; -0.6%

2022.gada rādītājs - Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2022

2023.gada rādītājs - Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 01.07.2023.

Valkas bibliotēkā pārskata periodā vērojams visu pamatrādītāju palielinājums. Bibliotēkas apmeklējums palielinājies par 39%, jo varēja notikt visa veida klātienē pasākumi, mācības, ekskursijas, meistarklases, konkursi u.tml. aktivitātes visām vecuma grupām. Īpaši aktīvs darbs notika ar bērniem, kas rezultējies ar 82% pieaugumu apmeklējumam bērniem līdz 18.g. vecumam. Labi rezultāti ir periodisko izdevumu izsniegumam, kas palielinājies par 30%. Tas sasniegts ar regulāru žurnālu piegādi četrās Valkas iestādēs: Valkas Mākslas skolā, Valkas Mūzikas skolā, Valkas autoostā un uzņēmumā SIA “PEPI RER”, kas sastāda 32% no kopējā periodisko izdevumu izsniegumu skaita. Šo iestāžu darbinieki uz vietas savās pusdienu pauzēs un brīvbrižos varēja lasīt izvēlētos preses izdevumus no Valkas bibliotēkas lasītavas krājuma.

Valkas novada bibliotēkās kopā pamatrādītāji palielinājušies: lietotāju skaits par 11%, fiziskais apmeklējums par 37% un bibliotēku krājumu fiziskais izsniegums par 18%. Divās bibliotēkās – Kārķu un Zvārtavas bibliotēkās nenozīmīgi samazinājumi par dažām desmit vienībām apmeklējuma un izsnieguma rādītājos, ko bibliotekāres skaidro ar iedzīvotāju skaita samazinājumu šajos pagastos.

Reģions

11. tabula “Valkas reģiona bibliotēku pamatrādītāji”

	2022	2023	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	6753	7225	+ 7%
<i>t. sk. bērni</i>	2042	2393	+ 17%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	86583	109858	+ 27%
<i>t. sk. bērni</i>	22115	36269	+ 64%
Virtuālais apmeklējums	39060	130867	+ 235%
Izniegums kopā, fiziskais	156425	178606	+ 14%
<i>t. sk. grāmatas</i>	84116	96112	+ 14%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	69914	78001	+ 12%
<i>t. sk. bērniem</i>	18188	22951	+26%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Valkas un Smiltenes novadā	24%	26%	+8%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	41%	48%	
Iedzīvotāju skaits	27565	27210	- 1,3%
Bērnu skaits līdz 18 g.	5003	4969	-0,7%

Pārskata periodā kopējie Valkas reģiona bibliotēku darba pamatrādītāji salīdzināti par pēdējiem diviem gadiem, jo tie ietver nemainīgu bibliotēku skaitu. Salīdzināšanai netiek ņemti vērā Sēļu bibliotēkas rezultāti, jo notika šīs bibliotēkas reorganizācija.

Statistikas dati liecina, ka radītāji palielinājušies visās pozīcijās, izņemot iedzīvotāju skaitu. Tas turpina samazināties gadu no gada, 2023. gadā samazinājies par 1,3%, nedaudz mazāks kritums bērnu līdz 18 g. vecumam skaitam – samazinājies par 0,7%.

12. tabula “Valkas reģiona bibliotēku aktīvo lietotāju skaita salīdzinājums”

	Aktīvo lietotāju kopskaits 2023	Aktīvo lietotāju kopskaits 2022	vienības, +- %	t.sk. bērni un jaunieši līdz 18 g. 2023	t.sk. bērni un jaunieši līdz 18 g. 2022	vienības, +- %
Valkas bibliotēka	1362	1210	152, +12%	523	415	108, +26%
Smiltenes bibliotēka	1501	1417	84, +6%	545	448	97, +22%
Āpes	543	510	33, +6%	195	198	3, -1,5%
Bilskas	214	181	33, +18%	74	61	13, +21%
Blomes	177	156	21, +13%	109	93	16, +17%
Brantu	100	102	2, -2%	12	11	1, +1%
Drustu	320	327	7, -2%	78	81	3, -4%
Ērgemes	296	269	27, +10%	75	66	9, +14%
Gaujienas	290	303	13, -4%	97	101	4, -4%
Grundzāles	130	112	18, +16%	44	32	12, +37%
Kārķu	173	177	4, -2%	26	27	1, -4%
Launkalnes	188	176	12, +7%	28	24	4, +16%
Palsmanes	250	225	25, +11%	132	105	27, +26%

Raunas	752	720	32, +4%	229	176	53, +30%
Sēļu/Lugaži	106	99	7, +7%	16	19	3, -16%
Trapenes	282	291	9, -3%	69	76	7, -9%
Variņu	223	141	82, +58%	71	51	20, +39%
Vidagas	114	161	47, -29%	28	25	3, +12%
Vijciema	109	82	27, +33%	29	20	9, +45%
Zvārtavas	95	94	1, +1%	13	13	0
KOPĀ	7225	6753	472, +7%	2393	2042	351, +17%

Lietotāju skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, ir palielinājies 14 reģiona bibliotēkās, tomēr piecās bibliotēkās tas nav izdevies, lai gan samazinājums ir neliels. Krass lietotāju skaita samazinājums vērojams **Vidagas bibliotēkā** – lietotāju skaits samazinājies par 47 lietotājiem jeb 29%. Iedzīvotāju skaits Virešu pagastā ir stabils, pat nedaudz pieaudzis. Nestabili rādītāji mēdz būt bibliotēkās, kur mainās darbinieki, taču Vidagas bibliotēkā personāls atskaites periodā nav mainījies. Iespējams, tas skaidrojams ar darbinieka biežo prombūtni. Tomēr citos rādītājos vērojams pārsteidzoši liels pieaugums, piemēram, grāmatu izsniegums pieaudzis par 215%. Rodas šaubas par statistikas datu pareizu un precīzu uzskaiti.

13. tabula "Reģiona bibliotēku fiziskais apmeklējums"

	Fizisko apmeklējumu kopskaits 2023	Fizisko apmeklējumu kopskaits 2022	vienības, +- %	pieaugušie 2023	pieaugušie 2022	vienības, +- %	bērni un jaunieši līdz 18 gadiem 2023	bērni un jaunieši līdz 18 gadiem 2022	vienības, +- %
Valkas bibliotēka	17978	12879	5099,39%	11099	9109	1990, 22%	6879	3770	3109, 82%
Smiltenes bibliotēka	21721	18088	3633, 20%	14645	12632	2013, +16%	7076	5456	1620, 30%
Apes	5162	6592	1430, -22%	3352	4025	673, -17%	1810	2567	757, -29%
Bilskas	4518	3262	1256, +38%	3261	2470	791, +32%	1257	792	465, +59%
Blomes	5614	1622	3992, +246%	1022	487	535, +109%	4592	1135	3457, +304%
Brantu	1082	1149	67, -6%	998	1066	68, -6%	84	83	1, -1%
Drustu	4572	5816	1244, -21%	4065	5286	1221, -23%	507	530	23, -4%
Ērgemes	5698	4066	1632, +40%	3612	2967	645, +22%	2086	1099	987, +90%
Gaujienas	3237	3266	29, -1%	2165	2726	561, -20%	1072	540	532, +98%
Grundzāles	1399	909	490, +54%	1107	753	354, +47%	292	156	136, +87%
Kārķu	1936	1951	15, -1%	1655	1650	5, +0,3%	281	301	20, -6%
Launkalnes	1797	1574	223, +14%	1493	1367	126, +9%	304	207	97, +47%
Palsmanes	3458	2894	564, +19%	1899	1800	99, +5%	1559	1094	465, +42%
Raunas	19033	14542	4491, +31%	14371	11745	2626, +22%	4662	2797	1865, +66%
Sēļu/Lugažu	1109	1385	276, -20%	970	1248	278, -22%	139	137	2, +1%
Trapenes	2760	1839	921, +50%	2109	1412	697, +49%	651	427	224, +52%
Variņu	3640	1825	1815, +99%	1760	1111	649, +58%	1880	714	1166, +163%
Vidagas	1477	1028	449, +44%	1261	907	354, +39%	216	121	95, +78%
Vijciema	2832	1079	1753, +162%	1959	957	1002, +105%	873	122	751, +615%
Zvārtavas	835	817	18, +2%	786	750	36, +5%	49	67	18, -26%
KOPĀ	109858	86583	23275, +27%	73589	64468	9121, +14%	36269	22115	14154, +64%

Bibliotēku fiziskais apmeklējums reģionā palielinājies par 27%. Īpaši aktīvs darbs noticis **Blomes bibliotēkā** +246%. Tas ir saistīts gan ar slodzes palielināšanu no 0,5 uz 0,9 bibliotēkām, gan ar bibliotēkas vadītājām “Skaļās lasīšanas stundām” Blomes pamatskolas sākumskolas skolēniem. Lielāko bibliotēkas apmeklējumu skaitu sastāda bērni, jo Blomes bibliotēka atrodas Blomes pamatskolas telpās. Iegādātas deviņas jaunas spēles, kuras aktīvi izmantotas. **Vijciema bibliotēkā** apmeklējums palielinājies par 162% . Šai bibliotēkā darbu uzsāka jauns darbinieks, kurš vienlīdz aktīvi darbojās gan ar pieaugušajiem, gan bērniem, organizējot pasākumus, meistarklases un radošās darbnīcas. Šādi izdevies bibliotēkai piesaistīt arī jaunus 27 lietotājus, t.i. palielinājums par 33%.

Toties jaunajam bērnu nodaļas darbiniekam Apē būs nepieciešams vairāk laika, lai panāktu līdzšinējo apmeklējumu. Bērnu un jauniešu līdz 18.g. apmeklējums samazinājies par 29%. **Apes bibliotēkā** samazinājušies radītāji arī pieaugušo lietotāju apmeklējumam par 17% un ievērojams kritums periodikas izsniegumam par 20%. Arī šajā mazajā pilsētā krities iedzīvotāju skaits par 3%.

14. tabula "Fiziskā krājuma izsniegums reģiona bibliotēkās"

	Izsniegumu kopskaitis 2023	Izsniegumu kopskaitis 2022	vienības, +/- %	t.sk. grāmatas 2023	t.sk. grāmatas 2022	vienības, +/- %	serializdevumi 2023	serializdevumi 2022	vienības, +/- %	Pārējie dokumenti 2023	Pārējie dokumenti 2022	vienības, +/- %
Valkas bibliotēka	34866	29351	5515, +19%	19218	17727	1491, +8%	14543	11163	3380, +30%	1029	272	757, +278%
Smiltenes bibliotēka	31934	28145	3789, +13%	23538	21229	2309, +11%	7177	5675	1502, +26%	1011	935	76, +8%
Apes	10361	12252	1891, -15%	4037	4302	265, -6%	6324	7950	1626, -20%			
Bilskas	4734	4780	46, -1%	1568	1355	213, +16%	3148	3410	262, -8%	18	15	3, +20%
Blomes	3003	1390	1613, +116%	1870	749	1121, +150%	818	565	253, +45%	315		315
Brantu	2698	2406	292, +12%	1514	1420	94, +7%	1179	979	200, +20%	5	7	2, 150%
Drustu	13081	12502	579, +5%	4489	5426	937, -17%	8555	7062	1493, +21%	28	13	15, +115%
Ērgemes	18305	13590	4715, +35%	4145	3163	982, +31%	13204	10283	2921, +28%	956	144	812, +563%
Gaujienas	4066	3663	403, +11%	2353	1740	613, +35%	1713	1923	210, -11%			
Grundzāles	3722	3051	671, +22%	1805	1366	439, +32%	1917	1685	232, +14%			
Kārķu	5241	5079	162, +3%	3133	3284	151, -5%	1990	1738	252, +14%	85	49	36, +73%
Launkalnes	2849	2550	299, +12%	1730	1565	165, +10%	1098	971	127, +13%	21	11	10, +91%
Palsmanes	5275	5074	201, +4%	2579	2269	310, +14%	2473	2522	49, -2%	223	283	60, -21%
Raunas	17755	14892	2863, +19%	11641	9711	1930, +20%	6089	5180	909, +17%	21		21
Sēļu/Lugažu	2720	3826	1106, -29%	1787	1950	163, -8%	921	1872	951, -51%	12	4	8, 200%
Trapenes	4904	5176	272, -5%	2757	2633	124, +5%	2147	2536	389, -15%			
Variņu	3639	3116	523, +17%	2300	1792	508, +28%	1157	1262	105, -8%	179	47	132, 281%
Vidagas	4760	1507	3253, +216%	3660	849	2811, +331%	1096	658	438, +66%			
Vijciema	3079	2359	720, +30%	1333	916	417, +45%	1500	1437	63, +4%	246	6	240, +4000%
Zvārtavas	1614	1716	102, -6%	655	670	15, -2%	952	1043	91, -9%	7	3	4, +133%
KOPĀ	178606	156425	22181, +14%	96112	84116	11996, +14%	78001	69914	8087, +12%	4156	1789	2367, +132%

Reģionā pārskata periodā bijis stabils izsnieguma pieaugums par 14%, t.sk. grāmatām par 14% un seriālizdevumu izsniegums par 12%. Ļoti būtiski ir palielinājies pārējo dokumentu izsniegums, kas saistīts ar spēļu iegādi bibliotēkās un lielo pieprasījumu pēc tām. **Valkas, Blomes, Ērgemes, Variņu, Vijciema bibliotēkās** šī resursa izsniegums ir vismaz trīskāršojies. Objektīvu iemeslu dēļ samazinājies grāmatu izsniegums **Drustu bibliotēkā** par 17% (likvidēta bibliotēkas nodaļa Gatartā), taču bibliotekāre to kompensējusi ar seriālizdevumu izsnieguma kāpinājumu par 21%. Lai gan reģionā kopumā periodikas izsniegums ir palielinājies, tomēr šis ir resurss, kura izsniegums daudzās bibliotēkās krītas - **Apes, Bilskas, Gaujienas, Palsmanes, Trapenes, Variņu, Zvārtavas bibliotēkā**.

5.1. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Valkas bibliotēkā 2023. gadā ieviests jauns maksas pakalpojums- laminēšana.

Smiltenes bibliotēka

Dzejas dienās **Smiltenes bibliotēka** piedāvāja pasākumus ārpus savām telpām. Kopā ar biedrību “Smiltenei un Latvijai” tika rīkots koncerts dzejnieces Marikas Svīķes kultūrvietā Vecajā parkā. Izceļama sadarbība ar Smiltenes Mākslas skolu: audzēkņu asfalta zīmējumu izstāde “Dzeja iedvesmo”, kas tapa, Mākslas skolas audzēkņiem iepazīstot Imanta Ziedoņa dzeju un pasakas, ko viņiem piedāvāja Smiltenes bibliotēka no sava krājuma.

Novitāšu sarakstā aplūkojama arī zibakcija “Gaismas ceļš”, kas norisinājās bibliotēkas simtgades sarīkojuma priekšvakarā un izveda bibliotēkas simtgades sapņu stāstu Smiltenes ielās – ārpus bibliotēkas telpām. Smiltenieši piedalījās gaismas lukturīšu nogādāšanā līdz topošajam Viedrades kvartālam Pils ielā 9, kur nākotnes plānos iezīmējas telpas bibliotēkai.

5.2. Bibliomāts (grāmatu pakomāti)

Valkas bibliotēka piedāvā pakalpojumu bibliotēkas resursu saņemšanu un nodošanu bibliomātā. Tā sniegtās iespējas īpaši noder studentiem, maiņu darbu veicējiem un attālāk dzīvojošajiem bibliotēkas lietotājiem. Sev interesējošo lasāmvielu vai citu resursu bibliotēkā reģistrētiem lietotājiem iespējams pasūtīt trīs dažādos veidos: elektroniskajā kopkatalogā, atzīmējot “Vēlos saņemt pakomātā”, zvanot vai rakstot sms/”Whatsapp”, vai rakstot e-pastā. Tāpat bibliomāts izmantojams grāmatu u.c. bibliotēkas izdevumu nodošanai – ikviens lasītājs var ievietot izlasītās grāmatas un žurnālus bibliomāta atverē “Grāmatu nodošana”.

Grāmatu rezervācija šī gada laikā ir veikta 65 reizes, kas ir par 23% vairāk nekā pagājušā gadā. Bibliotēkas lietotāji ļoti novērtē iespēju grāmatas atgriezt bibliomātā, it īpaši gados vecāki lasītāji. No rīta, atnākot uz pilsētu, nodod grāmatu bibliomātā, izstaigā veikalu vai aptieku un tad dodas uz bibliotēku pēc jaunas lasāmvielas. Šogad Valkas bibliotēkā kopā saņemto eksemplāru skaits ir 22 552, no visiem bibliotēkā atgrieztajiem resursiem 4,7 % tika nodoti bibliomātā; no tiem 912 vienības ir grāmatas un 157 preses izdevumi.

5.3 E-grāmatu bibliotēka

15. tabula "E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati"

	2021	2022	2023
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	267	295	319
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	57	28	24
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	1600	1899	2262
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	523	299	363

E-grāmatu bibliotēkas izmantošanas rādītāji ir līdzīgi, kā iepriekšējā gadā - šķiet, ka reģionā ir izveidojies savs lasītāju loks, kuri novērtē E-grāmatu bibliotēkas priekšrocības ceļojumu laikā vai brīžos, kad kārotā grāmata tuvākajā bibliotēkā nav pieejama. Reģistrējot jaunu lietotāju, bibliotekāres informē par autorizācijas datu noderīgumu gan elektroniskā kataloga izmantošanai, gan iespējai pieslēgties E-grāmatu bibliotēkai. Lai arī vietne www.3td.lv ir ērti lietojama un grāmatu klāsts tajā regulāri tiek papildināts ar jaunumiem, lasītāji priekšroku dod fiziskas grāmatas formātam. **Valkas bibliotēka** regulāri atgādina par šo alternatīvu, sūtot lasītājiem paziņojumus par mēneša jaunumiem bibliotēkā. **Smiltenes bibliotēkā** ir iegādāts e-grāmatu lasītājs *Pocket Book*. To testa režīmā lietoja bibliotēkas darbinieki, lai savu vērtējumu tālāk nodotu lasītājiem.

5.4. Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana

Valkas novads

Kārķu bibliotēkā 2023. gadā veikta anketēšana. No visām izplatītajām anketām tika saņemtas 37 aizpildītas anketas. 92% respondentu bibliotēku apmeklē, 8% (3) neapmeklē, par iemeslu minot, neinteresē, nav laika, grāmatas, presi nelasu. Visbiežāk minēts, ka bibliotēku apmeklē pēc vajadzības (65%), biežāk kā 1 reizi mēnesī (27%), reizi 2–3 mēnešos (3%), reizi gadā (5%). Raksturīgākais apmeklējuma mērķis grāmatu u.c. izdevumu ņemšana lasīšanai uz mājām, uzziņu, konsultāciju saņemšana, novadpētniecības materiālu izmantošana, pasākumu, izstāžu apmeklējums, spēļu, datora, interneta, Wi-Fi izmantošana, kā arī brīvā laika pavadīšana. 11% no lietotājiem izmanto elektronisko katalogu, 62% neizmanto; neizmanto, bet vēlētos iemācīties 27% (žēl, ka anketa bija anonīma). 14% respondentu lasa 3TD E-grāmatu bibliotēkā, 62% nelasa, savukārt 24% nelasa, bet vēlētos. Runājot par bibliotēkas pakalpojumiem, atbildēs (11) vairāk interesēja negatīvie vērtējumi: par literatūras pieejamību nav negatīvu vērtējumu, savukārt, 3 lietotājus neapmierina žurnālu piedāvājums, vienu lietotāju neapmierina datoru pieejamība un telpu pieejamība. Protams, ir daudz pozitīva vērtējuma, taču netrūkst arī – neizmantoju, grūti teikt. Aptuveni 54% no respondentiem jautājumā par datubāzēm, elektronisko katalogu, Digitālo bibliotēku, Valkas bibliotēkas tīmekļa vietni atbildējuši, ka tās neizmanto, vidēji 16% vēlas iepazīties ar šīm vietnēm. Pēdējais jautājums "Vai zināji, ka novadpētniecības katalogā var lasīt pievienotos rakstus par Kārķu notikumiem?" atklāja

vienlīdzīgu atbilžu sadali 1/3 zināja, 1/3 nezināja, 1/3 interesētu. Plānojot darbus nākamajiem gadiem, jādomā par lietotāju apmācībām.

Smiltenes novads

Lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par **Smiltenes novada** pašvaldības darbu, tai skaitā par bibliotēku sniegtajiem pakalpojumiem, sekmētu sabiedrības līdzdalību Smiltenes novada attīstības programmas 2021.–2027. gadam īstenošanā, uzlabotu sniegto pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, pašvaldība aicināja novadniekus no šī gada 1. februāra līdz 3. martam piedalīties ikgadējā aptaujā. No [aptaujas rezultātu kopsavilkuma](#):

- Vērtējot dzīves vides aspektus, visbiežāk izskanēja atbildes – drīzāk apmierināts vai nav viedokļa, atbilstoši situācijai.
- Visvairāk apmierinātības vērojams respondentu atbildēs par pirmsskolas izglītību un bibliotēku pakalpojumiem.

5.5. Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Valkas novadā **Ērgemes, Vijciema, Zvārtavas bibliotēkas** un **Valkas bibliotēkas** Periodikas lasītava 1. stāvā pieejamas personām ar funkcionāliem traucējumiem. Pakalpojums nav pieejams **Sēļu, Kārķu bibliotēkā** un **Valkas bibliotēkas** PLN un BLN.

Smiltenes novada bibliotēkas apakšstruktūru telpas **Bilskā, Birzuļos, Launkalnē, Variņos, Drustos, Apē** jau gadiem izvietotas ēkas 2. vai 3. stāvā, līdz ar to nav pieejamas personām ar īpašām vajadzībām. Katrā konkrētā gadījumā bibliotēku darbinieki meklē un atrod risinājumu, lai nepieciešamības gadījumā persona ar īpašām vajadzībām saņemtu bibliotekāro pakalpojumu.

Pie ieejas **Smiltenes bibliotēkā** 2023. gadā rudens pusē ierīkota uzbrauktuve.

Apes bibliotēkā Bērnu literatūras nodaļa atrodas otrajā stāvā. Pie ēkas ieejas ir uzbrauktuve un iespēja iekļūt tikai abonementā un lasītavā, kas atrodas ēkas pirmajā stāvā, nav piekļuves ēkas otrajam stāvam.

Drustu bibliotēka Gatartas pansionātā un grupu mājās “Kārkli” apkalpo 29 lietotājus. Apmeklējot pansionātu, bibliotēkas vadītāja pie tiem lasītājiem, kuri nevar atnākt uz pieņemšanas telpu, dodas uz istabiņām. Trīs lasītāji izmanto grāmatas palielinātā drukā. Aktīvi tiek piedāvāta iespēja klausīties audiogrāmatas, taču šis piedāvājums netiek izmantots. Dodoties pie lasītājiem mājās vai uz pansionātu, liels izaicinājums ir sagatavot katram interesējošās grāmatas un/vai žurnālus. Lai atvieglotu grāmatu atlasīšanu, katram izdevumam tiek ielīmēta lapiņa pirmajā vākā, kurā ieraksta to lietotāja kartes numuru, kurš grāmatu ir lasījis. Tādējādi, tiek būtiski atvieglots grāmatu atlasīšanas darbs, jo ar katru grāmatu nav jāiet pie elektroniskā kataloga, lai pārliecinātos, vai konkrētais lasītājs šo izdevumu jau ir lasījis.

5.6. Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā

16. tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā”

	Grāmatu skaits	Izniegums 2023. gadā	Izniegums pa visiem gadiem kopā
Grāmatas palielinātā drukā	17	5	205
Grāmatas vieglajā valodā	11	4	7

Pielāgotie resursi pieejami tikai atsevišķās reģiona bibliotēkās - lieldrukas grāmatas ir **Valkas** un **Smiltenes bibliotēku**, sešu pagastu bibliotēku un divu skolu bibliotēku krājumos. Visvairāk izniegtā grāmata pa visiem gadiem kopā bijusi M. Svīres “Ar vakardienu kabatā” (izniegta 161 reizi), jo grāmata pieejam kopš 2016. gada un ir saturiski saistoša lielai daļai lasītāju. Abas pārējās grāmatas – D. Rukšāne “Mīlasstāsti” (izniegta 22 reizes) un “Stāsti” (izniegta 22 reizes).

Izdevumi vieglajā valodā ir tikai **Valkas**, **Smiltenes bibliotēku** un **Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas**, **Smiltenes tehnikuma**, **Smiltenes vidusskolas bibliotēku** krājumos. Šie resursi reģiona bibliotēkās parādījušies nesen. Lai saprastu, ko nozīmē grāmatas vieglajā valodā un kam tās domātas, **Valkas bibliotēka** organizēja semināru bibliotekāriem, kurā šos jautājumus skaidroja Viegļās valodas aģentūras speciāliste Irīna Meļņika.

5.7. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām

2023. gadā **Valkas bibliotēka** svinēja simtgadi. Bibliotēkas dzimšanas dienas datums ir 7. februāris, bet svinības tika organizētas 21. aprīlī – Bibliotēku nedēļas noslēgumā. Pasākuma koncepts ietvēra atskatu bibliotēkas vēsturē, muzikālu sveicienu no jaunās izpildītājas Elizabetes Gailes un neformālo daļu.

Lai sagatavotu bibliotēkas vēstures atskatu, simts gadi tika sadalīti pa desmitgadēm. Katra Valkas bibliotēkas darbiniece, izņemot direktori, izlozēja savu desmitgadi un vāca par to informāciju – rakstus presē, fotogrāfijas, atmiņu stāstus u.c. Pēc noteiktā termiņa bibliotēkas direktore apkopoja kolēģu iesniegto informāciju un veica atlasī, ko iekļaut prezentācijā. Rezultāts bija fantastisks. Simtgades svētku pasākumā viesiem (bijušajiem darbiniekiem, lasītājiem, sadarbības partneriem, atbalstītājiem, pašvaldības pārstāvjiem) bija iespēja dzirdēt un redzēt, ko piedzīvojusi Valkas bibliotēka simts gadu pastāvēšanas laikā gan no rakstiem presē, gan atmiņu stāstiem, gan kādreizējām bibliotēkas atskaitēm u.tml. Prezentācijā bija iekļauti jautājumi auditorijai ar atbilžu variantiem, kas klausītājiem lika sekot līdzi stāstījumam. Pēc prezentācijas tika saņemti atzinīgi vārdi, ka šī ir bijusi viena no interesantākajām vēstures prezentācijām, ar humoru un interesantiem faktiem. Prezentāciju iespējams apskatīt bibliotēkas vietnē ([TE](#)).

Pēc pasākuma pirmās daļas, kas norisinājās Valkas Mūzikas skolā, kuras adresē atradās bibliotēkas pirmā mājvieta, kolektīvs kopā ar viesiem devās uz tagadējām Valkas bibliotēkas telpām, kur neformālā gaisotnē, starp sarunām un kūkas baudīšanu, dažādās bibliotēkas telpās bija iespēja:

- noskatīties video par bibliotēkas pārcelšanos uz tagadējām telpām,
- iepazīties ar novadpētniecības materiāliem par kādreiz bibliotēkā strādājošām darbiniecēm,
- apskatīt foto albumus,
- izskatīt dažādos laikos veidotās bibliotēku pasākumu afišas.

Darbs pie bibliotēkas vēstures izpētes un pasākuma organizēšanas saliedēja kolektīvu, jo procesā bija iesaistīts ikviens kolektīva dalībnieks, ko pasākumā sajuta ne tikai bibliotēkas darbinieki, bet arī viesi. Atskats uz bibliotēkas simtgades svinībām skatāms [TE](#) (raksts pirms), [TE](#) (raksts pēc), [TE](#) (galerija), [TE](#) (galerija) un [TE](#) (Facebook lapas ieraksts).

Atsevišķs svinību pasākums ar īpašu torti un zinātniskiem eksperimentiem notika bērniem. Aprīlī tika organizēts zīmējumu konkurss – Bibliotēkas simtgades torte, kura laikā bērniem bija jāiesniedz savi radošie veikumi un, ja iespējams, jāpievieno kūkas recepte. Pēc konkursa darbu iesniegšanas norisinājās publiskā balsošana Valkas bibliotēkas BLN par skaistāko kūku. Visvairāk balsu saņēmusī kūkas skice tika pagatavota un pasniegta bērniem Valkas bibliotēkas simtgades svinībās. Bērnu svinības papildināja SIA “Zinātnes zonas” priekšnesums ar dažādiem eksperimentiem ([TE](#) galerija). Savukārt jūnija sākumā pieaugušie varēja doties ekskursijā uz Imanta Ziedoņa muzeju “Dzirnakmeņi” (skat. [TE](#)).

Arī Valkas-Valgas pilsētas svētku gājienā, kas norisinājās 9. jūnijā, Valkas bibliotēkas kolektīvs piedalījās simtgades tematikā.

Pārskata periodā Valkas bibliotēkā piedāvātās aktivitātes, izstādes un pasākumi:

- Rokdarbu izstāde “Pūra dvielis”,
- Izzinošs tematisks vakars par Taro kārtīm ar Hilarionu jeb Ingu Šnuku (skat. [TE](#)),
- Jaunāko grāmatu apskati PII pedagogiem un darbiniekiem,
- Pasaules dzejas dienas pasākums “Dzejā veldzēties” VSAC Zemgale Valkas filiāles klientiem (skat. [TE](#)),
- Dzejas vakars “Neformāls” (skat. [TE](#)),
- Izstāde “Daba dvēselei”: Dagnijas Līviņas gleznas un Natālijas Putniņas gliemežvāku kolekcija (skat. [TE](#)),
- Leldes Baņģes meistarklase mākslīgo ziedu vainadziņu izgatavošanā (skat. [TE](#) un [TE](#)). Par šo meistarklasi bija necerēti liela interese. Iespējams, ka veiksmīgi sakrita nodarbībai izvēlētais laiks Otrajās Lieldienās, kad ģimenēm bija brīvdienas, meistarē Leldes Baņģes atpazīstamība vai vēl cits apstāklis. Meistarklase bija par maksu.

- Savukārt cita meistarklase – radošā darbnīca “Advente ar Sniegu un Ledu” guva pavisam mazu atsaucību. Iespējams, ka Ziemassvētku dekoru darināšana jau apgūta. Meistarklase bija bez maksas (skat. [TE](#)).
- Ingas Ziediņas gleznu izstāde “Man patīk viss...” (skat. [TE](#)).
- Dzejas konkurss “Tu arī mani spēsi izpildīt” (skat. [TE](#) un [TE](#)). Ikgadējais Valkas novada dzejas konkurss “Tu arī mani spēsi izpildīt” veltīts diviem nozīmīgiem novada literātiem – Velgai Krilei un Arturam Gobam. Uzsverot un popularizējot viņu vārdu, devumu latviešu literatūrā un dzejas kā unikālas mākslas formas svarīgumu, konkurss tiek veidots dažāda vecuma dzejniekiem-iesācējiem.
- Valkas Mākslas skolas tekstila studijas darbu izstāde “Ceļojums” (skat. [TE](#)).
- Lekcijas “Būtiskākais par vieglo valodu” un “Motivācija caur pašmotivāciju” (skat. [TE](#)).
- Dzejas dienu pasākums ar dzejnieci Janu Egli (skat. [TE](#) un [TE](#)).
- Dzejas dienu pasākumi Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā ar dzejniekiem Ivaru Šteinbergu un Raimonu Ķirķi (skat. [TE](#)).
- Raimonda Briča gleznu izstāde “Ziedēšana” (skat. [TE](#)).
- Valsts valodas dienai veltīts pasākums VSAC Zemgale Valkas filiāles klientiem.
- Grāmatizdevēja Jāņa Rauskas 150. dzimšanas dienai veltītā kalendāra “Laiks. Kalendārs 2024” sagatavošana un atvēršana (skat. [TE](#) un vairāk 85.lpp.).
- Izstāde “Aizraušānās”: Kaļiņinu ģimenes radošo darbu un miniatūro leļļu kolekcija (skat. [TE](#)).
- Diskusija “Ap un par vēsturi - kā mācīt vēsturi” tikšanās ar vēsturnieku Edgaru Engīzeru (skat. [TE](#)).

Valkas novada pagastu bibliotēkās notikuši pasākumi:

Zvārtavas bibliotēkā lielākās izstādes: “Spēles ar rotām”, “Krustmātes servīze”, “Vijas Meisteseres gleznu izstāde: “Mīļā magonīt!””, Gundegas Zeibotes magoņu krūzīšu izstāde, Elitas Agitas Janikas dažādu rokdarbu izstāde. Notikuši pasākumi un radošās darbnīcas: 14. februārī pasākums “Mana pirmā mīlestība”, uz Lieldienām radošā darbnīca kopā ar Rudīti Gromuli “Lieldienas gaidot”, novembrī notika radošā darbnīca “Magoņu uzziēdināšana kopā ar Viju Meisteri”. Tāpat novembrī notika Smaidas Maskinas grāmatas “Sirds vārdi dzejā” atvēršanas svētki.

Kārķu bibliotēkā no tematiskajiem pasākumiem pieaugušajiem notika tikšanās ar ceļotāju Agati Ķīseli.

Vijciema bibliotēkā notikušas divas fotoizstādes – “Mana atpūta kopā ar grāmatu” un “Zaļie dārgumi”, Amandas Paegles kolekcionēto rotu izstāde “Spēles ar rotām”, vijciemiešu Sigitas Zaļās darbu izstāde “Mirkļi” un Jāņa Vītola darbu izstāde, trīs Valkas Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes, Vijas Meisteseres darbu izstāde “Mirkļi”. Sarīkots fotokonkurss “Mana atpūta kopā ar grāmatu”, iesūtīto fotogrāfiju vērtēšana un dalībnieku sumināšana. Kopienas cilvēkiem tika organizētas divas meistarklases zīmēšanā “Ar Viju”, ko vadīja māksliniece

Vijas Meisteseres meistarklase Vijciema bibliotēkā

Vija Meistere un nodarbība “Polimērmālu dekoru veidošana uz krūzītes” ar Rudīti Gromuli. Lielākais un nozīmīgākais pasākums bija Senioru un Dzejas dienai veltīts pasākums “Ar rudens lapām plaukstās”. Sadarbībā ar Vijciema tautas namu tika izveidota izstāde “Vijciemieši cauri gadu desmitgadei Dziesmu svētkos”.

Ērgemes bibliotēkā organizētas radošās nodarbības: februārī sveču liešanas darbnīca - sveces ukraiņu karavīriem, kā arī savam priekam. Martā pavasarīgu ziedu kompozīcijas veidošana, aprīlī apmeklēta rokdarbu izstāde Turnā, kā arī iemēģinātas dažādas olu krāsošanas metodes. Bibliotēkas vadītāja lasītājus aizvedusi divās ekskursijās. Oktobrī bijusi tikšanās ar vairāku grāmatu autori Inesi Prisjolkovu. Bibliotēkā svinēti gadskārtu svētki - Lieldienas, Līgo, Ziemassvētki un arī ražas svētki. Novembrī bibliotēkā notikusi tikšanās ar vietējo mākslinieci, radošu personību Birutu Ruku.

Ziemassvētki Ērgemes bibliotēkā

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā rīkoto pasākumu ietvaros veikts darbs ar šādām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām:

- ģimenēm – Meteņdienas aktivitātes, āra lasītavas gada jubilejas pasākums “Kukainīt, re, kā saule spīd”, radošā darbnīca pilsētas svētkos “Celies spārnos”, akcija “Palīdzi gaismā spīdēt”, kuras laikā apmeklētāji izgatavoja gaismas lukturīšus “Gaismas ceļam”, bibliotēkas simtgades “Gaismas ceļš” un izgatavoto lukturīšu nogādāšana topošajā Viedrades kvartālā,
- senioriem - Senioru akadēmijas pasākumi, pasākums ar medijpratības ekspertu dalību “Ar viedumu medijpratībā”,
- rakstniecības un dzejas cienītājiem – Čaka Veidena dzejoļu krājuma “Sazvērestības teorijas par mīlestību un dzīvi” prezentācija, Vaidas Namnieces dzejoļu krājuma “Sirds pilieni” prezentācija, Dzejas dienu pasākums “Debesis izelpo mākoņus viegli” sadarbībā ar biedrību “Smiltenei un Latvijai”, dažādu latviešu rakstnieku un dzejnieku literatūras daiļdarbu izstādes un interešu klubiņa tikšanās,
- mākslas cienītājiem – Aleksandra Luhaera gleznu izstāde “Krāsu akords” ([TE](#)), Alises Prāmniece akvareļu izstāde “Uzziedi” ([TE](#)), mākslinieces Solvitas Seržantes grafīta zīmējumu izstāde “Noticēt sev” ([TE](#)), Vaidas Namnieces gleznu izstāde “Pretim baltumam”, Daigas Kalinkas gleznu izstāde “Ar dvēseli puķēs” ([TE](#)), Sandras Dikmanes datorgrafikas izstāde “Dienasgrāmata” ([TE](#)), Smiltenes Mākslas skolas audzēkņu tekstildarbu izstāde “Noslēpumainā zemūdens valstība” ([TE](#)),
- fotomākslas cienītājiem – fotomākslinieka Ainara Gaida vadītas nodarbības, kas rezultējās ar mākslinieka un smilteniešu-amatieru foto izstādi “Izaicinājums” ([TE](#)), fotogrāfiju konkurss un izstāde “Skaista mana tēvu zeme visos gadalaikos” ([TE](#)),
- astroloģijas interesentiem – pasākums “2023. gada astroloģijas prognoze un noderīga informācija saimniecības darbos”, tikšanās ar sertificētu astroloģi Gunu Kārkliņu,
- ceļojumu cienītājiem – divas tikšanās ar ceļotāju Ilzi Dobrovu,

- pašizausmes interesentiem – pasākums “Kas notiks, kad izveidosi savu identitāti”, tikšanās ar grāmatas “Būvējot identitāti” autori Ievu Elzu Zaharovu,
- latvisko tradīciju zinātājiem – Meteņdienas aktivitātes,
- kulinārijas interesentiem – tematiska literatūras izstāde “Konservu vācelīte”,
- dārzkopības, puķkopības interesentiem – tematiska literatūras izstāde “Jūtot pavasari”.

Smiltenes bibliotēka mērķtiecīgi darbojusies, lai iedzīvinātu āra lasītavu kā visai ģimenei pievilcīgu atpūtas vietu Vecajā parkā un nostiprinātu tās funkciju – mainīties ar grāmatām un žurnāliem, atstāt plauktā izlasītu, bet paņemt lasīšanai sen kārotu iespaiddarbu un palasīt brīvā dabā. Gada siltajā laikā organizēti divi pasākumi, kas piesaistīja ievērojamu skaitu ieinteresētu apmeklētāju.

Āra lasītavas gada jubileja “Kukainīt, re, kā saule spīd!”

Viens no pasākumiem – āra lasītavas gada jubilejas pasākums “Kukainīt, re, kā saule spīd!” (I. Ziedonis) (TE) pulcēja 100 dažādu paaudžu apmeklētājus un piedāvāja iespēju izbaudīt īstu jubilejas gaisotni ar dziesmām, dejām, izkustēšanos mūzikas ritmos, torti, spēlēm un radošām nodarbēm. Par muzikālu noskaņu rūpējās Mājas Muša, kuras lomā iejutās Santa Sāre. Savukārt Mārītes, Sienāzis, Bitīte, Taurenis un Varde (šīs lomas iedzīvināja bibliotēkas darbinieces) gādāja, lai jubilejas viesiem būtu iespēja radoši darboties un izspēlēt spēles. Pēc pasākuma saņemtas daudz pateicības par lieliski noorganizētu pasākumu un apmeklētāju pozitīvas atsauksmes par vērtīgi pavadītu laiku kopā ar bērniem. Kāds no apmeklētājiem, kurš bija ieradies uz pasākumu, to novērtēja šādiem vārdiem: “Esmu patīkami pārsteigts, ka pie jums Smiltēnē norisinās tik kvalitatīvi pasākumi, grāmatas tiek cienītas un plaukta ideja – mainīties ar grāmatām, ir iedzīvināta, cilvēki ar tām dalās, prieks lasīt vairojas!”

Popularizējot āra lasītavu un dzeju, šeit rīkota arī tikšanās ar dzejnieku Čaku Veidenu (TE), dzejoļu krājuma “Sazvērestības teorijas par mīlestību un dzīvi” prezentācija, kas pulcēja ap 50 jauniešu un pieaugušo, rosināja baudīt dzeju, dziesmas, tīkamo parka gaisotni, spīgto zaļumu un vasarīgo sauli.

Ar vērtīgu pienesumu bibliotēka iesaistījās Pilsētas svētku “SATIEC SMILTENI” (TE) svinēšanā, veidots piedāvājums visu paaudžu apmeklētājiem, lai bibliotēka nostiprinātos kā saturīga brīvā laika pavadīšanas vieta visai ģimenei.

Bibliotēkas telpās apmeklētājiem tika piedāvāta iespēja gan aplūkot izstādes, gan piedalīties ģimeņu radošajā nodarbē “Celies spārnos”, gan fotografēties kopā ar Loti.

Radošā darbošanās “Celies spārnos”

Dzejas dienās, sadarbojoties ar biedrību “Smiltenei un Latvijai”, iedibināta jauna tradīcija – rīkot koncertu Smiltenes Vecajā parkā Marikas Svīķes kultūrvietā un iepriecināt dzejas cienītājus. Koncertprogrammā “Debesis izelpo mākoņus viegli” (TE) skanēja Marikas Svīķes un Imanta Ziedoņa dzeja biedrības “Smiltenei un Latvijai” pārstāvju un bibliotēkas darbinieku sniegtā. Tā ievibrējās arī mūziķa Jāņa Žagariņa mūzikā. Pasākums pulcēja 100 apmeklētāju un guva smilteniešu atzinību.

Dzejas dienās Marikas Svīķes kultūrvietā

Apes bibliotēkā izveidots lasītāju klubiņš ar domu tikties patstāvīgiem, labiem grāmatu lasītājiem, kas dalītos domās par izlasīto un rosinātu citus lasīt. 2023. gadā klubiņa dalībnieki tikušies divas reizes. Klubiņš varētu darboties veiksmīgāk un ar lielāku lasītāju atsaucību. Labi apmeklēti bijuši bibliotēkas organizētie muzikālie pasākumi - 2023. gada Dzejas dienu pasākums “Sarunas. Dzeja. Dziesmas” ar Latvijas Nacionālā teātra aktiera Jura Hirša piedalīšanos. 2023. gadā bibliotēkā izveidotais sēklu maiņas punkts, sadarbībā ar dārzkopī Dainu Bindi, darbojās ļoti veiksmīgi – bibliotēkas apmeklētāji labprāt izmantoja iespēju mainīties ar sēklām.

Februārī sadarbībā ar Apes tautas namu tika gatavotas ierakumu sveces Ukrainai. Maijā lauksaimnieki apmeklēja bibliotēku, lai satiktu LAD konsultantu, kas palīdzēja noformēt un iesniegt pieteikumus platību maksājumiem. Šo iespēju izmantoja 12 lauksaimnieki.

Blomes bibliotēka sadarbībā ar Blomes Tautas namu rīkoja dzejas pasākumu “Riņģu” saiešanas namā, pulcējot tuvākajā apkaimē dzīvojošos dzejniekus. Dzejas vakaru papildināja Signe Baltere ar saviem oriģināldarbiem.

Dzejas dienas Riņģu kambarī “Rupjmaize, medus un piens” sadarbībā ar Blomes tautas namu

Drustu bibliotēka sadarbībā ar Gatartas pensionāta un grupu māju “Kārkli” sociālo rehabilitētāju Signi Dzerkali-Ruskuli kopš novembra vienu reizi mēnesī rīko priekšā lasīšanas pusstundu pensionāta un grupu māju iemītniekiem. Senioriem ļoti patika Dzintara Tilaka grāmatas lasījums “Oki doki jeb kad mēs augām”. Nākamajā gadā plānots šādu lasīšanu priekšā turpināt.

Trapenes bibliotēkā bija skatāma Valmieras muzeja ceļojošā izstāde “Pie tējas tases. Patvāri un tējmašīnas” (piecas lielformāta planšetes). Tika eksponēti tējas patvāri, tējkarotītes,

glāžu turētāji, tējas tases un tējkannas u.c. priekšmeti. Varēja plašāk uzzināt par tējas dzeršanas tradīcijām un tējas vēsturi, kā arī baudīt tēju un sarunas. Ar ceļojošās izstādes eksponātiem tika iepazīstināti SAC “Trapene” klienti, kuri turpināja sarunas pie tējas pasākumā “Tējas pēcpusdiena”.

Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā atskaites periodā norisinājās 32 dažādas aktivitātes, pasākumi un izstādes. Īpašu iedzīvotāju atsaucību guva saulespuķu audzēšana. Pavasarī, Bibliotēku nedēļas ietvaros, tika uzsākts un vēlāk arī īstenots sociāli emocionāls projekts, kurā iesaistījās bibliotēkas lietotāji. Pavasarī bibliotēkas lietotāji no bibliotēkāres saņēma saulespuķu sēklas, tad tās katrs iesēja savā dārzā un visu vasaru kopa. Rudens sākumā veikums tika iemūžināts fotogrāfijās un tapa virtuālā izstāde. Šis projekts, kā ierasts, neprasīja lielu finansējumu. Gala rezultātā bibliotēkas “ideja uzziedēja” gandrīz visos Lobērgu dārzos, kā apliecinājums, ka maza lauku bibliotēka mūsdienās var darboties arī kā apdzīvotas vietas noskaņas veidotāja un uzturētāja.

Saulespuķes Lobērgu bibliotēkā

Launkalnes bibliotēkā notikušas izstādes: Mārītes Kārklīņas tautisko lellīšu kolekcija, Ilzes Fērsteres gleznas, Birutas Matisones krustdūrienu gleznas, Anitas Plakanes sveces, Raunas cepļa keramikas darbi.

Raunas bibliotēka apmeklētājiem piedāvāja:

Aivas Parandjukas gleznu izstādi “Ceļojums”; Raunas rokdarbnieču izstādi “Gaidām pavasari”; radošo darbnīcu “Ziedu lampa”; radošo smaržu darbnīcu; puķu un dārzeņu sēklu bibliotēku jeb sēklotēku; Vinetas Pogules gleznu izstādi “Skats gada šķērsgriezumā”; Līgo svētku izstādi “Nāc nākdama, Līgo diena!” bibliotēkas logos sadarbībā ar Raunas audēju kopu “Drellis”; Muzeju nakti Raunā (sadarbībā ar Raunas muzeju šis pasākums notika bibliotēkas telpās un bibliotēkas pagalmā); vietējās kopienas avīzes “Rauna Raksta” gada jubilejas pasākumu; Annas Drukas gleznu izstādi “Sajūti sevi dabā”; Martas Jurjānes gleznu izstādi “Vibrēšana”; Gītas Plaudes gleznu izstādi “Dzīve krāsu pasaulē”; rudens ziedu izstādi Raunas bibliotēkas pagalmā Raunas vārda dienas ietvaros; Starptautisko kafijas dienu (paņem grāmatu, nosauc paroli un baudi kafiju bibliotēkā!). Šo pasākumu bibliotēkāres ir apņēmušas turpināt, jo bija laba atsaucība no cilvēkiem; Dzejas dienu atklāšanas pasākumu – koncertprogrammu “Ar dziesmu par Ziedoni” kopā ar dziesminieku Ēriku Loku; Adventes grāmatu laimes aku (pēc iepriekšējā gada veiksmīgās pieredzes, šogad turpināta iesāktā tradīcija un piedāvājums papildināts ar bērnu grāmatām, dalībnieku skaits – 40); mākslas galerijas “Bazar’t” gleznu izstādi; Elitas Agītas Janikas dažādo rokdarbu izstādi. Šī bija gada viena no veiksmīgākajām un apmeklētākajām radošo darbu izstādēm.

Palsmanes bibliotēkā bija skatāmas izstādes: Specializētā kokapstrādes un māla darbnīcā ““Kārkli” Gatartā – unikāli, no sirds radīti darbi”. Izstādē māla trauki, koka dēlīši, dekoratīvas kastītes – roku darbs, ko darinājuši Gatartas grupu mājas “Kārkli” iemītnieki ar īpašām vajadzībām. Izstādes noslēgumā pasākums kopā ar darbu autoriem un viņu meistariem (50 apmeklētāji); Elitas Agītas Janikas rokdarbu izstāde; Vijas Meisterses gleznu izstāde “Mirkļi krāsās”, Vaidas Namnieces gleznu izstāde “Pavediens”; Montas Zauskas krūzītes svētku

noformējumā. Notika meistarklases: Artas Liepiņas kroņu darināšanas meistarklase “Pašā vasaras vidīnā” (maksas pasākums) un meistarklase “Dabīgo smaržu pasaulē”, kur stāstījumu par hidrolītiem, aromterapiju, augu ekstraktiem un ēteriskām eļļām sniedza Ilze Slikšjāne (maksas pasākums). Bibliotēku nedēļā “Radi prieku! Saņem prieku!” katram lasītājam bija iespēja anketā uzrakstīt, kas viņiem patīk bibliotēkā, savukārt bibliotekāre katram uz grāmatzīmes ar roku uzrakstīja labus vārdus par viņu kā lasītāju. Iesaistījās 35 bibliotēkas apmeklētāji.

Variņu bibliotēkā notikusi Kroņu darbnīca ([TE](#)).

5.8. Uzziņu un informācijas darbs

Valkas bibliotēkas apmeklētājiem sniegtas uzziņas un palīdzība, kas saistīta ar biļešu un rēķinu izdruku, dzīvesvietas deklarēšanu, darba nespējas lapas iesniegšanu portālā latvija.lv, informācijas meklēšanu par transporta pakalpojumiem, sludinājumu iesniegšanu. Sniegta palīdzība mobilās aplikācijas Smart-ID izveidošanā apmeklētāju viedierīcēs, dokumentu skenēšanā un parakstīšanā ar elektronisko parakstu, izmantojot eID karti.

Kārķu bibliotēkā uzziņu un informācijas darbs tika veikts pēc lasītāju pieprasījuma. Pavisam uzskaitītas 10 uzziņas 9 lietotājiem. Lai izpildītu uzziņas, divos gadījumos tika izmantoti novadpētniecības materiāli. Uzziņu pieprasītāji – vietējais novadpētnieks, skolotāja (džejoļi māmiņu dienas pasākumam), lietotāji, kas interesējas par verandas būvniecību, vēsturi, Kārķu folkloru un Zilo kalnu, kā arī kvalitatīvām augu un sēņu fotogrāfijām. Divi lietotāji atcerējās dažas rindas no džejoļa, vajadzēja sameklēt trūkstošās.

Ne visās bibliotēkas tiek veikta uzziņu uzskaitē.

Smiltenes novads

17. tabula “Smiltenes bibliotēkas Interneta lasītavas apmeklējumi”

Gads	2019	2020	2021	2022	2023
Apmeklējumu skaits	2523	1371	608	1901	2759

Pēc BIS ALISE datiem laika periodā no 01.01.2023.–31.12.2023. **Smiltenes bibliotēkas** interneta lasītavu ir apmeklējuši 2009 lietotāji, kopā 2759 reizi (no tiem 681 apmeklējumi ir bijuši anonīmi t.i. neregistrēti lietotāji). Salīdzinot ar 2022. gadu – 1436 lietotāji izmantoja interneta lasītavas pakalpojumus 1901 reizes. Apmeklējums palielinājies par 45%, vidēji vienu datoru izmanto dienā 11,6 reizes.

2023. gadā sniegtas 334 individuālas konsultācijas un uzziņas lietotājiem pie datoriem (datora lietošana, maksājumu veikšana, rādītāju nodošana www.latvija.lv, www.eds.gov.lv, www.elektrum.lv, www.datamed.lv, www.nva.gov.lv, www.lad.gov.lv, www.vsaa.gov.lv u.c.).

Sākot ar 2023. gada aprīli, **Smiltenes novada bibliotēkās** visu atlikušo gadu bija iespējams bez maksas lasīt “Delfi Abonements” saturu.

Pateicoties Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstītajam projektam (35 EUR), 9. maijā **Smiltenes bibliotēkā** tika organizēts pasākums “Izglītota vietējā kopiena – ieguldījums Eiropas nākotnē: 2023. gads – Eiropas Prasmju gads”, kuru apmeklēja 25 dalībnieki.

Eiropas Komisija jau desmit gadus izvēlas kādu tematu, kam nepieciešama īpaša uzmanība un rīcība. Eiropas Savienībā liela problēma ir digitālo prasmju trūkums, tāpēc 2023. gads bija pasludināts par “Eiropas Prasmju gadu”. Cilvēki, kam piemīt vajadzīgās digitālās prasmes, spēj sekmīgāk pielāgoties pārmaiņām ne tikai darba tirgū, bet arī pilnā apjomā iesaistīties pilsoniskajā sabiedrībā un demokrātiskajos procesos. Mūžizglītības jaunākie izaicinājumi un aktualitātes tieši saistās ar digitālo prasmju apgūšanu.

Eiropas dienas pasākums Smiltenes bibliotēkā

5.9. Bibliotēkas izglītojošā darbība

Valkas bibliotēka 2023. gada jūnijā Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta *“Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā” Nr. 10105130 – NCLV – ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA* ietvaros īstenoja neformālās izglītības programmu *“Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā”* cilvēkiem bez vai ar nelielām priekšzināšanām datoru lietošanas un e-prasmju jomā. Programmas ietvaros astoņi seniori apguva teorētiskas zināšanas par interneta darbības pamatprincipiem, datoru uzbūvi un drošību internetā, bet praktisko nodarbību laikā – darbības ar e-pastu, elektronisko parakstu, rēķinu apmaksu internetbankā, informācijas meklēšanu internetā.

“Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā” mācību noslēgums

Informācija par kursu organizēšanu vietējā laikrakstā ([TE](#)), bibliotēkas vietnē ([TE](#)), par kursu noslēgumu bibliotēkas vietnē ([TE](#)).

Dalībnieku datoru lietošanas prasmju līmenis un iepriekšējās zināšanas bija dažādas, tas sarežģīja darbošanos grupā, tādēļ novembrī tika rīkotas individuālas konsultācijas darbā ar datoru. Katram interesentam bija iespēja apgūt tieši viņu interesējošos jautājumus (rēķinu apmaksu internetbankā, saziņu ar pakalpojumu sniedzējiem Elektrum, Tet, mobilo sakaru operatoriem, personīgā datora sagatavošana darbam ar elektronisko parakstu u.c.). Šo iespēju izmantoja 12 interesenti. Informācija bibliotēkas vietnē ([TE](#)).

5.10. Medijpratība

Šobrīd visā Latvijā tiek uzsvērtā medijpratības, informācijas pratības un kritiskās domāšanas nozīme, kā arī izglītošana krāpniecības gadījumos (kā nekļūt par upuri). **Valkas bibliotēka** 2023. gada nogalē ir iesaistījusi LNB Bibliotēku attīstības centra bibliotekāru kompetenču pilnveides programmas “Medijpratības meistari” jaunajā semināru ciklā, lai, kursu noslēdzot, 2024. gadā varētu dalīties savās zināšanās ar Valkas novada iedzīvotājiem.

Smiltenes bibliotēka ir kļuvusi par nozīmīgu atbalstu mūžizglītībai – gan medijpratību apmācībā, veicinot kritisko domāšanu, gan digitālo prasmju apguvē, tā mazinot digitālo nevienlīdzību vietējā kopienā.

Ieteikumi informācijas izvērtēšanai laika gaitā mainās, jo rodas arvien jaunas dezinformācijas veidošanas tehnikas un formas. Lai pievērstu uzmanību šim jautājumam, Eiropas dienā, 9. maijā bibliotēkā tika organizēta nodarbība “Izglītota vietējā kopiena – ieguldījums Eiropas nākotnē: 2023. gads – Eiropas prasmju gads”. Nodarbības pirmajā daļā “Esi medijpratīgs! Pasargā sevi no dezinformācijas!” bibliotēkas informācijas speciāliste Sandra Marķitāne un ESIP koordinatore, bibliogrāfe Alda Liuke stāstīja, kas ir medijpratība, kādus medijus lietojam un parādīja biežākos dezinformācijas veidus. Pasākuma otrajā daļā “Atpazīsti un esi zinošs!” ar praktiskiem piemēriem demonstrēts, kādas manipulācijas ir iespējams veikt ar attēliem un video. Uzsvērts, cik būtiska ir attēla pārbaude internetā, kā to izdarīt, kā novērtēt ziņas vēstījumu un avotu. Dalībnieki aktīvi iesaistījās attēlu viltojumu atpazīšanas spēlēs “Vai attēls ir īsts?” un “Kura seja ir īsta?” (vietnē www.whichfaceisreal.com), savu viedokli izsakot, balsojot ar emociju zīmēm – ikšķīšiem. Nodarbības noslēgumā apskatīta dziļviltojumu (deepfake) veidošana, kam ir liela ietekme uz cilvēku izpratni par realitātē notiekošo. Pasākuma dalībnieki atzina, cik sarežģīti ir atšķirt viltojumu no īsta notikuma. Pasākuma mērķis – dezinformācijas un viltus ziņu atpazīšana un novēršana, aicinājums izmantot bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus jaunu digitālo prasmju apguvē gan individuāli, gan arī apmācībās, ko bibliotēka organizē sadarbībā ar Senioru akadēmiju. Ieraksti atsauksmju grāmatā liecina, ka pasākums bijis vērtīgs un iegūtās zināšanas noderēs ikdienā.

Informācija par pasākumu tika publicēta gan pašvaldības tīmekļa vietnē, gan reģionālajā laikrakstā “Ziemeļlatvija” ([TE](#)).

5.11. Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

Valkas novada bibliotēkās pieejams Valkas novada pašvaldības bezmaksas izdevums “Valkas Novada Vēstis”. **Valkas bibliotēkā** 1. stāvā pie informācijas dēļa izliktas Valkas novadā notiekošo pasākumu afišas, pieejami bukleti par rīcību ārkārtas situācijā un finanšu drošību, novada karte u.c. tūrisma informācijas materiāli. Pārskata periodā Valkas bibliotēkā vienu reizi izvietotas pašvaldības sabiedriskās apspriešanas anketas.

Pārskata gadā **Smiltenes bibliotēka** turpināja atbalstīt pašvaldības un valsts institūciju informācijas pieejamības nodrošināšanu bibliotēkas apmeklētājiem. Telpās Baznīcas laukumā 13 ir izvietoti informatīvie uzraksti un norādes. Bibliotēkas Uzziņu lasītavā atrodas stends, kurā

drukātā veidā izvietota Smiltenes novada pašvaldības sagatavotā un publicētā informācija. Patreiz tie ir “Smiltenes novada pašreizējās situācijas raksturojums”, “Smiltenes novada ilgspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam” un “Smiltenes novada attīstības programma 2022.–2028. gadam”. Ir izvietota informatīva norāde, ka ar apstiprinātajiem dokumentiem var iepazīties tiešsaistē pašvaldības tīmekļa vietnē www.smiltenesnovads.lv. Stendā tiek izvietoti arī dažādi valsts iestāžu izdotie bukleti, piemēram, Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas izdotais informatīvais materiāls par rīcību dažādu apdraudējumu gadījumā, Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas bukleti “72 stundas” jeb kā rīkoties krīzes gadījumā, par VSAA pakalpojumiem u.c. Ir pieejami tūrisma ceļveži un kartes par Smiltenes novadu, Smiltenes pastaigu maršruts u.c. izdevumi.

Priekšelpā pie ieejas uz informācijas stenda tika izvietota aktuālā informācija, piemēram, par notikumiem un pasākumiem, ko organizēja pašvaldības kultūras iestādes; sociālā un primārā atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem u.c. Bibliotēkas apmeklētājiem ir pieejami stacionārie datori un bezmaksas internets, kurus izmantot informācijas meklēšanai par pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju darbu, to piedāvājumu un iespējām.

Visās **Smiltenes novada bibliotēkās** patstāvīgi ir pieejams Smiltenes novada pašvaldības bezmaksas izdevums “Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis”, kā arī nodrošināta piekļuve Smiltenes novada pašvaldības tīmekļa vietnei www.smiltenesnovads.lv.

5.12. Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

Valkas reģiona bibliotēku [kopkatalogs](http://kopkatalogs.lv) atspoguļo septiņu Valkas un 10 Smiltenes novada bibliotēku krājumus: grāmatas, audiovizuālos dokumentus, kartogrāfiskos materiālus, nošizdevumus, attēlizdevumus, elektroniskos resursus, pārējos dokumentus latviešu, angļu un citās valodās. 2024. gada janvārī kopkatalogā ir 72843 ieraksti, atspoguļotas ziņas par 179846 monogrāfisko resursu eksemplāriem un 18049 turpinājumresursu eksemplāriem. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ierakstu skaits ir palielinājies par 1465. Atspoguļoto eksemplāru skaits ir samazinājies par 6519 monogrāfiskajiem izdevumiem un par 2423 turpinājumresursiem, resursu norakstīšanas dēļ.

2023. gadā notika Strenču apvienības bibliotēku datu eksports uz Valmieras bibliotēkas kopkatalogu. Tā kā 2021. gadā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Strenču novads tika iekļauts Valmieras novada teritorijā, piecas bibliotēkas – Strenču, Sedas, Jaunklidža, Jērcēnu un Plāņu bibliotēka kļuva par Valmieras novada pašvaldības iestādes “Valmieras bibliotēka” struktūrvienībām, kuras administratīvi un metodiski pakļautas Valmieras bibliotēkai.

Savukārt, Smiltenes novadam pievienotās četras bijušā Apes novada bibliotēkas (Apes, Gaujienas, Trapenes, Vidagas bibliotēka) un trīs bijušā Raunas novada bibliotēkas (Drustu, Raunas publiskā un Raunas pamatskolas bibliotēka) metodiski tiek uzraudzītas no Smiltenes novada bibliotēkas un Valkas bibliotēkas puses, bet savus krājumus atspoguļo Alūksnes un Cēsu reģionu bibliotēku kopkatalogos. Saites uz šo bibliotēku publiskajiem katalogiem ir pieejamas Valkas un Smiltenes novada bibliotēku kopkatalogā.

Atskaites periodā kopkatalogā darbojās 14 Valkas un Smiltenes novada publiskās bibliotēkas, veicot informācijas meklēšanu un atlasī, veidojot lasītāju reģistru, izsniedzot un

saņemot eksemplārus. Notiek lietotāju autorizācija. Tiek veidoti lasītāju konti. Tiek nodrošināta bibliotēku resursu rezervēšana pēc lietotāju pasūtījumiem un izsniegumu lietošanas termiņu pagarināšana. Tiek popularizēta E-grāmatu bibliotēka, ieviejojot informāciju e-kataloga aktuālajās saitēs un konsultējot lietotājus šīs iespējas izmantošanā. Visas publiskās bibliotēkas strādā Komplektēšanas modulī, patstāvīgi veicot resursu norakstīšanu un sūtījumu veidošanu. Visās bibliotēkās ir svītrkodu izdrukas iespējas. Dažas bibliotēkas veic arī katalogizācijas darbības, veicot resursu aprakstus vai importējot ierakstus ar Z39.50 klienta palīdzību. Pārsvarā katalogizācijas darbu, autoritatīvo ierakstu pievienošanu, aprakstu priekšmetizāciju, resursu attēlu un anotāciju pievienošanu, kā arī MARC ierakstu rediģēšanu veic Valkas bibliotēkas speciālisti. Visās publiskajās bibliotēkās apgūts un ieviests SBA modulis.

Strenču apvienības piecas publiskās bibliotēkas aktīvi darbojas katalogā līdz 2023. gada martam Cirkulācijas un SBA modulī. Pēc tam pieslēdzās katalogam epizodiski, veicot eksportēto datu korekciju, statistikas atskaites u.c.

Šobrīd kopkatalogā savus krājumus atspoguļo trīs izglītības iestāžu bibliotēkas: Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas, Smiltenes vidusskolas, PIKC "Smiltenes tehnikums". Skolu bibliotēkas darbojas Komplektēšanas modulī, veicot resursu norakstīšanu vai nodošanu uz citiem fondiem. Smiltenes vidusskolas un Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkas veido sūtījumus. Smiltenes tehnikuma bibliotēka apstrādā jaunieguvumus rekatalogizācijas režīmā. 2023. gadā tehnikuma bibliotēkā bija paredzēts uzsākt sūtījumu veidošanu, taču jaunieguvumu skaits bija niecīgs un iecere atlikta. Visas skolu bibliotēkas strādā Cirkulācijas un SBA moduļos. Pēc nepieciešamības Valkas bibliotēkas speciālisti palīdz skolu bibliotēkām ne tikai konsultatīvi, bet arī praktiski, veicot resursu katalogizāciju, eksemplāru ziņu pārceļšanu un nodošanu uz citām telpām un fondiem, SBA darbības u.c.

18. tabula "BIS ALISE izmantošana"

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2023)	Pasūtīts (Web) eksemplāru (2023)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Valkas reģions	17	17	17	17	17	618	1439

19. tabula "Autorizētie lietotāji"

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iep. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	5588	6026	5861	+7,8%; -2,7%
Autorizētie lietotāji kopā	1234	1505	1515	+22,0%; +0,6%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	156	266	618	+70,0% +132,3%

Pārskata periodā autoritatīvo datu piešķiršana aktīvi notika Smiltenes novada bibliotēkās.

Tabulās sniegtā informācija par 2023. gadu neatspoguļo Valmieras novada Strenču apvienības piecu bibliotēku darba rādītājus, jo pēc pilnīga datu eksporta aizvadītā gada martā, tās strādā Valmieras reģiona kopkatalogā.

Tabulā nav iekļautas ziņas arī par augstāk minētām septiņām Smiltenes novada bibliotēkām, kuras darbojas Alūksnes un Cēsu kopkatalogos. Tas traucē datu pārraudzības procesā. Publisko katalogu iespējas sniedz tikai informatīvu priekšstatu par šo bibliotēku krājumiem, resursu eksemplāru skaitu un to pieejamību. Ja reģiona galvenajai bibliotēkai rodas jautājumi par cirkulācijas un SBA statistiku vai bibliotēkas krājuma stāvokli un komplektēšanas atskaitēm, tad jāpaļaujas uz bibliotēku sniegto informāciju un atskaitēm. Diemžēl dialogi ar dažu bibliotēku darbiniekiem ne vienmēr sniedz vēlamos rezultātus.

Atskaites periodā bija cieša sadarbība ar Valmieras bibliotēkas sistēmas administratori. Aktuālākie darba jautājumi bija saistīti ar Strenču apvienības bibliotēku datu eksportu/importu. Valmieras bibliotēkas sistēmas administratorei tika nodrošināta pieeja Valkas kopkataloga darba versijai ar tiesībām uz informācijas atlasīšanu un atskaišu ieguvī, kas zināmā mērā atviegloja darbu gan pašiem, gan Valmieras novada kolēģiem.

Notiek sadarbība ar Cēsu bibliotēkas sistēmas administratori, telefoniski risinot aktuālus jautājumus.

Valkas bibliotēkas informācijas sistēmas administratore un komplektēšanas nodaļas speciālisti veic individuālās un grupu mācību nodarbības publisko un skolu bibliotēku darbiniekiem BIS ALISE moduļos. Regulāri tiek sniegtas konsultācijas darbam ar sistēmu. Bibliotēkas lietotāji tiek apmācīti kopkataloga izmantošanā.

Digitalizācija

Netiek veikta.

5.13. Iekšzemes un starptautiskais SBA

Valkas novads

SBA ieņem nozīmīgu vietu lasītāju bibliotekārajā apkalpošanā, jo visas bibliotēku lietotājiem nepieciešamās grāmatas nav iespējams iegādāties. **Valkas bibliotēka** ar Latvijas pasta starpniecību 2023. gadā no LNB saņēmusi grāmatas, kuras uz to brīdi nebija atrodamas reģiona un novada krājumos. No saturiskā aspekta visvairāk tiek pieprasītas pedagoģiska rakstura grāmatas, piemēram: K.P. Līsmans "Izglītība kā provokācija", D. Nīmante "Dažādība un iekļaušanās izglītībā", I. Beizitere "Iekļaujošā izglītība bērniem ar speciālām vajadzībām Latvijā", L. Snidzāne "Koučinga tehnikas", "Skolēniem par atkarības vielām", "Skolēni un atkarības problēma". Lasītāju vidū joprojām populāras dažāda satura psiholoģijas grāmatas. 2023. gadā no LNB saņemtas arī B. Liptona grāmata "Medusmēneša efekts", Dž. Smitas "Kāpēc neviens man to iepriekš nav teicis", K. Dvekas "Panākumu psiholoģija" un "Kāpēc cilvēki ir tik dažādi", Aurēlija "Meditācijas", A. Puriņa "Mirkļis ar sevi". Īpaši pieprasīta bija Vivjenas Sū grāmata "Sievietes pie akas" par tēmu - kā apmācīt sievietes, lai viņas dzīvotu veselīgās attiecībās. Šo grāmatu izlasīja vairāki bibliotēkas lietotāji. Pieprasītas bija grāmatas par sporta tēmu: M. Rubeņa grāmatas "Sešas sezonas" un "Būt

virсотnē”, A. Pučes “Haizivs Sandis Ozoliņš” un “Irbe kā mūris”, A. Zeļenkova “Hokeja izlase. Sākums, 1932-1940”, E. Grabovska “Hokeja ģimene”.

Lasītāju pieprasījumos bija I. Lejnieka divas grāmatas “Ģeodēzija celtniecībā”, M. Kūļa “Terorisma krustugunīs. Islāma valsts”, V. Hofa “Vima Hofa metode”- grāmata aizskar tēmas kā dvēsele, miesa, pašaktualizācija, stresa menedžments.

Pārskata periodā reģiona un novada ietvaros SBA pakalpojums tiek izmantots sistemātiski. Valkas bibliotēka saņēmusi 153 grāmatas: 54 eks. no Smiltenes bibliotēkas, 37 eks. no Sēļu bibliotēkas, 33 eks. no Vijciema bibliotēkas un 19 eks. no Ērģemes bibliotēkas.

Novada bibliotēkām nav iespējas iegādāties visas pieprasītās grāmatas, tādēļ tiek aktīvi izmantota iespēja saņemt tās Valkas bibliotēkā. Pārskata gadā SBA kārtā izsniegtas 482 grāmatas: Vijciema bibliotēkai izsniegtas 166 grāmatas, Ērģemes bibliotēkai 129, Smiltenes bibliotēkai 88, Kārķu bibliotēkai 65 grāmatas gan pieaugušo, gan bērnu auditorijai.

Kārķu bibliotēka pieprasītās grāmatas saņem ne vien no Valkas, bet arī no Rūjienas bibliotēkas (Valmieras novads), jo tā atrodas salīdzinoši netālu. Tā ir papildus iespēja ātrāk piegādāt lasītājiem interesējošo izdevumu. **Vijciema bibliotēkā** pārskata gadā trīskāršojies SBA kārtā saņemto grāmatu skaits (55 eksemplāri 2022. gadā, 175 eksemplāri 2023. gadā), kā iemeslu tam noteikti var minēt jaunās bibliotēkāres aktīvo darbību krājuma popularizēšanā un lasītāju piesaistē.

20. tabula “Valkas novada bibliotēku SBA rādītāji”

SBA	2021	2022	2023
Valkas bibliotēka			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	194	216	196
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	469	391	482
Novada bibliotēkas			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	311	313	410
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	69	114	114

Smiltenes novads

Pārskata gadā ir palielinājies SBA kārtā izsniegto un saņemto grāmatu skaits. Vairumā gadījumu bibliotēkas veic grāmatu apmaiņu ar tuvākajām bibliotēkām, ja tajās pieejams vēlams grāmatas eksemplārs. Būtiska nozīme ir loģistikas iespējām, grāmatu nogādāšanu veic gan kolēģi, gan pagasta pārvaldnieki, kuri darba jautājumos brauc uz pilsētu vai no vienas apdzīvotās vietas uz otru. Grāmatu apmaiņu starp Valkas un Smiltenes bibliotēkām palīdz īstenot PMLP darbinieces.

Smiltenes bibliotēkā 2023. gadā ir palielinājies nosūtīto SBA grāmatu skaits, jo, pateicoties pietiekamam finansējumam, ir bijusi iespēja iegādāties apjomīgu nozaru literatūras grāmatu klāstu, ko aktīvi izmanto novadā dzīvojošie studenti. Notiek regulāra grāmatu apmaiņa ar Valkas bibliotēku, kā arī Blomes, Variņu, Palsmanes bibliotēkām.

Bibliotēkāres norāda, ka ērtāk un precīzāk ir veikt grāmatu apmaiņu viena elektroniskā kataloga ietvaros (Valkas reģiona bibliotēkas darbojas trijos kopkatalogos), piemēram, **Drustu** bibliotēka pasūta grāmatas no Cēsu, Zosēnu, Priekuļu bibliotēkām, **Gaujienas** bibliotēka

sadarbojas ar Apes un Trapenes bibliotēkām. Visbiežāk SBA kārtā tiek pieprasīti ārzemju daiļliteratūras izdevumi, kā arī nozaru literatūra par psiholoģijas, medicīnas, tehniskiem jautājumiem.

Iespēju pasūtīt pielāgoto literatūru no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas novadā izmanto **Smiltenes un Drustu** bibliotēka. Smiltenes bibliotēkai ir izveidojusies sadarbība ar Smiltenes Sarkanā krusta Sociālās aprūpes un rehabilitācijas nodaļu, kuras iemītnieki lasa grāmatas palielinātajā drukā, Drustu bibliotēka pasūta šādas grāmatas apkaimes iedzīvotājiem ar redzes problēmām.

21. tabula “SBA rādītāji Smiltenes novada bibliotēkās”

SBA	2021	2022	2023
Smiltenes bibliotēka			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	191	163	194
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	110	112	186
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits		36	79
Novada bibliotēkas			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	*	213	359
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	*	142	175
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits		4	7

**Pārskatā netiek publicēti 2021. gada rādītāji, jo mainījies novada bibliotēku skaits, klāt nākušas četras bijušā Alūksnes novada bibliotēkas un divas bijušā Cēsu novada bibliotēkas.*

6. KRĀJUMS

6.1. Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Valkas bibliotēka

Pārskata periodā **Valkas bibliotēka** krājuma komplektēšanu veica saskaņā ar 2021. gadā izstrādāto dokumentu “Valkas NCB krājuma organizācijas un attīstības politika 2021.–2023. gadam”, kas apstiprināts 2021. gada 10. martā (TE). Tajā izvērtēts bibliotēkas krājums: tā izmaiņas, attīstības dinamika, kvalitāte, glabāšanas principi, norādīti mērķi, uzdevumi, jaunieguvumu izvēles kritēriji, komplektēšanas avoti, resursu izslēgšanas noteikumi, dāvinājumu pieņemšanas politika. Lielākā daļa iepriekšējā dokumentā plānoto uzdevumu sasniegti, pie atsevišķiem uzdevumiem vēl jāturpina strādāt. Detalizētāks apraksts apskatāms dokumenta 17. lpp. 13. punktā.

Pārskata perioda prioritātes:

- krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielināšana,
- maksimāla bērnu, oriģinālliteratūras un novadpētniecības jaunieguvumu skaita palielināšana,
- krājuma saturiskās un fiziskās kvalitātes uzlabošana, apgrozījuma, u.c. krājuma kvalitātes rādītāju pieaugumu sasniegšana.

Reģions

Valkas novadā katrai pagasta bibliotēkai izstrādāta atsevišķa, vietējai situācijai atbilstoša krājuma komplektēšanas politika, pēc kuras tās vadās, organizējot darbu ar krājumu. **Smiltenes novadā** krājuma komplektēšanā pagastu bibliotēkas vadās pēc dokumenta “Smiltenes novada bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politika 2022.–2024. gadam”, apstiprināts 2022. gada 13. aprīlī. Tiek ņemti vērā arī akreditācijas un inventarizācijas komisijas ieteikumi, pieredzes apmaiņas gūtā pieredze bibliotēkas krājuma kvalitātes uzlabošanai.

Visām bibliotēkām krājuma attīstības politikas pamats ir veidot vietējai kopienai aktuālu, dažādām mērķauditorijām atbilstošu, dažādu resursu krājumu, nodrošināt tā pieejamību, sniegt mūsdienīgus informācijas pakalpojumus un veicināt sabiedrības mūžizglītību.

Pārskata perioda prioritātes:

- krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielināšana,
- maksimāla bērnu un oriģinālliteratūras jaunieguvumu skaita palielināšana,
- krājuma saturiskās un fiziskās kvalitātes uzlabošana, apgrozījuma, u.c. krājuma kvalitātes rādītāju pieaugumu sasniegšana.

6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Valkas bibliotēka

22. tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	9943	9945	10685	+0,02 ; +7,44
t. sk. grāmatām	7735	7728	8341	-0,09 ; +7,93
t. sk. bērnu grāmatām	1998	2054	2259	+2,8 ; +9,98
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	2063	2065	2200	+0,1 ; +6,53
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	2	1,9	2,1	-5 ; +10,5
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	9943	9945	10685	+0,02 ; +7,44

Pārskata periodā izdevās panākt krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielinājumu, kas bija viena no pārskata perioda prioritātēm. Tā rezultātā palielinājums visās pozīcijās. Prieks par finansiālo palielinājumu bērnu grāmatu iegādei. Tas ir 26,6% no kopējā finansējuma. Ir sasniegts krājuma attīstības politikā izvirzītais mērķis.

Jaunās grāmatas, tai skaitā bērnu un pusaudžu, tiek iegādātas regulāri, reizi mēnesī. Finansējums ir gandrīz pietiekošs jaunu, kvalitatīvu resursu iegādei, jo grāmatu izdevniecību piedāvājums ir samazinājies un katrai iegādātajai vienībai tiek daudzpusīgi vērtēta satura un fiziskā kvalitāte, kā rezultātā nereti tiek pieņemts kritisks lēmums neiegādāties resursu. Tomēr attīstībai finansējums ir nepietiekams, ņemot vērā mūsdienu prasības. Tiek aktualizēts jautājums par finansējuma ieguldīšanu ļoti pieprasītu izdevumu dubletu iegādei, cik liela ir nepieciešamība, jo tā ir īslaicīga vajadzība. Aizvien biežāk tiek pārdomāts par nolietotu, saturā labu grāmatu atkārtotu iegādi, tā vietā varbūt izvēlēties citas iespējas (SBA, LNB piedāvātos digitālos resursus).

Palielinājies finansējums krājumam uz vienu iedzīvotāju, jo samazinājies iedzīvotāju skaits (*dati iegūti 01.07.2023 pēc PMLP datiem*), bet finansējums palielinājies.

Par piešķirto finansējumu (8485 EUR) iegādātas 700 grāmatas u.c. resursi (neieskaitot periodiku), tātad vienas vienības vidējā cena ir 12,12 EUR. 78,5% grāmatu iepirkta SIA “Jānis Roze” Valkas veikalā, 19,3% SIA “Virja LK”, 2,2% pie citiem tirgotājiem. Periodiskie izdevumi abonēti VAS “Latvijas Pasts” un SIA Izdevniecība “Dienas Žurnāli”, izmantojot elektroniskās abonēšanas sistēmu.

Finansējuma sadalījums 79% grāmatu u.c. izdevumu un 21% periodikas iegādei ir atbilstošs normai.

Reģions

23. tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	45904	59615	83758	+40,5
t. sk. grāmatām	29587	40097	62569	+56
t. sk. bērnu grāmatām	4416	7583	13036	+71
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	15740	18907	19730	+4,4
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	1,9	2,2	3,08	+40
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	45904	59615	83758	+40,5

Pārskata periodā izdevās panākt krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma ievērojamu palielinājumu. Visi finansiālie rādītāji ievērojami auguši, kas bija viena no pārskata perioda prioritātēm. Īpašs prieks par 71% pieaugumu bērnu grāmatām, kas šķiet neierasts.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums starp pagastiem un novadiem ir atšķirīgs. **Valkas novada bibliotēkās** finansiālais nodrošinājums krājuma papildināšanai tiek aprēķināts, ņemot vērā aktīvo lietotāju skaitu katrā bibliotēkā, lai motivētu bibliotekāru aktīvāk darboties. Atskaites periodā tas bija 7,44 EUR. Tātad, jo vairāk lietotāju, jo lielāks finansējums. Šāds lēmums pieņemts, jo secināts, ka ir pagasti ar lielu iedzīvotāju skaitu, kuros ir maz bibliotēkas lietotāju, kamēr pagastos ar maz iedzīvotājiem ir lielāks lietotāju skaits. Izvērtējot iepriekšējo gadu pieredzi, kad finansējums tika sadalīts pēc iedzīvotāju skaita, secināts, ka tas neveicina bibliotekāru aktivitāti.

Smiltenes novadā finansējums krājumam uz vienu iedzīvotāju novadā ir 3,1 EUR (2022. gadā 2,14 EUR), bet finansējums grāmatām uz vienu iedzīvotāju 2,3 EUR (2022. gadā 1,44 EUR). Atskaites perioda budžetā par 45% palielināts pašvaldības finansējums novada bibliotēku krājuma komplektēšanai, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Finansējums grāmatu iegādei pieaudzis par 61%, bet periodikas abonēšanai par 10%. Izdevumi periodikas abonēšanai sastāda 24% no kopējā finansējuma.

Valkas novadā finansiālais nodrošinājums palielinājies par 5952 EUR (30,5%), **Smiltenes novadā** vēl vairāk – par 18191 EUR (45%). Tomēr atsevišķas bijušā Alūksnes un Cēsu novada bibliotēkas norāda, ka tas nenodrošina bibliotēkas lietotāju pieprasījumu pēc

jaunajām grāmatām. Nepietiekams finansējums ir periodikas iegādei, jo krājuma apgrozības rādītāji norāda, ka periodisko izdevumu pieprasījums un izsniegums ir augsts.

Smiltenes bibliotēkā finansējums pietiekošs bibliotēkas grāmatu krājuma papildināšanai un atjaunošanai. 2023. gadā, pateicoties pietiekamam finansējumam, tika nomainīts liels grāmatu skaits, kuras bija fiziski nolietotas, bet joprojām lasītāju pieprasītas.

Bibliotēku krājumu komplektēšanu īsteno, ņemot vērā vairākus saistītos faktoros - lasītāju pieprasījumus, pašvaldības finansējuma iespējas, izdevēju, grāmatu piegādātāju piedāvājumus un lasītāko grāmatu topu sarakstus.

Reģionā finansējums bērnu grāmatu iegādei ir 15,6% (2022. gadā 12,7%) no kopējā finansējuma. Prieks par pieaugumu, tomēr te vēl ir, kur tiekties.

Finansējuma sadalījums 76% grāmatu u.c. izdevumu un 24% periodikas iegādei ir atbilstošs normai.

Grāmatas iepirkta SIA “Jānis Roze” Valkas veikalā, SIA “Latvijas grāmata”, SIA “Virja LK”, jo uzņēmums nodrošina jauno grāmatu piegādi bibliotēkā, un grāmatu veikalā SIA “Zvaigzne ABC” Valmierā, kas bibliotēkai piedāvā grāmatas ar atlaidēm.

Periodiskie izdevumi abonēti VAS “Latvijas Pasts” (ar atlaižu piedāvājumu “Laimīgā nedēļa”) elektroniskās abonēšanas sistēmu un SIA “Izdevniecība Dienas Žurnāli”, izvēloties iespēju pasūtīt žurnālus un laikrakstus izdevīgāk.

Lai arī kopējais finansiālais nodrošinājums krājuma komplektēšanai reģionā ir palielinājies, tomēr vairākas bibliotēkas atzīmē, ka pieprasījumu pēc periodiskajiem izdevumiem grūti nodrošināt. Aktīvākas periodikas lasītājas ir sievietes, viņas vislabprātāk izvēlas žurnālus “Ieva”, “Ievas Stāsti”, “Ievas Veselība”, “Mans Dārzs”, “Praktiskais Latvietis”, “Privātā Dzīve”, “Leģendas” u.c. Populārākā vīriešu lasāmviela ir žurnāli “Klubs”, “Ilustrētā Zinātne”, “Ilustrētā Pasaules Vēsture”. Arī seniori ir aktīvi periodisko izdevumu lasītāji, jo abonēšana ir dārga.

6.3. Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Valkas bibliotēka

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude nav veikta.

Reģions

2023. gadā bibliotēkas krājuma pārbaude veikta piecās bibliotēkās: **Smiltenes bibliotēkas** Bērnu apkalpošanas nodaļā, Smiltenes novada bibliotēkas apakšstruktūru **Bilskas** un **Gaujienas bibliotēkās**, Valkas novada Centrālās bibliotēkas struktūrvienību **“Lugažu bibliotēka” nodaļas Sēļos** un **“Ērģemes bibliotēka”** krājumos. Pārbaudes veiktas, izmantojot BIS ALISE moduli “Inventarizācija”. Ziņas par krājuma stāvokli uz konkrēto datumu iegūtas, izmantojot BIS ALISE piedāvātās iespējas – inventāra grāmata, summārās uzskaites grāmata. Pagastu bibliotēku krājumu inventarizācijās piedalās Valkas bibliotēkas darbinieki: sistēmas administrators un citi darbinieki pēc vajadzības, lai nodrošinātu darba grupas pie vismaz trīs datoriem. Darbs nesagādāja grūtības, jo visās bibliotēkās pārbaudes BIS ALISE veiktas jau otro reizi, palīdzēja iepriekšējās inventarizācijās gūtā pieredze, savlaicīga darbu plānošana.

Konstatēts, ka uzskaites dokumenti aizpildīti un izdrukas no BIS ALISE veiktas regulāri, krājums nodaļu ietvaros visās bibliotēkās nav sakārtots alfabēta secībā. Krājuma vienības vidēji nolietotas, daļa senāk izdotās latviešu oriģinālliteratūras un tulkotās klasikas

sliktā stāvoklī. Konstatēti nelieli iztrūkumi pieļaujamo normu robežās. Tas varēja rasties, pieļaujot neprecizitātes norakstīšanā vai grāmatu zudumu no brīvpieejas plauktiem dēļ. Bibliotēkās atklātās kļūdas (norakstīti, neregistrēti, nolietoti eksemplāri krājumā) novērstas. Ievērojami samazinājies bojāto, nekorekto svītrkodu skaits, jo tie pēc iepriekšējās pārbaudes nomainīti.

Gribētos izcelt **Bilskas bibliotēkas** vadītājas Līvas Putno precīzo un kvalitatīvo darbu ar krājumu, tā vienībām, kustību un sagatavošanas darbu pārbaudei. Pārbaude uzrādīja otru labāko rezultātu inventarizāciju vēsturē reģionā: trūka tikai divas grāmatas par 11,90 EUR. Šāds labs rezultāts Bilskas bibliotēkā konstatēts jau otro pārbaudi pēc kārtas, lai arī notikušas vairākas darbinieku maiņas. Iepriekšējā, 2015. gadā veiktajā, trūka trīs grāmatas par 2,78 EUR, darbojās vadītāja Malda Pabērza.

Krājuma pārbaude veikta arī **Gaujienas bibliotēkā**, kas krājuma uzskaiti turpina veikt Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā. Šajā situācijā to veica Alūksnes kolēģes no 17. maija līdz 22. maijam. Pārbaudes rezultātā pēc krājuma uzskaites dokumentiem tika konstatēts, ka krājumā trūkst un nav atgūstami 25 grāmatu eksemplāri par summu EUR 79,60, kas izslēdzamas no bibliotēkas krājuma uzskaites BIS ALISE.

6.4. Krājuma rādītāji

24. tabula “Valkas bibliotēkas krājuma rādītāji”

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	1983	1792	2220	-9,6 ; +23,88
t. sk. grāmatas	966	825	981	-14,6 ; +18,9
t. sk. latviešu daiļliteratūra	220	202	218	-8,2 ; +7,92
t. sk. bērniem	276	275	268	-0,4 ; -2,54
Izslēgtie dokumenti	2583	3655	2249	+41,5 ; -38,46
Krājuma kopskaits	33080	31217	31188	-5,6 ; -0,09
Grāmatu krājuma apgrozība	0,6	0,63	0,68	+ 5 ; +7,93
Periodisko izdevumu apgrozība	3,9	5,42	6,38	+39 ; +17,71
Kopējā krājuma apgrozība	0,8	0,94	1,12	+17,5 ; +19,14

Krājums tiek regulāri atjaunots, domājot par visām vecuma grupām, mērķauditorijām, visās nozarēs, finansiālo iespēju robežās.

Pārskata periodā jaunieguvumu skaits pieaudzis, jo palielinājās pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai (par 7,44% - 740 EUR) un dāvinājumu skaits. Grāmatas saņemtas par 156 eksemplāriem vairāk. Prieks, ka palielinājās latviešu daiļliteratūras jaunieguvumu skaits, kas bija viena no pārskata gada prioritātēm. Par septiņām vienībām samazinājās bērnu grāmatu jaunieguvumu skaits, ko var izskaidrot ar cenu pieaugumu un dāvinājumu samazināšanos. Periodikas skaita palielinājumu par 260 eks. veidoja finansējuma palielinājums, saņemti dāsnī dāvinājumi un papildus uzskaitīti likvidētās Lugažu bibliotēkas periodiskie izdevumi.

22% no jaunieguvumiem ir latviešu daiļliteratūra (neieskaitot periodiku).

Krājuma komplektēšanas avoti pārskata periodā: pirkumi, abonēšana, dāvinājumi, aizvietoti, projektos iegūtās grāmatas (LNB projekti “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023” 24 grāmatas par 232,39 EUR un programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” 10 grāmatas par 173,63 EUR).

Kopumā jaunieguvumu skaits ir 1,63 izdevumi uz vienu lietotāju un 0,43 – uz vienu iedzīvotāju. Tie ir 2220 resursi par 12536 EUR (ieskaitot periodiku), sastāda 7,12% no kopējā krājuma. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu (5,74%), tas palielinājies, veidojot kvalitatīvāku krājumu, jo ir vairāk jaunu resursu attiecībā pret krājumu. Neieskaitot periodiku, iepirkti 700 resursi (par 71 vairāk, kā 2022. gadā), kas ir 70,5% no kopā saņemtajiem, dāvinājumos saņemti 293 resursi (par 86 vairāk, kā 2022.gadā), kas ir 29,5% no kopā saņemtajiem. Galvenais finansējuma avots – pašvaldības budžets.

25. tabula “Jaunieguvumi pa nozarēm (neieskaitot periodiku) Valkas bibliotēkā”

	2022 (% no jaunieguvumiem)	2023 (% no jaunieguvumiem)
Daiļliteratūra	397 (47,5%)	584 (58,8%)
Nozaru literatūra	219 (26,2%)	222 (22,4%)
Pirmsskolas un sākumskolas	220 (26,3%)	187 (18,8%)

Atskaites periodā daiļliteratūrai ievērojams pieaugums, pirmsskolas un sākumskolas literatūrai samazinājums, nozaru literatūra bez ievērojamām izmaiņām. Iegādājoties daiļliteratūru, tiek izvērtēta piedāvājuma satura un fiziskā kvalitāte. Nozaru literatūra komplektēta, vadoties no piedāvājuma, apmeklētāju pieprasījuma un bibliotēkas profila, izvērtējot izdevumu saturu. Turpināts iepirkt grāmatas krievu valodā, rūpīgi izvērtējot saturu. Krievu valodā lasošie apmeklētāji bija ļoti priecīgi par jaunajām grāmatām, jo bija dzirdējuši, ka iegāde ir pilnīgi pārtraukta. Bērnu literatūras iegādē prioritāte ir oriģinālliteratūrai, saturiski augstvērtīgām tulkotām grāmatām, attīstošām galda spēlēm (atskaites periodā 10 jaunas spēles), izdevumiem, kas rosina bērnus lasīt, uzzināt, mācīties, darboties, attīstīties.

Apgrozījums palielinājies, jo palielinājies izsniegums un krājums samazinājies. Kopējo izsniegumu visvairāk palielināja periodisko izdevumu un spēļu izsnieguma kāpums. Priecē arī grāmatu apgrozījuma pozitīvais pieaugums. Sasniegta vēl viena pārskata perioda prioritāte.

Izvērtējot jaunieguvumu sadalījumu pa izdevumu veidiem: visvairāk periodisko izdevumu, bet tiem arī ir liels pieprasījums.

26. tabula “Valkas bibliotēkas jaunieguvumi pa veidiem”

Izdevuma veids	Skaitis (%)		
	2021	2022	2023
Periodiskie izdevumi	1002(50,5)	956(53,35)	1216(54,77)
Grāmatas	966(48,7)	825(46,04)	981(44,19)
Audiovizuālie resursi	7(0,4)	2(0,11)	2(0,09)
Kartogrāfiskie resursi	0	0	0
Nošizdevumi	0	0	0

Attēlizdevumi	1(0,1)	0	0
Nepublicētie dokumenti	0	1(0,06)	0
Spēles	6(0,3)	8(0,45)	10(0,45)
Pārējie resursi	1(0,1)	0	11(0,50)

Bērnu grāmatu krājumā jaunieguvumu sadalījums pa veidiem: 287 (82,5% no kopskaita) grāmatas, 49 (14,1%) periodiskie izdevumi, 10 (2,9%) spēles un 2 (0,6%) audiovizuālie resursi. Jaunieguvumu sadalījums pa vecuma grupām (ieskaitot periodiku): 102 (29,3%) pirmsskolas mērķauditorijai, visvairāk 120 (34,5%) sākumskolai, 60 (17,2%) pamatskolai, 30 (8,6%) pusaudžiem, 11 (3,2%) jauniešiem, 25 (7,2%) pārējiem. Atskaites gadā bērnu literatūras nodaļā iegādāti 57 latviešu daiļliteratūras eksemplāri, 19,1% no 299 jaunieguvumiem (neieskaitot periodiku).

27. tabula “Periodisko izdevumu skaits Valkas bibliotēkā”

Izdevuma tips	Nosaukumi		
	2021	2022	2023
Žurnāli	67	60	65
Laikraksti	7	10	11
Kopā	74	70	76

Abonēto un dāvinājumos saņemto periodisko izdevumu nosaukumu skaits pārskata periodā palielinājies.

Aizvadītajā gadā ievērotas jaunieguvumu un izslēgto resursu proporcijas: izslēgšanas skaits ir lielāks par jaunieguvumu skaitu par 29 vienībām. Sasniegts krājuma samazinājums par 0,09%, kā rezultātā saturiskā un fiziskā kvalitāte uzlabojās, kas arī bija viena no prioritātēm.

Izslēgti (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, maz izmantoti, lasītāju nozaudēti, īslaicīga glabāšanas termiņa) 2249 resursi (ieskaitot periodiku), 7,2% no kopējā krājuma.

Turpinās darbs fiziski nolietotu grāmatu apmaiņā pret labākā stāvoklī esošām. Tās tiek iegūtas, izvērtējot iedzīvotāju dāvinājumus, izmantojot likvidētās Lugažu bibliotēkas krājumu, izmantojot Valkas bibliotēkas apmaiņas krājumu. Krājuma kvalitāte ir laba un tas ir atbilstošs lietotāju vajadzībām. Rēķinot uz vienu pašvaldības teritorijas iedzīvotāju, ir 6,09 krājuma vienības un uz vienu bibliotēkas lietotāju 22,9.

Ziņas par krājuma apjomu un skaitliskais un procentuālais sadalījums pa izdevumu veidiem, nozarēm un valodām publicēts Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnē ([TE](#)).

Reģions

28. tabula "Valkas reģiona bibliotēku krājuma rādītāji"

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	14231	15632	15841+880=16721	+1,34
t. sk. grāmatas	4898	4841	6284	+29,8
t. sk. latviešu daiļliteratūra	1751	1681	1982	+17,9
t. sk. bērniem	1209	1293	1890	+46,1
Izslēgtie dokumenti	16941	23956	26253+3633=29886	+9,58
Krājuma kopskaits	145485	176511	163367	-7,45
Grāmatu krājuma apgrozība	0,57	0,56	0,69	+23,21
Periodisko izdevumu apgrozība	2,7	2,76	3,45	+25
Kopējā krājuma apgrozība	0,85	0,89	1,09	+22,47

Atskaites periodā analizēts pirmais uzrādītais skaitlis, jo tas ir reālais jaunieguvumu un izslēgto resursu skaits. Summas skaitlis ir kopā ar Lugažu bibliotēkas likvidēšanas procesā saņemtajiem/norakstītajiem resursiem, kas mākslīgi palielina jaunieguvumu skaitu un nebūs korekts salīdzinājumā ar iepriekšējo un nākošo gadu.

Tabula un skaitļu pieaugums iepriecina. Samazinājums arī, jo krājumu samazināt ir vēlams.

Kopumā jaunieguvumu skaits ir 2,19 izdevumi uz vienu bibliotēkas lietotāju un 0,58 uz vienu iedzīvotāju. Tie ir 15841 resursi (ieskaitot periodiku), kas sastāda 9,7% no kopējā krājuma. Liels prieks par ievērojamo 46% pieaugumu bērnu grāmatām, kas arī bija viena no gada prioritātēm. Atskaites periodā 34,5% no jaunieguvumiem ir latviešu daiļliteratūra (neieskaitot periodiku).

Krājuma komplektēšanas avoti pārskata periodā: pirkumi, abonēšana, dāvinājumi, aizvietoti, projektos iegūtās grāmatas (LNB projekti "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023" 360 grāmatas par 3485,99 EUR un "Grāmatu iepirkuma programma publiskajām bibliotēkām" 292 grāmatas par 3419,79 EUR).

Komplektējot krājumu, tiek vērtēta katras konkrētās grāmatas nepieciešamība bibliotēkā, par prioritāti ņemot latviešu oriģinālliteratūru, kultūrvēsturiska satura literatūru, tulkoto daiļliteratūru un nozaru literatūru pēc pieprasītajām nozarēm. Palielinot finansējumam, ir iespēja iegādāties literatūru gan pieaugušajiem, gan bērniem. Papildinot krājumu, aktīvi tiek sekots līdz jaunajiem izdevumiem, kā arī autoru darbiem, kurus lietotāji iemīļojuši vairāku gadu garumā. Ievērojami ir pieaudzis pieprasījums pēc psiholoģiska satura grāmatām, sievietes ļoti labprāt lasa grāmatas par izaugsmi, veselīgu dzīvesveidu, biogrāfiska satura grāmatas. Ir izveidojies liels pulks lasītāju, kuri iecienījuši ceļojuma aprakstus, grāmatas par vēsturi. Apmeklētāji nāk uz bibliotēku un jautā, vai ir plānots iegādāties konkrētu jaunizdotu grāmatu, un ir tik patīkami, ka grāmata jau ir nopirkta un piedāvājama lasītājiem. Vasaras mēnešos uz lauku mājām brauc dzīvot vasarnieki un ir patīkami pārsteigti, ka ir tik liela izvēle, ka grāmatas tiek operatīvi iegādātas un iepriecina lasītājus.

Smiltenes bibliotēkā pieaug pieprasījums pēc kvalitatīvām recepšu grāmatām, kuras varētu izmantot kulinārijas mācībām. Liela interese ir arī par juridiska un grāmatvedības satura grāmatām. Iegādātas grāmatas arī no biedrības “Vieglās valodas aģentūra”. Sen nebijis jaunums - ir iepirkta 21 grāmata krievu valodā. Lasītāji atzinīgi izsakās par kriminālā žanra grāmatām un izsaka vēlmi, lai bibliotēka arī turpmāk iepērk šādas grāmatas, jo oriģinālvalodā lasīt grāmatas ir aizraujošāk, kā tulkotās. Ņemot vērā pieprasījumu, lai piesaistītu jauniešu mērķauditoriju, papildus iegādātas grāmatas angļu valodā.

Pārskata periodā ievērotas jaunieguvumu un izslēgto resursu proporcijas: izslēgšanas skaits ir lielāks par jaunieguvumu skaitu par 10412 vienībām (bez likvidētās Lugažu bibliotēkas krājuma vienībām), jo veikta apjomīga resursu izslēgšana. Tā rezultātā krājums samazinājās un saturiskā un fiziskā kvalitāte uzlabojās, kas arī bija viena no pārskata perioda prioritātēm.

Atskaites periodā izslēgti (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, maz izmantoti, lasītāju nozaudēti, īslaicīga glabāšanas termiņa, inventarizācijā iztrūkstoši) 26253 resursi (ieskaitot periodiku), 16% no kopējā krājuma (analizēts pirmais uzrādītais skaitlis, tāpat, kā jaunieguvumiem).

Apgrozījums pieaudzis visos veidos, jo palielinājies izsniegumu skaits un krājums samazinājies.

Lielākajā daļā pagastu bibliotēku krājums izvietots pārskatāmi, sistemātiski un ir brīvi pieejams apmeklētājiem.

Gads bijis veiksmīgs krājuma finansējuma nodrošināšanā, organizācijā un plānoto darbu veikšanā.

6.5. Datubāzes

Valkas bibliotēkā abonētas datubāzes Letonika.lv un News.lv. Letonikas izmantošanas rādītāji ir vienmērīgi vairākus gadus pēc kārtas, News.lv izmantošanas rādītāji šogad krietni palielinājušies, pateicoties viena bibliotēkas lietotāja veiktajam pētniecības darbam. Lietotājiem tiek piešķirtas attālinātās pieslēgšanās iespējas Letonika datubāzei, jo interesenti dod priekšroku veikt informācijas meklēšanu sev vēlamā laikā.

29. tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums”

Datubāze	2021	2022	2023
Letonika			
skatījumi	508	452	347
piekļuves sesiju skaits	416	299	239
News			
skatījumi	82	132	688
piekļuves sesiju skaits	15	21	43

Reģions

Datubāzu izmantošanas rādītāji reģiona bibliotēkās ir ļoti atšķirīgi. To ietekmē gan bibliotekāra ieinteresētība, gan darba slodze. Dažas bibliotekāres norāda, ka datubāzes izmanto novadpētniecības materiālu apkopošanai, citām, savukārt, novadpētniecība nav sirdslieta un gadījumos, kad darbu apjoms ir liels, tā paliek pēdējā vietā. **Ērģemes bibliotēkā** ievērojami pieauguši Letonika izmantošanas rādītāji, jo šis resurss tiek ieteikts skolēniem gan vēsturisku materiālu meklēšanai, gan vārdnīcu un lasītavas (latviešu oriģinālliteratūra) lietošanai. Attālinātās pieslēgšanās iespēju datubāzei Letonika reģionā izmanto septiņas bibliotēkas. Šogad īpaši izcili rādītāji Letonika izmantošanā ir **Kārķu bibliotēkai**, pateicoties attālinātajiem lietotājiem, kuri izmanto pieeju šim resursam sava darba vajadzībām. **Vidagas bibliotēkai** nebija nokārtots datubāzu abonēšanas jautājums (jaunās IP adreses reģistrēšana) pēc pārcelšanās uz jaunām telpām, tādēļ dati netiek uzrādīti.

30.tabula “Datubāzu izmantošanas rādītāji Valkas reģiona bibliotēkās”

	Bibliotēka	Datubāze Letonika.lv (skatījumi)			Datubāze News.lv		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1.	Valkas bibliotēka	508	452	347	82	132	688
2.	Smiltenes bibliotēka	403	1817	926	471	458	449
3.	Apes	147	112	92	43	10	6
4.	Bilskas	11	3	31	0	0	38
5.	Blomes	1	36	53	0	0	0
6.	Brantu	8	23	10	46	205	81
7.	Drustu	53	37	111	35	73	71
8.	Ērģemes	1	11	112	0	0	1
9.	Gaujienas	198	177	62	27	11	1
10.	Grundzāles	96	99	46	10	156	69
11.	Kārķu	1066	557	17273	254	98	99
12.	Launkalnes	48	42	67	239	91	45
13.	Palsmanes	20	33	24	21	70	23
14.	Raunas		305	698	8	0	36
15.	Sēļu	8	26	19	0	0	0
16.	Trapenes	134	83	70	-	-	1
17.	Variņu	2	20	8	0	23	51
18.	Vidagas		0	-	-	-	-
19.	Vijciema	19	51	48	0	241	50
20.	Zvārtavas	3	5	16	0	0	0

6.6. Krājuma un datubāzu popularizēšana

Valkas bibliotēkā 2023. gadā tika izliktas 14 literatūras izstādes pieaugušo literatūras nodaļā un 8 bērnu literatūras nodaļā. Divās cikla izstādēs “Kolekcija žanrā” un “Autori no A-Z” visa gada garumā katru mēnesi mainījās lasītājiem piedāvātās grāmatas. Ar katru gadu vairāk izjūtams, ka lasītājs retāk ienāk abonementa tālākajā daļā, lai pastāvīgi plauktos meklētu grāmatas. Visbiežāk apmeklētājs vēršas pie bibliotekāra ar konkrētiem pieprasījumiem vai izvēlas grāmatas no Jauno grāmatu plaukta, no lasītāju tikko nodotām vai izstāžu stendā izvietotās literatūras.

Kā ierasts, katru mēnesi nedēļas garumā lasītāji varēja iepazīties ar jaunākajām iepirkām grāmatām “Jauno grāmatu dienās”, pierakstoties rindā uz izvēlēto literatūru.

Notika grāmatu “Kornēlija Apškrūma. Dzīve un darbi” (autore Ilga Liepiņa) un “Izprast Taro” (autore Inga Šnuka) atvēršanas pasākumi, kuros apmeklētāji tikās ar autoriem un varēja grāmatu iegādāties par īpašu cenu. (skat. [TE](#) un [TE](#))

Ar grāmatu izstādēm atzīmētas rakstnieku, valodnieku jubilejas, svētku un atceres dienas un veidotas dažādu nozaru literatūras izstādes piemērotas sezonai vai tēmai, piemēram, izstāde “Skatuves mākslinieks” grāmatas par teātra un kino aktieriem, izstāde “Aizsaules kalnā” literatūra par apbedīšanas rituāliem un tradīcijām no senatnes līdz mūsdienām.

Turpinājās arī iepriekšējos gados iesāktā sadarbība ar Valkas PII pedagogiem, bibliotekārei apmeklējot bērnudārzus un metodisko dienu ietvaros sniedzot tur strādājošiem jaunākās psiholoģijas un pedagoģijas literatūras apskatus.

Ar literatūras izstādi “Dod iespēju grāmatai – lasi trimdā izdoto latviešu literatūru”, tika mēģināts pievērst lasītāju uzmanību bibliotēkas krājumā esošajām grāmatām, kuras izdotas 50.–60. gados ārpus Latvijas, kas savulaik saņemts kā dāvinājums. Diemžēl izstāde pierādīja, ka šī perioda un iesējuma grāmatas lasītājus vairs nepiesaista. No izliktajiem 54 izdevumiem izlasītas tika tikai 2 grāmatas. Izstāde palīdzēja izvērtēt, vai grāmatas saglabājamās krājumā vai norakstāmas.

Kārķu bibliotēkā 2023. gadā sarīkotas 40 izstādes. 50% no tām veltītas rakstnieku, dzejnieku un citu ievērojamu cilvēku jubilejām. Pārējās svinamām un atceres dienām, latviešu tautas tradīcijām, vēsturiskiem notikumiem, kā arī tematiskās izstādes. Priecēja 11 jauno grāmatu izstādes (izveidoti arī 10 ieraksti par saņemtajām jaunām grāmatām un ievietoti bibliotēkas [Facebook lapā](#)).

Smiltenes novads

Decembrī **Smiltenes bibliotēka** organizēja apmācības “Bibliotēkas attālināto pakalpojumu lietošana” ([TE](#)) par dažādiem bibliotēkas piedāvātajiem attālinātajiem pakalpojumiem – elektroniskā kataloga izmantošanas iespējām, 3td E-grāmatu bibliotēku, autorizēto tiešsaistes datubāzi Letonika, Lursoft laikrakstu bibliotēku un bibliotēkas veidoto novadpētniecības datubāzi. (9 daļībnieki)

Nozīmīgs datubāzu popularizēšanas instruments ir tīmekļa vietne www.smiltenesnovads.lv un bibliotēkas sociālie tīkli. Tīmekļa vietnē patstāvīgi ir pieejams bibliotēkas abonēto datubāzu piedāvājums, savukārt sociālie tīkli ļauj popularizēt bibliotēkas krājumu un datubāzes ļoti plašai auditorijai, tiek ievietota informācija par krājuma jaunieguvumiem, datubāzu piedāvātajām iespējām. Bibliotēkas telpās ir izvietota informācija

plakātu veidā uz informācijas stenda un pie lietotāju datoriem interneta lasītavā. Izstāžu telpā novietotajā TV ekrānā video formātā tiek parādīta aktuālā informācija.

Par bibliotēkas krājumu regulāri tiek sagatavoti vērtīgāko jaunieguvumu ikmēneša apskati, veidoti grāmatu jaunumu saraksti, kuri ievietoti tīmekļa vietnē. Smiltenes bibliotēkā jaunumu saraksti pieejami arī papīra formātā mapē “Jaunākās grāmatas bibliotēkā”. Ik mēnesi tiek izgatavots plakāts “Jaunākās grāmatas”. Vislielākais pieprasījums ir

Aicinājums uz interešu klubiņa tikšanos

mapei, kurā izveidoti apraksti par konkrēto jaunieguvumu. Čaklākie grāmatu lasītāji ar nepacietību katru mēnesi gaida “Jauno grāmatu dienu” un mapi, kurā var apskatīties visas jaunākās grāmatas un iestāties rindā uz sev tīkamo grāmatu, ja tā dotajā brīdī ir izsniegta.

Asfalta zīmējumu izstāde “Dzeja iedvesmo”

2023. gadā tika organizētas divas tikšanās apmeklētājiem, kuras bija orientētas uz stāstiem par ceļošanu. Paldies novadniecei, Ilzei Dobrovai, kura aktīvi dalījās pieredzē par saviem ceļojumiem un ļāva ielūkoties skaistajās bildēs.

Dzejas dienu laikā kopā ar Smiltenes Mākslas skolu organizēta audzēkņu asfalta zīmējumu izstāde “Dzeja iedvesmo” (TE), kas tapa, Mākslas skolas audzēkņiem lasot I. Ziedoņa dzeju un pasakas, ko viņiem piedāvāja Smiltenes bibliotēka no sava krājuma. Viņi to iedzīvināja, zīmējot un rakstot uz asfalta. Izstādes veidošanā piedalījās visi audzēkņi no pirmās līdz pēdējai klasei, tāpēc zīmējumu upe izvijās ievērojamā garumā. Neparastā izstāde Dzejas dienu laikā piesaistīja Vecā parka apmeklētāju uzmanību. Šo savdabīgo izstādi vēroja liels skaits cilvēku, tādējādi bibliotēka popularizēja dzejnieka Imanta Ziedoņa daiļradi, atzīmējot viņa 90. jubileju.

Smiltenes Vecajā parkā āra lasītavā organizēta muzikāla tikšanās ar jauno dzejnieku Čaku Veidenu (TE), kas pulcēja ap 50 jauniešu un pieaugušo, rosināja baudīt dzeju un dziesmas ar dzejnieka tekstu. Čaka Veidena dzejas krājumi “Dzeja” (2021) un “Sazvērestības teorijas par mīlestību un dzīvi” (2022) pieejami Smiltenes bibliotēkas grāmatu plauktā, pēc šīs tikšanās bija pieprasījums pēc šī autora un citu dzejnieku dzejas krājumiem.

Popularizējot dzeju, organizēta arī tikšanās ar dzejnieci un novadniecei Vaidu Namniecei (TE). Dzejniece prezentēja savu otro dzejas krājumu “Sirds pilieni”. Vaida Namniece runāja savu radīto dzeju, atbildēja uz apmeklētāju jautājumiem, norisinājās sarunas par dzeju un mākslu.

Organizēta tikšanās ar grāmatas “Būvējot identitāti” autori Ievu Elzu Zaharovu (TE). Šī tikšanās noritēja kā iedvesmas pēcpusdiena un rosināja apmeklētājus pašizaugsmei. Bibliotēkā ir apjomīgs klāsts pašpilnveides grāmatu. Šīs tikšanās mērķis – popularizēt pašizaugsmes literatūru apmeklētājiem.

Apes bibliotēkā krājuma popularizēšana tiek veikta, veidojot dažādas gan tematiskās, gan ievērojamām personībām veltītās literatūras izstādes (2023. gadā 37), tādējādi pievēršot lietotāju uzmanību agrāk izdotajām grāmatām, jo pārsvarā lasāmvielu viņi izvēlas no jaunumu plaukta. Literatūras popularizēšanai un bibliotēkas publicitātei svarīgi ir arī literatūru un lasīšanu popularizējoši literāri un tematiski sarīkojumi (2023. gadā 80).

Raunas bibliotēka krājuma popularizēšanai izmanto bibliotēkas sociālo tīklus - Facebook lapu un Instagram profilu, kur katru mēnesi ievieto publikācijas par jaunajām grāmatām. Tāpat jaunās grāmatas tiek izliktas redzamā vietā bibliotēkā. Organizētas tikšanās ar autorēm Ilzi Aizsilu, Mēriju Elizabeti Kalniņu, Ingunu Baueri.

Trapenes bibliotēka par godu Ojāra Vācieša 90 gadu jubilejai izveidota izstāde “O. Vācieša dzejas citātu virpulī” no spoguļattēliem ar dzeju. Dzejas dienas noritēja, iepazīstot un lasot dzejnieka, novadnieka Ojāra Vācieša dzeju.

Rudenī **Variņu bibliotēkā** tika izveidots “Lasītāja klubiņš”, kurš guvis ļoti lielu atsaucību. Šobrīd klubiņā ir 16 dalībnieki – gan vīrieši, gan sievietes. Reizi mēnesī tiek rīkotas tikšanās, kuru laikā dalībnieki dalās savās pārdomās par izlasīto. Notiek savstarpēja domu un literatūras apmaiņa, kā arī tiek rīkotas meistarklases, tikšanās ar rakstniekiem, dažādi tematiskie pasākumi.

Lasītāju klubiņš Variņu bibliotēkā

Palsmanes bibliotēkā notikusi Vaidas Namnieces dzejas krājuma “Sirds pilieni” atvēršana” un tikšanās ar rakstnieci Zani Nuts.

6.7 Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

Pateicoties VKKF atbalstam un LNB administrētajam projektam “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”, **Valkas novada** bibliotēkas papildināja krājumu ar 87 eksemplāriem par 1025,08 EUR. Katra novada bibliotēka saņēma 15–16 grāmatas par 171,06 EUR. **Smiltenes novads** saņēma 205 grāmatas par 2394,71 EUR. Bibliotēkas savos krājumos ir ieguvušas vērtīgu oriģinālliteratūru, daiļliteratūru, nozaru literatūru un bērnu grāmatas.

Kārķu bibliotēkas vadītāja pārskatā raksta: “Tā kā grāmatas tika saņemtas vien novembra sākumā, pārsvarā saņemtie eksemplāri izsniegti 1–2 reizes, taču Lindas Vorpes grāmata “Viņpus upes” 4 reizes (salīdzinājumam: lasītākā grāmata Kārķu bibliotēkā 2023. gadā D. Judinas “Sešas pēdas” 14 reizes).”

6.8. Darbs ar parādniekiem

Valkas novads

2023. gadā joprojām aktuāla problēma - laikā neatdotas grāmatas. Tas ietekmē klientu apkalpošanas kvalitāti, jo parādnieku dēļ nav iespējams izsniegt citiem lasītājiem viņu pieprasītas grāmatas. Grāmatas izsniedzot, klients tiek iepazīstināts ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem un parakstās par to ievērošanu. Darbs ar parādniekiem turpinās kā katru gadu, rakstot atgādinājumus uz e-pastu, sūtot īsziņas, uzrunājot mutiski, iesaistot kaimiņus un vietējo sabiedrību, ja parādnieks nav citādi sasniedzams. Sarūgtina negodprātīgo lasītāju attieksme, kas uzskata, ka var neatdot no bibliotēkas paņemtās grāmatas.

Valkas bibliotēkā no vairākiem ilgstošiem parādniekiem izdevies atgūt grāmatas, pateicoties iespējai nodot grāmatas bibliomātā.

Vijciema bibliotēkā darbs ar parādniekiem norit pēc nepieciešamības. Visgrūtāk ir ar tiem, kas pa vasaru viesojās vai kā savādāk bija saistīti ar kopienu, bet tagad ir mainījuši dzīvesvietu. Grāmata tiek paņemta, bet atpakaļ netiek atnesta. Ja neatbild uz izsūtītiem atgādinājumiem e-pastā, tad konkrētais lietotājs tiek meklēts sociālajos medijos, piemēram, Facebook, lai nosūtītu atgādinājumu.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkā ir bijuši vairāki parādnieki, kuri, mainot dzīves vietu, atgriez grāmatas bibliotēkā ar pakomātu starpniecību.

Apes bibliotēkā lielu palīdzību darbā ar parādniekiem – skolēniem sniedz D. Ozoliņa Apes pamatskolas administrācija. Pirms dokumentu izsniegšanas katrs skolēns saņem anketu, kurā jāsavāc paraksti vairākās iestādēs (t.sk. arī Apes bibliotēka), kas apliecina, ka visas saistības ir nokārtotas. **Bilskas bibliotēkā** vienu reizi mēnesī parādniekiem tiek sūtītas īsziņas ar atgādinājumu par laikā nenodotajām grāmatām un informāciju par bibliotēkas darba laiku. Ja netiek saņemta atbilde vai lietotājs nereaģē, tiek veikts zvans, lai atgādinātu par parādu. Domājams, ka šī metode ir iedarbīga, jo bibliotēkās ir manāmi mazinājies parādnieku skaits. **Blomes bibliotēkā** notiek regulāra ziņu sūtīšana bibliotēkas parādniekiem, lai atgādinātu par laikā nenodotu grāmatu vai periodiku. **Raunas bibliotēka** katru mēnesi mēneša pēdējo darba dienu izsludina par aizmirsto grāmatu dienu, kad var atnest nenodotās grāmatas. Akcija strādā, jo parasti vismaz pāris lasītāji aizmirstās grāmatas tomēr cenšas atnest. Regulāri tiek sagatavots parādnieku saraksts un nosūtīts skolai, jo liela daļa parādnieku ir tieši skolēni. **Variņu bibliotēkā** ar pieaugušajiem lasītājiem šī problēma nav tik izteikta, jo atbildības sajūta ir lielāka. Vairāk darboties sanāk tieši ar bērniem un jauniešiem. Par parādnieka statusu tiek informēta skola jeb klases audzinātāja, nepieciešamības gadījumā – vecāki. Ja grāmata netiek atnesta, tad jaunu bibliotēka neizsniedz un ir liegts arī apmeklēt publiskos datorus.

6.9. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi

Pārskata periodā **Valkas reģionu** skāra bibliotēkas likvidācija. Likvidēts **Lugažu bibliotēkas** krājums: 4513 vienības. Šāda problēma tika piedzīvota otro reizi novada vēsturē. Tika sniegta metodiska, praktiska palīdzība krājuma nodošanā citām bibliotēkām, norakstīšanā. Jaunākās, pieprasītākas, saturā vērtīgākās pašu bibliotekāru izvēlētas 880 krājuma vienības tika

nodotas reģiona bibliotēkām. Tomēr 3633 vienības tika norakstītas. Šāds notikums un grāmatu liktenis nav iepriecinošs.

Ir problēma ar krājuma uzskaiti un kustību bibliotēkās, kuras sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu 2021. gadā pievienojās Valkas reģionam, bet darbu BIS ALISE turpina iepriekšējos katalogos, kurus Valkas bibliotēkas speciālisti nepārredz un nekontrolē. Īpaši to izjūt, rakstot atskaites un apkopojot krājuma statistiku, kas līdz Valkas bibliotēkas speciālistiem nonāk neprecīza un minimāla. Tas samazina iespējas analizēt reģiona krājumu, piemēram, iepirktās un dāvinātās grāmatas procentuāli no kopā saņemtajām u.c. Secināts, ka jāaktivizē sadarbība, metodisko materiālu un instrukciju izstrāde.

Pagastu bibliotekāri mazāk laika un uzmanības velta darbam ar krājumu, jo vairākās bibliotēkās darba slodzes ir samazinātas un kā prioritātes tiek izvirzītas pasākumu organizēšana, publicitāte, lasītāju apkalpošana, vēl arī citi pienākumi pagasta pārvaldē.

Kārķu bibliotēkas vadītāja kārtējo reizi uzsver, ka nav iespējams nodrošināt visiem jaunāko literatūru interesējošā tēmā. Arī SBA nepalīdz.

Drustu bibliotēkā saistībā ar Gatartas nodaļas reorganizāciju - tās krājums atradās grāmatu glabāšanai nepiemērotās telpās. Daļa krājuma jau ir pārvesta uz Drustiem, kur bibliotēkai tika ierādīta telpa krājuma izvietojšanai, taču daļa krājuma vēl atrodas nodaļas telpās. Pēc pārvaldes vadītāja teiktā, saimnieciskā dienesta darbinieki ir bijuši aizņemti, darot citus neatliekamus darbus, tāpēc arī atlikusī krājuma daļas pārvešana ir aizkavējusies.

Raunas bibliotēkā trūkst vietas grāmatu izvietojšanai plauktos. Kolēģes apzinās, ka norakstītas tika mazāk, nekā iegādātas jaunas. Grāmatas, kuras ir vecākas par 1990. gadu tiek pārvietotas uz krātuvi, kas atrodas pagrabtelpās. Nākamā gada mērķis: atlasīt un norakstīt maz pieprasītas grāmatas. Raunas bibliotēkas lietotāji ļoti vēlas lasīt jaunākās grāmatas, tāpēc ir svarīgi, lai finansējums krājuma papildināšanai tiktu palielināts. Ja nebūs jauno grāmatu, samazināsies lietotāju un apmeklējumu skaits bibliotēkā.

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

7.1. Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Valkas novads

Valkas bibliotēkas BLN 2023. gadā galvenie darba uzdevumi bija popularizēt bērniem, jauniešiem lasīšanu kā saistošu, noderīgu un izglītojošu nodarbi, aktualizēt literatūras vērtību, veicināt ģimenēs interesi apmeklēt bibliotēku, iepazīstināt lietotājus ar citiem bibliotēkas pakalpojumiem.

Valkas bibliotēkas BLN mērķauditorija ir pirmsskolas un skolas vecuma bērni, ģimenes, vasarās arī pilsētas viesi. 2023. gadā BLN aktīvo lietotāju skaits bijis 523 BIS ALISE reģistrēti lietotāji, pirmo reizi nodaļu apmeklējuši 37 lietotāji (vecumā līdz 18 gadiem). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lietotāju skaits bibliotēkā ir palielinājies par 26%.

2023. gadā Valkas bibliotēkas BLN visvairāk tiek apmeklēta mācību gada ietvaros. Tas ir laiks, kad skolēni lasa grāmatas, pavada brīvo laiku, tiek organizētas nodarbības dažāda vecuma izglītojamo grupām. Bērniem un jauniešiem bibliotēka ir vieta, kur pavadīt pēcpusdienas pēc skolas, mācoties, lasot, spēlējot galda spēles, kā arī izmantojot datorus. Skolas brīvlaikos apmeklējums samazinās.

Valkas bibliotēkas BLN darbs organizēts, lai lasītāju apkalpošana notiktu uz vietas bibliotēkā, kā arī ārpus tās, piemēram, pilsētas pasākumos, izglītības iestādēs, ar līdzdalību projektos. BLN turpināja darbu pie tādām lasīšanu veicināšanas programmām kā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, programma “Grāmatu starts” Valkas novada bibliotēkās, Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības un dalība Ziemeļvalstu literatūras nedēļas aktivitātēs. Turpināja tādu bibliotēkas tradicionālo pasākumu norisi kā pasākumu cikls bērniem un ģimenēm “Bērnu rīti”, Lasīšanas darbnīcas nodarbības. Sniegts pakalpojums grāmatu kopu sagatavošanā un piegādē/saņemšanā.

Informācija par Valkas bibliotēkas BLN piedāvājumu, pakalpojumiem, pasākumiem un aktivitātēm ir publicēta bibliotēkas tīmekļa vietnē un sociālos tīklos, informācijas stendos tiek izvietoti plakāti gan bibliotēkā, gan pilsētā un iestādēs.

Ērgemes bibliotēka kopš pārcelšanās uz jaunajām telpām (blakus pamatskolas ēkai) aktivizējusi sadarbību ar skolu un PII. Klašu kolektīvi ir bieži viesi bibliotēkā – atskaites gadā tika organizētas gan mācību stundas bibliotēkas telpās (datubāzu izmantošana un to piedāvātās iespējas, bibliotēkā pieejamie novadpētniecības materiāli), gan pastaiga pa apkārtnes vēsturiskajiem objektiem. PII audzēkņiem vidēji reizi mēnesī tiek veidota tematiska nodarbība ar aktīvu darbošanos un grāmatu priekšlasījumu (Sveču diena, Pavasaris mums apkārt, Māmiņdiena, Advente u.c.).

Mazie Ērgemes bibliotēkas apmeklētāji

Kārķu bibliotēka savā pārskatā norāda, ka izteikti jūtams lasītāju - bērnu un jauniešu apmeklējumu skaita samazinājums kopš skolas slēgšanas. Bērni apmeklē skolas citur (Valkā, Ērgemē, Naukšēnos, Rūjienā), tas nozīmē daudz laika tiek pavadīts ceļā un atgriešanās mājās ir pēc bibliotēkas darba laika beigām. Tiek veidotas nodarbības (piemēram, Lasi ar suni) pagastā esošās PII grupiņās audzēkņiem, kā arī strādāts pie ģimeņu apmeklējumiem, lai katrā

ierašanās reizē bibliotēkā notiktu ne tikai grāmatu apmaiņa, bet arī kāda interesanta nodarbe (sniegpārslīņu veidošana, Māmiņdienas apsveikums).

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN nodrošina bibliotēkas resursu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem, 1.–9.klašu skolēniem, kā arī vecākiem. 2023. gada galvenais uzdevums bija krājuma sagatavošana inventarizācijai. Tika norakstīti liekie un nolietotie eksemplāri, atjaunoti bojātie svītrkodi, nolietotie eksemplāri aizvietoti ar jauniem.

Smiltenes novada bibliotēkas BAN reģistrēti 693 lietotāji, no tiem 502 ir bērni vecumā līdz 18 gadu vecumam. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lietotāju skaits bibliotēkā ir palielinājies par 27,6%. Atskaites gadā mērķtiecīgi tika strādāts pie pasākumu un nodarbību piedāvājuma dažādām vecuma grupām – gan mācību gada laikā, gan vasarā. Bibliotēku apmeklēja gan bērnudārzu grupiņas, gan skolu klašu grupas, gan individuāli apmeklētāji kopā ar vecākiem vai draugiem.

Smiltenes novada bibliotēkas 2023. gada plānā izvirzīts mērķis sasniegt iedzīvotāju - bērnu iesaisti 40%. Šis mērķis sasniegts ar uzviju – Smiltenes iedzīvotāju-bērnu iesaiste bibliotēkā ir 45,1%. Atskaites periodā tika organizēti pasākumi, kas vērsti ne tikai uz lasīšanas veicināšanu, bet arī, lai popularizētu bibliotēku kā vietu, kur aizraujoši un saturīgi pavadīt savu brīvo laiku. Populārākie no tiem bija “Darbīgās trešdienas bibliotēkā” un radošās darbnīcas. Viens no 2023. gada uzdevumiem bija popularizēt “Vecāku plauktu” (pieaugušo auditorijai domātas grāmatas no Smiltenes bibliotēkas krājuma, pamatā uzzīņu literatūra) un palielināt izsniegumu no tā. Rezultātā izsniegums ir būtiski palielinājies – no 11 2022. gadā uz 60 2023. gadā.

Variņu bibliotēkā blakus lasīšanas veicināšanas pasākumiem tiek domāts par to, lai bibliotēka būtu saistoša arī kā brīvā laika pavadīšanas vieta. Krājums tika papildināts ar jaunām galda spēlēm, rīkoti dažādi pasākumi un aktivitātes, pēc jauniešu ierosinājuma iegādātas grāmatas angļu valodā.

Arī **Trapenes bibliotēka** savā pārskatā atzīst, ka tuvējās skolas reorganizācija atstājusi ietekmi uz apmeklējumu skaitu un izsnieguma rādītājiem. Trapenes sākumskolā mācības notiek no 1.–3.klasei, 4. un vecāku klašu skolēni dodas uz skolām Gaujienā, Smiltēnē, Apē, atgriežas mājās pēc bibliotēkas darba laika beigām. Bibliotēka piedalījās vietējās kopienas “cīņā” par skolas saglabāšanu, kopā ar skolēnu vecākiem veidojot video “Mana skola”, kas tika nosūtīts pašvaldības deputātiem.

Raunas bibliotēkā bērni un jaunieši ir 31% no lietotāju kopskaita, apmeklētāju skaits šai vecuma grupā palielinājies par 30,1% (176 lietotāji 2022.gadā, 229 atskaites gadā). Tas izskaidrojams ar Drustu skolas slēgšanu, laiku līdz skolas autobusam uz mājām bērni pavada Raunas bibliotēkā. Palielinājies bērnu - lasītāju skaits, kuri Raunā pavada vasaras brīvlaiku un lasa grāmatas no bibliotēkas krājuma.

Palsmanes bibliotēka savā pārskatā izsaka gandarījumu, ka izdevies bērnos atjaunot interesi par bibliotēkas apmeklēšanu un tās sniegtajiem pakalpojumiem. Par to liecina statistika: bibliotēkas apmeklējums audzis par 42% un izsniegums par 19%, sasniedzot pirms pandēmijas (2019. gada) rādītājus.

7.2. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu

Metodisko un konsultatīvo darbu saistībā ar jautājumiem par darbu ar bērniem un jauniešiem veic Valkas bibliotēkas vecākā bibliotekāre - metodiķe, informējot par aktualitātēm darbā ar bērniem un jauniešiem, saziņai izmanto telefonu, e-pastu. Viņa koordinē arī Lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatu sadali un nogādāšanu reģiona publiskajās un skolu bibliotēkās, kuras pieteikušas dalību žūrijas darbā.

Valkas bibliotēkas BLN vadītāja Z. Sīmane (līdz 2023. gada jūlijam) un U. Grāve (no 2023. gada septembra) Valkas reģionā koordinējusi Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensību norisi. Īpaši jāatzīmē atskaites gadā gūtie panākumi, kad Valkas reģiona pārstāvis Smiltenes vidusskolas skolēns Hugo uzvarēja republikas finālā, līdz ar uzvaru sacensībās, iegūstot diplomu, īpašo goda lenti un ceļojošo stikla mākslinieka Ernesta Vītiņa veidoto balvu, kā arī uz gadu kļūstot par Latvijas Nacionālās bibliotēkas bērnu direktoru.

Vislatvijas lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts” rīkota Mazā Pūčulēna skoliņa piecās Valkas novada bibliotēkās jau sesto gadu. Valkas bibliotēka sniedz ieteikumus nodarbību norisē un materiālu sagatavošanā, kā arī sagatavo noslēguma pasākumu, kurš tradicionāli notiek Valkas bibliotēkā ar Lielās Pūces un visu programmā iesaistīto ģimeņu piedalīšanos.

Atskaites gadā Vijciema bibliotēkā darbu sāka jauna darbiniece. Pēc viņas iniciatīvas tika sniegtas konsultācijas par darbu ar bērnu un jauniešu auditoriju bibliotēkā. Jaunā kolēģe ir ļoti ieinteresēta šajā bibliotēkā darba jomā, tādēļ labprāt uzklausa idejas pasākumu organizēšanai bibliotēkas apmeklētājiem un sadarbības veidošanai ar pagastā esošo pirmsskolas izglītības iestādi.

Kopā ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkārēm veikta lietotāju datu precizēšana BIS ALISE.

7.3. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana

Valkas novads

Darbs ar krājumu norit atbilstoši Valkas bibliotēkas “Krājuma organizācijas un attīstības politikai 2021.–2023. gadam”.

Valkas bibliotēkas BLN komplektē Latvijā izdoto daiļliteratūru un nozaru literatūru bērniem un jauniešiem. Atbilstoši lietotāju interesēm tiek komplektētas galda spēles, nedaudz arī literatūra svešvalodās. Jaunu grāmatu iegāde parasti tiek veikta vienu reizi mēnesī. Jaunieguvumu saraksti tiek veidoti digitālā formātā un ir sasaistīti ar elektronisko kopkatalogu, informācija par jaunieguvumiem tiek publicēta bibliotēkas tīmekļa vietnē, sociālajos tīklos. Jaunākās grāmatas tiek izvietotas arī nodaļas jaunumu plauktā. Ir samazinājusies lietotāju interese par žurnāliem, tādēļ tiek abonēti mazāk preses izdevumu.

2023. gadā veikta regulāra krājuma attīrīšana no nolietotajiem, saturā novecojušajiem un nepieprasītiem izdevumiem, kā arī krājuma daļas (dubleti, mazāk pieprasīta literatūra) pārvietošana uz krātuvi.

(krājuma vērtējums 6.4. nodaļā Krājuma rādītāji)

Kārķu bibliotēkā viena no 2023. gada darba prioritātēm bija bērnu un jauniešu auditorijai domātās literatūras iegāde. Gada beigās šīs grāmatas sastāda nepilnus 37% no visa

krājuma. Salīdzinot ar 2022. gadu, bērniem domāto grāmatu skaits gandrīz dubultojies, pateicoties gan BJVŽ kolekcijai, gan grāmatu iepirkuma programmai, gan no Lugažu bibliotēkas saņemto grāmatu kolekcijai.

Vijciema bibliotēkā, līdz ar jaunās vadītājas darba gaitu uzsākšanu, palielinājies bibliotēkas bērnu auditorijai rīkoto aktivitāšu skaits. Jūtama nepieciešamība pēc jaunu galda spēļu iegādes.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN krājums izvietots un sadalīts atbilstoši lasītāju vecuma un klašu grupām – literatūra pirmsskolas vecuma, jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem, kā arī bērniem un jauniešiem, sākot no 7. klases. Krājumu veido daiļliteratūra, nozaru literatūra, galda spēles, audiovizuālie materiāli un periodiskie izdevumi. Krājuma papildināšana notiek reizi mēnesī, par prioritāti ņemot latviešu bērnu oriģinālliteratūru, tulkoto literatūru, uzziņu literatūru bērniem un pusaudžiem. Mazajiem lasītājiem iecienītas ir bilžu un spēļu grāmatas. Krājums tiek komplektēts tā, lai apmierinātu bērnu un pusaudžu vajadzības. Iespēju robežās vērā tiek ņemts lasītāju pieprasījums, nodrošinot daudzpusīgu un noderīgu krājumu gan mazākā vecumposma bērniem, gan pusaudžiem. Lielākā daļa jaunieguvumu iegādāti par budžeta līdzekļiem (337 resursi atskaites gadā), no LNB saņemtas 24 “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” kolekcijas grāmatas, saņemti arī anonīmi dāvinājumi. Bibliotēkā ir plašs periodisko izdevumu krājums, pieejami žurnāli sākumskolas vecuma bērniem, vidējā vecuma bērniem, pusaudžiem un arī periodiskie izdevumi vecākiem. Ik gadu bibliotēkas krājums tiek papildināts ar galda spēlēm (16 jaunas vienības atskaites gadā).

Apes bibliotēka, iegādājoties bērnu un jauniešu auditorijai domātās grāmatas, ņēmusi vērā sociālajos tīklos publicētus komentārus un anotācijas, jo nereti arī lasītāji ir pamanījuši šo informāciju un vaicā pēc konkrētas grāmatas.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā mērķtiecīgi strādāts pie bērnu grāmatu iegādes. Lai gan apkārtnē vairs nav skolas, bērni izmanto iespēju apmeklēt bibliotēku, kad reizi nedēļā tās darba laiks ir no plkst.16.00–19.00, lai pavadītu laiku kopā ar draugiem, kuri mācās citās skolās. Vienlaikus tā ir iespēja paņemt grāmatu lasīšanai pēc skolas ieteikuma.

Grundzāles bibliotēka bērnu un jauniešu grāmatu krājumu papildina, sadarbojoties ar Grundzāles pamatskolas bibliotēku. Bibliotēkā tiek iepirktas grāmatas arī pēc skolēnu ieteikumiem un vēlmēm. Skolēni labu un interesantu grāmatu iesaka viens otram.

7.4. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Valkas novads

Krājuma popularizēšanas nolūkos un veicinot grāmatu pieejamību, turpināts darbs pie **Grāmatu kopu** izveides, piegādes un saņemšanas atpakaļ abās Valkas PII ēkās. Pakalpojums “Grāmatu kopa” 2023. gada sākumā sagatavots vien četras reizes, bet jau rudenī izmantots 9 reizes.

31. tabula “2023. gadā sagatavoto grāmatu kopu tēmas”

Ezis - literārais varonis	Latviešu tautas pasakas par dzīvniekiem
Latviešu tautas sadzīves pasakas	Liieldienas
Par Latviju	Par ziemu
Par Valku un mājām	Visums un kosmoss
Spoku laiks	Dzīvo veselīgi!
Grāmatas lasītprasmes veicināšanai	Draudzība, attiecības
“Man patīk šī grāmata”	

Valkas bibliotēkas BLN lasītājiem tiek sniegtas konsultācijas dažādu daiļliteratūras un nozaru literatūras meklēšanā atbilstoši viņu interesēm, mācību vai citām vajadzībām (projekti, konkursi u.c.). Biežākie pieprasījumi – dzejas un prozas darbi konkursiem, mājas lasīšanai atbilstoši lietotāja vecumam un tematam.

2023. gadā veikts arī **izglītojošais darbs**, sadarbojoties ar izglītības iestādēm un skolotājiem. Nodarbību saturs veidots, atbilstoši mācību programmai, tematiskajam plānam un kompetencēs balstītai pieejai mācību procesā.

32. tabula “Mācību nodarbības bērniem un jauniešiem 2023. gadā”

Vecuma grupa	Nodarbības nosaukums	Nodarbību skaits
Pirmsskola	“Bērnu rīti”	9
	Runcis Puncis iemīlējies	4
	Nodarbība “Ineses māja”	4
	“Laipni lūgti uz Alfona Oberga viesībām!”	4
	“Grāmatu starts” Mazā Pūčulēnu skoliņa	3
	Ziemā, Dzīvnieki	1
	Viesojamies bibliotēkā!	6
	Ziemassvētku gaidīšana	3
Sākumskola (1.–4.kl.)	Drošs internets	6
	Eiropas rakstnieku diena	3
	Eiropas Valodu dienas viktorīna	3
	“Grāmatu duelis”	1
Pamatskola (5.–6.kl.)	Drošs internets	2
	Skaļās lasīšanas sacensības skolā	2
	Kahoot viktorīna jauniešiem “Spocīgais un baisais grāmatu plauktos”	6
	Ziemeļvalstu literatūras lasījumi “Ziemassvētki Ziemeļvalstīs”	5
Pamatskola (7.–9.kl.) (pusaudži) (10.–12.kl.) Jaunieši	“Jaunākās grāmatas”	1
	Grāmatu lasīšanas sacensība “Aklais randiņš ar grāmatu #2”	

	Sporta diena VJCG Bibliotēkas stacija "Kļūdu labojums".	1
	Dzejas diena "Skaitāmpanti"	6
	Kahoot viktorīna jauniešiem "Grāmatas un kino"	8
	Info meklēšana un atlase Valkas reģ. bibliotēku kopkatalogā	3
	Kahoot viktorīna "Ziemassvētki pasaulē agrāk un tagad"	5

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN 2023. gadā vispieprasītākās galvenokārt bija uzziņas, kas saistītas ar daiļliteratūru. Daļa konsultāciju sniegtas darbā ar datoru (dokumenta pārkopēšana un ievietošana Word formātā, PowerPoint prezentāciju veidošana, dokumentu drukāšana, informācijas meklēšana u.c.). Apmeklētāji izrādījuši interesi par šādām tēmām: savvaļas dzīvnieki, Ziemassvētku vēsture, cilvēka ķermenis, elektrība, kukaiņi, u. c. Veicot uzziņu un informācijas darbu, tiek izmantots bibliotēkā pieejamais nozaru literatūras krājums un interneta resursi.

Drustu bibliotēkā 2023. gada skolēnu rudens brīvlaikā bērni aktīvi iesaistījās radošajā darbnīcā, kurā tika veidotas grāmatzīmes no nospiestiem augiem. Katrs veidoja trīs grāmatzīmes – vienu sev, otru kādam savam tuviniekam un trešā tapa kā dāvana Gatartas pansionāta un grupu māju "Kārkli" lasītājiem. Grāmatzīmju saņēmēji bija sajūsmā!

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļa kā lielāko un apmeklētāko pasākumu (teju 252 apmeklētāji) var minēt pasākumu "Bērnu prieks", kas tiek rīkots jau otro gadu pēc kārtas, popularizējot Mēru ciemu, kā arī Birzuļu nodaļas un Birzuļu tautas nama pakalpojumus un piedāvājumu. Pasākuma laikā bērniem bija pieejamas dažādas aktivitātes, radošas darbnīcas un koncerts. Svarīgi ikvienam ir iepazīt vietu, kur dzīvo, tāpēc tika realizēta ideja par pārgājienu ar uzdevumiem. Četrus kilometrus garš pārgājiens pa vietējiem mežiem ar dažādiem uzdevumiem, pa ceļam sastopot dažādus meža zvērus, atpazīstot to pēdas un atpazīstot kokus. Tā bija iespēja bērniem un jauniešiem iepazīt sev apkārtējo vidi, pavadīt laiku svaigā gaisā un kustībā.

Apes bibliotēkā bērniem darbā ar datoru ir nepieciešama palīdzība ar dažādām lietojumprogrammām, piemēram, e-klase.lv vai uzdevumi.lv lietošana, vai kādas kvalitatīvas un drošas informācijas atrašana mācību procesam. 2023. gadā bērniem un jauniešiem kopā tika rīkoti 58 pasākumi: bibliotekārās un literārās stundas, konkursi, izstādes, radošas darbnīcas aktuālo svētku tēmās. Pirmsskolas skolotājiem ir iespēja pieteikt tēmas bibliotēkas veidotām nodarbībām vai izvēlēties no bibliotēkāres piedāvātajiem tematiem, kas ir sagatavoti un publicēti Smiltenes novada pašvaldības tīmekļa vietnē ([TE](#)). Dažas no tēmām 2023. gada nodarbībās: kosmos, pazemes dzīvās būtnes, gadskārtu svētki, profesijas, gaiss, rudens u.c.

Vairākās novada bibliotēkās tika rīkotas bibliotekārās stundas par drošiem interneta lietošanas principiem ("Tava digitālā pēda" **Trapenes bibliotēkā**), ticamas informācijas izguves iespējām, bibliotēkā pieejamo datubāzu un elektroniskā kataloga lietošanu (**Drustu bibliotēka**). **Grundzāles bibliotēkā** pamatskolas skolēniem bija iespējams piedalīties krustvārdu mīklas minēšanā "Meklē info bibliotēkā!", tā popularizējot bibliotēkas pakalpojumu. **Palsmanes bibliotēka** rīko bibliotekārās stundas jaunāko klašu skolēniem – iepazīšanās ar bibliotēku, tās piedāvātajām iespējām (grāmatu, galda spēļu piedāvājums, brīvā laika pavadīšanas iespējas).

7.5. Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Valkas novads

2023. gadā Valkas bibliotēkas BLN veidotas vairākas tematiskas grāmatu un citu bibliotēkas resursu izstādes. Tā joprojām ir lieliska iespēja popularizēt bibliotēkas krājumu. Lai katra izstāde iegūtu lielāku interesentu loku un tiktu sniegta izstādes saturiskais izklāsts, to eksponēšanas laikā tiek piedāvāta nodarbība ar grāmatu lasīšanu un praktisku darbošanos. Šo BLN piedāvājumu izmanto pirmsskolas izglītības iestādes.

Vērtīgas un ievērojamiem eksponātiem bagātas ir ceļojošās izstādes. 2023. gadā tās bija divas: arhitektes un grāmatu ilustratores Annas Vaivares ceļojošā ilustrāciju izstāde “Ineses māja” ([TE](#), [TE](#)) un ceļojošā interaktīvā izstāde “Laipni lūgti uz Alfona Oberga viesībām” ([TE](#), [TE](#)).

Izstādes "Laipni lūgti uz Alfona Oberga viesībām" apmeklētāji

33. tabula “Izstādes Valkas bibliotēkas BLN 2023. gadā”

Janvāris	Grāmatu izstāde “Sniegputenī”. Izstādē apkopotas stāstu grāmatas par aizraujošiem notikumiem ziemā, sniegā un salā.
Februāris	Grāmatu izstāde “Pareizā ķīmija” ar meistarklasi Valentīndienas noskaņās.
Marts	Arhitektes un grāmatu ilustratores Annas Vaivares ceļojošā ilustrāciju izstāde “Ineses māja” ar nodarbību.
Aprīlis	Grāmatu izstāde par godu H.K. Andersena dzimšanas dienai. Nodarbība “Uzraksti man pasaciņu!”
Maijs	Grāmatu izstāde “Gluži kā filmā” ar grāmatām, pēc kuru motīviem uzņemtas filmas. Katrai grāmatai pievienota informācija par uzņemto filmu.
Jūnijs	Grāmatu izstāde “Mammu, palasi man pasaciņu!” . Īsi un gari stāsti pirmsskolas vecuma bērniem, mūsdienas pasakas un stāsti, kurus lasīt bērnam tieši pirms miedziņa.
	Ceļojošā interaktīvā izstāde “Laipni lūgti uz Alfona Oberga viesībām” ar nodarbību, kas ļaus iepazīt Alfona ikdienas krāsainos piedzīvojumus. TE
Jūlijs, augusts	Grāmatu izstāde “Desmitgades laureāti” TE
Novembris	Grāmatu un plakātu izstāde “Ceļojums Ziemeļvalstu literatūras pasaulē”. Ekspozīcijā afišas sniedz ieskatu, kā Ziemeļvalstu literatūras nedēļu tēmas atspoguļota vizuāli un kādi daiļdarbi lasīti jau kopš 1999. gada. TE
Decembris	Grāmatu izstāde “...Šoreiz svētki klusiņām nāk, uz pirkstu galiņiem lavoties...”. Izstādē ieraugāmā informācija var uzveicināt uz pareizajām atbildēm Kahoot viktorīnā “Ziemassvētki pasaulē agrāk un tagad”.

Jau vairāku gadu viens no populārākajiem Valkas bibliotēkas BLN organizētajiem pasākumiem ir **nodarbību cikls pirmsskolas, sākumskolas bērniem un ģimenēm “Bērnu rīti”**, kas notiek mācību gada laikā katra mēneša trešajā sestdienā. Tā ir īpaši sagatavota nodarbība par konkrētu tēmu stundas garumā, kurā mazie un lielie apmeklētāji ieskatās, ieklausās un iejūtas literārajā, mākslas un kultūras pasaulē. 2023. gadā “Bērni rīti” bijuši par dažādām tēmām: sniegpārslas, iemīlēšanās, ūdens, ceļojumi, skološanās, pirkstiņspēles. Decembrī par mūzikas instrumentiem un skaņām stāstīja un darbojās Valkas mūzikas pedagoģe Madara Krastiņa ([TE](#)).

Par īpaši interesantu un ļoti apmeklētu kļuva 11. novembra “Bērnu rīti” pasākums **Valgas bibliotēkā**, kurš norisinājās kaimiņvalstī Igaunijā, izmantojot Valkas pilsētas unikālo atrašanās vietu, Igaunijas pierobežu. Kopā ar atsaucīgajiem Valgas bibliotēkas Bērnu nodaļas kolēģiem nodarbībā gan latviski, gan igauņiski tika lasīta katalāņu rakstnieces Rosio Boniljas grāmata “Kaimiņi”. Tā šogad ir abu valstu grāmatu žūrijas kolekcijās. Stāstu par kaimiņu būšanu varēja noklausīties bibliotēkas īpašajā pasaku tornīša telpā un radošā darbošanās notika lasītavas telpās. (Publikācija [TE](#), [TE](#))

Bērnu rīts Valgas bibliotēkā

2023. gada rudenī tika aizsākts interaktīvo **Kahoot viktorīnu cikls**. Pirmā viktorīna tapa par godu 1. septembrim, piedāvājot jauniešiem un pieaugušajiem zināšanu pārbaudi par tematu “Grāmatas un kino” ([TE](#)).

Spēles seansi tika piedāvāti uz vietas bibliotēkā, kā arī virtuāli. Erudītākie un veiksmīgākie saņēma balvas. Viktorīnas rezultāti apkopotā veidā tika paziņoti bibliotēkas Facebook lapā un Instagram profilā ([TE](#)).

Tuvojoties gada spocīgākajiem svētkiem, viktorīna “Spocīgais un baisais grāmatu plauktos” tika veidota, lai bibliotēkas apmeklētāji to spēlētu skolēnu rudens brīvdienās ([TE](#)). Decembrī BLN piedāvāja Kahoot viktorīnu “Ziemassvētki pasaulē agrāk un tagad”. Pirms viktorīnas tika rosināts ieskatīties grāmatu izstādē “...Šoreiz svētki klusiņām nāk, uz pirkstu galiņiem lavoties...”. Tajā ieraugāmā informācija varēja uzvedināt uz pareizajām atbildēm. ([TE](#))

2023. gadā **Valkas bibliotēkas BLN** interešu izglītības programmas “Lasīšanas darbnīca” ietvaros notika **grāmatu lasīšanas sacensība “Grāmatu duelis”** Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 2. klasei. Aktivitātes laikā skolēni saņēma iesaiņotu grāmatu, neredzot tās vāku. Tā bija jāizlasa noteiktā laikā, lai ne tikai pastāstītu par izlasīto, bet arī spētu uzdot jautājumus savam klases biedram, kuram ticis tas pats daiļdarbs. Sacensību noslēgumā tika organizēts duelis, kurā atklājās katra dalībnieka redzējums par lasīto darbu un tā atspoguļojums pašdarinātā grāmatzīmē ([TE](#), [TE](#)).

Ērgemes bibliotēka piedāvā, kā interesanti apskatīt un iepazīt savu dzimto pusi un pagasta vēsturi. Ir organizēts pārgājiens gan dienas laikā, gan naktī ar piedzīvojumiem un uzdevumiem atrast apslēptos dārgumus, apmeklējot Ērgemes pilsdrupas, un pat sastapties ar pils balto dāmu. Ērgemes pagasta 700 gadu jubilejā pils tornā pirmajā stāvā visi apmeklētāji bija aicināti uz radošajām stundām, kur tika lasītas pasakas, spoku stāsti, kā arī dažādas radošas aktivitātes. Šis pasākums bija ļoti apmeklēts.

Pasaku lasīšana Ērgemes pilsdrupu tornī pagasta svētku laikā

Vijciema bibliotēkā 2023. gada maijā norisinājās ģimenes dienai veltīts pasākums “Aktīvā atpūta kopā ar ģimeni”, kurā bērni kopā ar vecākiem piedalījās dažādās sporta aktivitātēs, tika pārbaudīti arī erudīcijā un kopā tapa dzejolis “Ģimenes diena” ([TE](#)). Skaistu koncertu sniedza Ločmeļu ģimenes tēti. Pasākums izdevās sirsniņš un jauks.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN 2023./2024. mācību gada sākumā Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm un Smiltenes vidusskolai tika izsūtīts pasākumu piedāvājums 2023./2024. mācību gadam. Ja PII izsūtītajā piedāvājumā nav vēlamā pasākuma, audzinātājas sazinās ar bibliotekāru un vienojas par citu pasākumu izveidi.

Pirmsskolas vecuma bērniem pieprasītākie pasākumi bija “Ceļojums Raiņa dzejas pasaulē” un “Iepazīšanās ar bibliotēku”. Tika turpināts 2019. gadā iesāktais nodarbību cikls māmiņām ar bērniem pirmsskolas vecumā “Bērnu rīts”, kas notika katru nedēļu trešdienā. Nodarbību mērķis ir satikties brīvā, nepiespiestā gaisotnē, sarunāties, sniegt atbalstu, darboties nodarbībās ar dziesmām, rotaļām, apgūt jaunas prasmes kopā ar bērniem. Tāpat bērniem tā ir pirmā iepazīšanās ar grāmatu pasauli.

Jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem piedāvātas šādas tēmas: “Dzejas dienu spēle “Ojāra Vācieša dzejas labirintos””, “Karjeras diena bibliotēkā”, “Drošāka interneta dienas nodarbība” un “Bibliotēkā stunda “Elektroniskais katalogs””.

Viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm, kurā Smiltenes bibliotēkas BAN piedalās jau kopš 2001. gada, ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Atskaites gadā tajā piedalījās 53 dalībnieki. Tas ir daudz, jo šajā projektā aktīvi darbojas arī Smiltenes vidusskolas bibliotēka.

Visa gada garumā bibliotēkā tika organizētas vairākas radošās darbnīcas. Populārākās no tām: Valentīna dienas radošā darbnīca, kurā apmeklētāji šuva sirdis uz apsveikuma kartiņām, “Misters Mauriņš” ([TE](#)), kad tika veidoti zāles vīriņi no zeķubiksēm un zālāja sēklām. Mājās, rūpīgi laistot vīriņu, tam izauga zaļi mati. Īpaši novērtēta gan no bērnu, gan vecāku puses tika arī radošā darbnīca “Smilšu aplikācijas” ([TE](#)).

Vasarā veiksmīgi tika turpinātas “Darbīgās trešdienas bibliotēkā” ([TE](#)), kas ietvēra dažādu izklaidējošu, izglītojošu un radošu uzdevumu veikšanu, un “Bibliotēkas vasaras izaicinājums”, kura uzdevumu lapā minēti dažādi literāri vai radoši uzdevumi, piemēram, izlasīt grāmatu par noteiktu tēmu vai konkrēta izskata grāmatu u.tml. Uzdevumus var veikt jauktā secībā pēc katra dalībnieka izvēles, tomēr galvenais izaicinājums bija izpildīt tos visus līdz vasaras beigām.

Vēl no tradicionāliem pasākumiem jāpiemin “Virtuālais skolēnu brīvlaiks”, kuru BAN skolēnu pavasara un rudens brīvlaika nedēļās piedāvāja bibliotēkas Facebook lapā. Šī aktivitāte notiek sadarbībā ar bērnu vecākiem, kuri ļoti pozitīvi novērtē šos brīvlaika uzdevumus.

Bibliotēku nedēļā **piedāvājumā ģimenēm** bija iespējams doties pastaigā pa Smilteni un piedalīties literārā orientēšanās spēlē. Orientēšanās spēles laikā dalībniekiem pēc līdzības ar citātu no daiļdarba bija jāatrod vietas Smiltē un jānofotografējas pie tām. Vienam citātam varēja atbilst vairākas atrašanās vietas, nebija vienas pareizās atbildes, tādējādi dalībnieki paši varēja izvēlēties, kura vieta Smiltē viņiem asociējas ar konkrēto grāmatas citātu ([TE](#)).

Lai attīstītu bibliotēku kā interesantu vietu, kur atrodamas ne tikai grāmatas, tiek organizētas dažādas izstādes. 2023. gadā uzsvars likts uz vietējo novadnieku radošo darbu izstādēm, kā arī Smiltenes Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādēm. Apmeklētāju novērtētas izstādes bija: Gunta Priedītes kokgriezumu izstāde, Montas Zauskas mākslīgo ziedu vainagu izstāde, Lāsmas Veigules sapņu ķērāju izstāde. Vislielāko sajūsmu izpelnījās Elitas Agitas Janikas rūķu un mājas gariņu izstāde. Šādas, šķietami ar bibliotēku nesaistītas izstādes ienāk aplūkot tādi cilvēki, kuri ikdienā bibliotēku neapmeklē. Turklāt pie šīm izstādēm tiek piemeklēta atbilstoša literatūra, kas paralēli arī tiek izlikta apskatei, piemēram, par sapņiem, par rūķiem, par senlatviešu dzīvi u. tml.

Variņu bibliotēkā izveidots lasītāju pulciņš “Ā-BĒ-CĒ-DĒ” lasīšanas veicināšanai 1.–4. klases skolēniem. Tas tapis kopā ar Variņu pamatskolu, iesniedzot projektu Smiltenes Bērnu un jauniešu interešu izglītības centram (BJIIC). Pulciņš darbosies līdz pat 2023./2024. mācību gada beigām.

Blomes bibliotēka sadarbībā ar Blomes pamatskolu 2023./2024. mācību gadā 1.–4. klašu skolēniem rīko Skalās lasīšanas stundas ([TE](#)). Tajās tiek apgūta prasme klausīties un ieklausīties, jo katrs mēs lasām citādāk, kā arī atcerēties, ko lasām paši un ko lasa otrs. Pēc izlasītā teksta tiek uzdoti uzmanības jautājumi. Šajās stundās dalībnieki apgūst iedomu un fantāzijas mākslu, jo bērniem ir problēmas izdomāt ko neesošu. Šo prasmi pilnveido, strādājot darba lapās. Iesākumā tas nevedās viegli, bet palēnām tas izdodas un ļoti palīdz arī grāmatās lasītais.

Apes bibliotēkā skolas vecuma bērniem tiek rīkotas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” lasīšanas stundas, kurās tiek lasītas viņu vecumam atbilstošas grāmatas vai fragmenti no tām. Pēc tam lasītais tiek pārrunāts un pildīti uzdevumi par lasīto. 2023. gadā ir rīkotas nodarbības skolēniem par grāmatu struktūru (1., 2. klase), elektroniskā kataloga izmantošanu (5. klase). Halovīna piedzīvojums – sadarbībā ar Apes jauniešu centru tika rīkots pasākums, kas norisinājās gan bibliotēkas, gan jauniešu centra telpās. Bibliotēkas telpās bērniem bija doti trīs uzdevumi, kas radīti, iedvesmojoties no bērnu stāstu grāmatām “Šausmu veikaliņš un pazudušo zobu noslēpums” (M. Hai), “Krāsu mošķis” (A. Ļensa). Jāpalīdz vampīram atrast zobi, jāsaliek krāsu mošķa seja un zirnekļu tīklā jāsamet mušas. Bērni bija priecīgi par uzdevumiem, balviņām un izrādīja interesi izlasīt grāmatas, no kurām veidoti uzdevumi.

Launkalnes bibliotēkā septembrī rīkotas Dzejas dienas (pasākums tika organizēts kopā ar kluba vadītāju), piedalījās 29 bērni. 2023. gads bija Imanta Ziedoņa jubilejas gads un dzejnieka izslavētā lāču kolekcija deva ideju dzejas dienas mēnesim Launkalnē. Viena no aktivitātēm bija “Lāču izstāde”, kurā piedalījās pagasta iedzīvotāji. Izveidota izstāde ar vairāk kā 100 lāčukiem dažādos izmēros.

7.6. Sadarbība ar izglītības iestādēm

Valkas novads

2023. gadā īstenotas lieliskas lasīšanu veicinošas aktivitātes un mācību nodarbības, pateicoties Valkas bibliotēkas sadarbībai ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāziju. Skolu bibliotekāru ieguldījums ir darbs vienotā kopkatalogā, saziņa un atbalsts informācijas nodošanā, aktivitāšu koordinēšanā ar skolotājiem.

Arī šogad Valkas bibliotēka, laika periodā no 14. februāra līdz 14. maijam, izaicina 7.–12. klašu skolēnu piedalīties **grāmatu lasīšanas sacensībās “Aklais randiņš ar grāmatu #2”** (TE). Dalību izaicinājumā pieteica četras Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas klases, kuras uz to rosināja skolotāja Līga Šnuka. Čempiona titulu atkārtoti izcīnīja 8.b klase (pagājušajā gadā 7.b), balvā iegūstot Valkas bibliotēkas organizētu piedzīvojumu – pārgājienu. (TE)

Interesu izglītības programmas “Lasīšanas darbnīca” ietvaros Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 2. klasē aizvadīta Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas organizēta **grāmatu lasīšanas sacensība “Grāmatu duelis”** (TE). Lai nodrošinātu visus nepieciešamos grāmatu eksemplārus pa divi, tika izmantots SBA ar Smiltenes bibliotēku un Vijciema bibliotēku. (Lasīt vairāk iepr. nodaļā)

*“Grāmatu duelis”
Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā*

2023. gada rudenī tika aizsākts interaktīvo **Kahoot viktorīnu cikls** par šādām tēmām: “Grāmatas un kino”, “Spocīgais un baisais grāmatu plauktos”, “Ziemassvētki pasaulē agrāk un tagad”. Dalībai viktorīnās tika aicināti bibliotēkas apmeklētāji klātienē, kā arī organizēti virtuālie seansi. Uz viktorīnu bibliotēkā nāca klašu kolektīvi (TE) (vairāk lasīt iepr. nodaļā).

Īpaši iecienīta bija **Dzejas dienu nodarbība “Skaitāmpanti”**, ar kuru nodaļas vadītāja viesojās un bibliotēkā uzņēma vairākas Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas klases. Tika popularizēta viena no BJVŽ 2023. gada kolekcijas grāmatām. Šajās nodarbībās no jauna tika atklāti skaitāmpanti, iepazīts rakstnieka un dzejnieka Māra Runguļa veikums skaitāmpantu apkopojumu grāmatā “En den dīno šoko loko tīno”, izspēlēta atjautīga spēle par dzejniekiem (TE).

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 7. klases skolēni datorzinību nodarbībās izstrādā pētniecisko darbu par pašu izvēlētu tēmu. Lai darbā iekļaujamā informācija būtu arī no grāmatām, kuras pieejams Valkas bibliotēkā, skolēni mācījās **strādāt kopkatalogā**. Resursu atlasē, apgūstot meklēšanu pēc tematiskā priekšmeta, atlasot atbilstoši tematam pieejamās grāmatas un izveidojot sarakstu ar iespēju to sūtīt e-pastā.

Ērgemes bibliotēkai ir laba sadarbība ar Ērgemes pamatskolu. Bibliotēka atrodas vienā ēkā ar PII grupām un dažu metru attālumā no skolas, tāpēc mācību stundas un nodarbības bibliotēkā notiek samērā bieži. Piemēram, valsts svētku nedēļā Ērgemes pamatskolas skolēni bibliotēkā iepazinuši novadniekus literātus, sportistus, izglītības darbiniekus, izskatījuši bibliotēkā pieejamos novadpētniecības materiālus.

Vijciema bibliotēka ar Vijciema PII un Mierkalna PII grupas bērniem darbojas radošajās nodarbībās pēc pedagogu pieprasījuma. Piemēram, novembrī tika organizēta

nodarbība ar Ziedoņa muzeja dāvāto izglītojošu animācijas īsfilmiņas “Suns Funs un mūsu Latvija” skatīšanos un radošo darbošanos gan lielākiem, gan mazākiem bērniem.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkai ir veiksmīga sadarbība ar Smiltenes izglītības iestādēm: PII “Pīlādzītis”, Smiltenes vidusskolu, organizējot pasākumus pēc iepriekš sagatavotā pasākumu piedāvājuma 2023./2024. mācību gadam. Pieprasītākie pasākumi bija “Ceļojums Raiņa dzejas pasaulē” un “Iepazīšanās ar bibliotēku”.

Februārī Drošāka interneta dienai veltītu nodarbību apmeklēja Smiltenes vidusskolas 7.a klases skolēni. Karjeras nedēļā īpaši pieprasīts bija pasākums par karjeru. 5.–6. klašu skolēniem bija iespēja piedalīties Karjeras nedēļai veltītā nodarbībā “Kārto savu prasmju portfeli” ([TE](#)). Tika novadītas četras nodarbības: trīs Smiltenes vidusskolas skolēniem, viena – Blomes pamatskolas skolēniem.

Apes bibliotēkai izveidojusies ļoti veiksmīga sadarbība ar PII “Vāverīte”, **Gaujienas bibliotēkā** pārskata periodā tupinās veiksmīga sadarbība ar O. Vācieša Gaujienas pamatskolas 1.–4.klasēm, **Palsmanes bibliotēkā** visas aktivitātes tiek organizētas, sadarbojoties ar Palsmanes pamatskolu, **Trapenes bibliotēkai** ļoti laba sadarbība izveidojusies ar Trapenes sākumskolu, organizējot publiskos pasākumus (BJVŽ 2023, jauno grāmatu apskati, ekskursijas, lielie lasīšanas svētki, bibliotekārās stundas, konkursi, lasīšanas stafetes u. c.).

7.7. Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā

Valkas novads

Sadarbība ar skolu aprakstīta sadaļā “Sadarbība ar izglītības iestādēm”.

Valkas bibliotēkas BLN nodarbību piedāvājumu izmanto Valkas PII un Valkas-Lugažu evaņģēliski luteriskās draudzes pirmsskolas izglītības iestāde “Gaismiņa”. **Vijciema bibliotēkai** izveidojusies laba sadarbība ar Vijciema tautas namu. Abu iestāžu vadītājas kopīgi uz svētkiem (1. septembris, Ziemassvētki) plāno aktivitātes un radošās darbošanās Vijciema PII un Mierkalna PII grupu bērniem.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN ir laba sadarbība ar Smiltenes Kultūras centru. Atskaites gadā kopīgi veidots tradicionālais labdarības pasākums “Balta, balta mana sirds”. Veiksmīga sadarbība ar Kultūras centra mākslinieci Evitu, kura palīdz ar pasākumu un svētku noformējumu, aizdod dažādas dekorācijas.

Sadarbība arī ar Palsmanes pamatskolu (Palsmanes pamatskolas audzēkņi apmeklēja tikšanos ar Raiti Zapački, piedalījās radošo darbu konkursos), ar Palsmanes PII (audzēkņi piedalās radošo darbu konkursos, apmeklēja nodarbību “Piedzīvojums kopā ar lācīti Vinniju Pūku”), ar Blomes pamatskolu (Blomes pamatskolas skolēni apmeklēja karjeras dienas nodarbību “Kārto savu prasmju portfeli”).

Apes bibliotēkā atskaites periodā jauna un veiksmīga sadarbība ir izveidojusies ar Apes jauniešu centru. Tiek rīkoti kopīgi pasākumi, kā arī jauniešu centrs savos pasākumos iesaista bibliotēku, iesakot jauniešiem meklēt nepieciešamo informāciju vai dzejoļus grāmatās no bibliotēkas krājuma.

7.8. Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

2023. gadā līdz 1. jūlijam **Valkas bibliotēkas BLN** vadītāja ir Zane Sīmane, kura savu darbu veltījusi uzsākto projektu realizācijai un noslēgšanai un nav apmeklējusi nevienus profesionālās pilnveides kursus.

No 2023. gada septembra **Valkas bibliotēkas BLN** darbu atsāk Una Grāve, kura apmeklējusi Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 21. konferenci “Bibliotēka kā atbalsta mehānisms mācību procesā” Cēsu Centrālajā bibliotēkā.

2023. gadā **Smiltenes bibliotēkas BAN** vecākā bibliotekāre Zane Indriksone nokārtoja Latvijas Nacionālās bibliotēkas profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmenu un ieguva kvalifikāciju – bibliotekārs.

Vairākas reģiona jaunās bibliotekāres 2023. gadā apmeklēja Latvijas Bibliotekāru biedrības Vidzemes nodaļas saietu/konferenci Ogrē. Viņas norāda, ka tas deva apjomīgu un patiesu ieskatu par to, kāda ir šī profesija, cik ļoti daudz vēl ir jāapgūst, un cik svarīgi ir bagātināt savas zināšanas darba gaitā.

7.9. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem

Bērniem nepieciešama lielāka vecāku iesaistīšanās un kontrole lasīšanas veicināšanai un apzinīgākai attieksmei pret grāmatu nodošanas termiņiem, jo kā vienu no problēmām darbā ar bērniem un jauniešiem jāmin darbs ar parādniekiem.

Viena no nozīmīgākajām, bet arī visgrūtāk iesaistāmajām bibliotēkas mērķgrupām ir jaunieši. Jāturpina meklēt risinājumus, kā bibliotēku veidot par vietu, kur jaunieši jūtas ērti, saņem interesēm un vajadzībām atbilstošus pakalpojumus un atved uz bibliotēku arī draugus – savus vienaudžus.

Informācijas izplatīšanas kanālu analīze liecina, ka bibliotēkas sociālo tīklu kontos un tīmekļa vietnē publicētā informācija, un informatīvie e-pasta ziņojumi sasniedz maz jauniešu.

Smiltenes bibliotēkas BAN parādnieki joprojām ir aktuāla problēma. Katru dienu parādnieku saraksti tiek pārskatīti un veikta saziņa ar bērniem un viņu vecākiem. Atsevišķos gadījumos, kad sadarbība ar vecākiem nav veiksmīga, sazināties ar skolas bibliotekārēm, kuras pamudina bērnus no savas puses. Ir bērni, kuri baidās nest grāmatas uz bibliotēku ilgstošā parāda dēļ. Viņi tiek iedrošināti grāmatas nodot skolas bibliotekārēm. Līdzīga situācija ir arī Valkas bibliotēkas BLN.

8. NOVADPĒTNIECĪBA

8.1. Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Aizvadītais gads bijis nozīmīgs ar triju bibliotēku – **Valkas, Smiltenes un Raunas** – 100 gadu pastāvēšanas atzīmēšanu. Ar to saistīti novadpētniecības darba galvenie virzieni un prioritātes – informācijas par bibliotēku vēsturi meklēšana, datu apkopošana, izstāžu veidošana. “Saglabājot kultūrvēsturiskā mantojuma liecības, atklājot vietējās tradīcijas un vērtības izstādēs, radošajās darbnīcās un tikšanās reizēs, veicināts lokālpatriotisms un vietējās kopienas saliedētība,” atzinusi **Smiltenes bibliotēkas** bibliogrāfe Alda Liuke.

Valkas bibliotēkā nozīmīgi notikumi risinājušies arī cikla “Latviešu grāmatai 500” zīmē (izdevums “Laiks. Kalendārs 2024”, pastaiga pa grāmatniecības vietām).

Apes bibliotēkā novadpētniecības darba aktivitātes saistītas ar rakstnieces Elīnas Zālītes 125. dzimšanas dienu. Savukārt **Bilskas un Kārķu bibliotēkas** par prioritāti izvirzījušas darbu ar novadpētniecības mapēm, lai ziņas par tām ikvienam lietotājam būtu pieejamas BIS ALISE.

Nospraust mērķus un rast svaigas ierosmes jaunajam novadpētniecības darba cēlienam varēja arī Valkas reģiona publisko bibliotēku pavasara seminārā “Iedvesmojoša novadpētniecība pagastu bibliotēkās”, kurā ar saviem pieredzes stāstiem dalījās Kuldīgas novada Rudbāržu bibliotēkas vadītāja Dagnija Daiga Grundberga un Limbažu novada Vidrižu bibliotēkas vadītāja Aleta Kalniņa, bet informāciju par [digitālā mantojuma platformu](#) sniedza LNB pārstāves Eva Ausēja un Jana Ķikāne.

8.2. Novadpētniecības krājums

Ziņas par **Valkas bibliotēkas** novadpētniecības krājumu pieejamas bibliotēkas vietnē sadaļā “Novadpētniecība”. Aizvadītajā gadā sadaļa “Novada kultūrvēsture” papildināta ar materiāliem par kādreizējo Ādama Tērauda pamatskolu un kinoteātri “Draudzība”, kā arī par izglītības kooperatīvu “Kultūras Balss”, kas dibināts 1918. gadā Valkā un šeit izdeva arī grāmatas. Dziesmu svētku simtpiecdesmitgadei par godu tika publicēts apkopojums par Dziesmu svētkiem veltītajiem projektiem, pasākumiem un pieejamo materiālu klāstu bibliotēkā ([TE](#)).

Aizvadītajā gadā krājums papildināts ar jauniznākušām grāmatām, piemēram, Ulbrokas bibliotēkas veidoto izdevumu “Pēters Brūveris: raksti un domraksti”. Bijušais valcēniests Andrejs Pebo dāvinājis Dz. Gekas grāmatu “Mātes Sibīrijā”, kurā publicēts stāsts par viņa mammu.

Smiltenes, Valkas un trīs pagastu bibliotēkas savu krājumu papildinājušas ar Ilgas Liepiņas grāmatu “Kornēlija Apškrūma: Dzīve un dzeja”, kurā apkopotas atmiņas par pazīstamo novadnieci, to vidū arī Smiltenes un Valkas bibliotēku darbinieču Aldas Liukes un Līgas Rozītes atmiņu stāsti.

Smiltenes bibliotēka ar savu novadpētniecības krājumu iepazīstina blogā – [Novadpētniecības virtuālajā lasītavā](#). Aizvadītajā gadā sagatavota infografika par novadpētniecības lasītavā pieejamo saturu un iespējām.

Bibliotēkas ar materiāliem papildinājušas novadpētniecības mapes. Atsevišķās bibliotēkās veidotas arī jaunas mapes. **Valkā** atsevišķā mapē apkopoti materiāli par Ā. Tērauda pamatskolu (veltījums tās simtgadē), un izveidota e-mape par paraolimpieti, pasaules mēroga sacensību uzvarētāju Arturu Klotu. Papildināta virtuālā mape par TLMS “Saulīte” un tās ilggadējo vadītāju Brunhildi Pētersoni. **Drustu bibliotēkā** izveidota jauna mape “Vēja parks “Augstkalni””. **Trapenes bibliotēkā** aktualizēta novadpētniecības materiālu kopa “Trapene presē 2023. gadā”.

Gaujienas bibliotēkā izveidota mape “Kultūras, izglītības, saimnieciskās dzīves, sporta notikumi un cilvēki Gaujienas pagastā. 2023”. **Launkalnes bibliotēka** ar četrām māju fotogrāfijām un to aprakstiem papildinājusi fotokonkursam “Es – savā mājā un sētā” iesūtīto materiālu mapi “Mājvietas Launkalnē”. **Blomes bibliotēkā** ar jauniem rakstiem un informāciju papildināta novadpētniecības mape par selekcionāru Andri Krūmiņu.

Valkas bibliotēkā novadpētniecības mapes papildinātas vien ar uzskatāmu informāciju (pasākumu afišas, ielūgumi u.tml.). Laikraksta “Ziemeļlatvija” publikācijas tiek ieskenētas, saglabātas elektroniskajās mapēs un ievietotas aprakstu anotācijās novadpētniecības datubāzē. Apraksta piezīmju laukā norādīts “Pieejams arī Valkas bibliotēkas novadpētniecības e-mapē...”, līdz ar to iespējams atlasīt attiecīgās mapes saturu. No pārējām reģiona bibliotēkām apraksti novadpētniecības datubāzē veidoti vien **Drustu bibliotēkā**.

Pārskata periodā samērā aktīvi ritējis darbs pie novadpētniecības mapju aprakstīšanas, BIS ALISE aprakstītas 162 bibliotēku krājumos esošās mapes. Veiksmīgi darbojusies **Drustu bibliotēka**, kur katras mapes aprakstam tiek pievienota arī anotācija, tajā ievietota saite uz attiecīgās mapes rakstiem Cēsu kopkatalogā. Visu, kas saistīts ar novadpētniecību, var atlasīt pēc atslēgas vārdiem “Drustu novadpētniecība”.

Aizvadītajā gadā bibliotēkas saņēmušas arī vērtīgus dāvinājumus. **Valkas bibliotēka** no Indras Brūveres saņēmusi Velgas Kriles lugas tekstu mašīnrakstā un Pētera Brūvera dzejoļu mapi. No novadpētnieces, bibliotēkas sadarbības partneres Lonijas Kurpnieces – Jura Krieviņa fotoizstādes katalogu. No Antras Kriles skenēšanai saņemtas vairākas Velgas Kriles fotogrāfijas. Īpašs prieks par lasītājas Zintas Aleksejevas ar roku rakstītajām atmiņām par darba gadiem Vijciema slimnīcā [TE](#).

Smiltenes bibliotēkas novadpētniecības krājumā nonākušas Ineses Upmales sarakstītās atmiņas par kāzu fotogrāfu Mildas Pirro un Intas Vēciņas dzīves un darba gaitām. Ar jaunām atmiņu epizodēm papildināti “Smiltenes bibliotekāru stāsti”.

Arī **Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā** tiek vāktas rokraksta liecības. Tie ir dažādi atmiņu stāsti no vietējiem iedzīvotājiem ar spilgtākajām atmiņām par dzīvi Lobērgos dažādos laikos. Vērtība ir gan šie dažādie rokraksti, gan pašas liecības. Nākotnē plānots savākt pēc iespējas vairāk stāstu, lai izveidotu izstādi un materiālus digitalizētu.

*Infografika.
Novadpētniecības lasītava*

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā kopīgi ar vietējo iedzīvotāju Līgu Jundzi atpazīti bibliotēkas krājumā esošajā Sīkuļu ģimenes foto albumā redzami cilvēki un to nodarbošanās, lai aprakstu varētu pievienot pie atbilstošās fotogrāfijas.

Kārķu bibliotēka papildinājusi novadpētniecības materiālu krājumu ar novadnieka Lappas Mārtiņa darbu “Gudrais Ansis un velns” un “Pagasta kazaks” kopijām, kas pasūtītas no LNB.

8.3. Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Novadpētniecības datubāzē laikraksta “Ziemeļlatvija” aprakstiem anotācijās tiek pievienotas ieskenētās publikācijas. Aizvadītajā gadā **Smiltenes bibliotēka** pievienojusi 351 lappusi, **Kārķu bibliotēka** – 18. **Valkas bibliotēkas** digitalizēto teksta dokumentu lappušu skaits ir 985. Digitalizētas arī vairākas lappuses no Vijas Upmales un Pētera Ludviga Ozoliņa arhīvu materiāliem. Digitalizētas 64 fotogrāfijas. Pilnībā digitalizēti četri dokumenti: “Valkas pilsētas Ādama Tērauda pamatskolas 1943. gada 9. maija absolventu saiets”; Ārijas Ozoliņas “Pētera Ludviga Ozoliņa dzīves stāsts”; Zintas Aleksejevas atmiņas par darba gadiem Vijciema slimnīcā un Rasmus Mitriņas stāsts par gatavošanos Dziesmu svētkiem.

Par digitālo kolekciju uzskatām bibliotēkas kopkataloga un novadpētniecības datubāzes ierakstu anotācijās ievietotos skenētos materiālus, ko iespējams atlasīt pēc atslēgas vārdiem, piemēram, visu, kas saistīts ar Dziesmu svētkiem, Valkas ģimnāziju, Velgu Krili u. tml.

8.4. Izmantojums

Apes bibliotēkas novadpētniecības materiālus izmantojuši pamatskolas audzēkņi, veidojot zinātniski pētnieciskos darbus, kas saistīti ar pilsētas un tuvākās apkārtnes vēsturi, tie piedāvāti arī pilsētas viesiem un tūristiem. Sniegtas uzziņas e-pastā un telefoniski – par iestādēm, novadniekiem (piemēram, par Dr. Vaska darba gaitām un dzīvi Apē).

Trapenē novadpētniecības materiāli papildinājuši literatūras izstādes. Sakarā ar Trapenes pagasta simtgadi novadpētniecības materiāli izmantoti dažādu pasākumu veidošanā.

Ērgemes bibliotēka aktīvi izmantojusi novadpētniecības krājumu, rīkojot dažādas aktivitātes skolēniem. Ērgemes pamatskolas audzēkņi mācību stundu ietvaros iepazīstināti ar novadpētniecības materiāliem un iespēju meklēt informāciju vietnēs zudusilatvija.lv un periodika.lv. Latvijas dzimšanas dienas nedēļā skolēniem piedāvāts stāstījums par vietām un cilvēkiem, kas nozīmīgi Latvijai un ar ko var lepoties arī Ērgeme. Popularizēti novadpētniecības materiāli par slavenām personībām pagastā (Vija Upmale, Aigars Fadejevs, Jānis Kurelis u.c.), kā arī stāstīts par novadam veltītiem izdevumiem (“Omuļu grāmata”, “Ērgemes izlokšnes vārdnīca”).

Vijciema bibliotēkas vadītāja novadpētniecības materiālus izmantojusi, gatavojot stāstījumu par pagasta vēsturi un apskates objektiem pieredzes brauciena dalībniekiem no Alūksnes NVO. Valkas bibliotēkai nosūtīti fotoattēli par Vijciema baznīcu un kādreizējo slimnīcu.

Kārķu bibliotēkā novadpētniecības krājums izmantots, sniedzot uzziņas par vēsturi, Kārķu folkloru. Šeit joprojām nerimst lietotāju interese par savāktajiem materiāliem, kuros var

atrast informāciju par saviem senčiem. Bibliotēkas vadītājam gandarījums par to, ka ieguldītais darbs nav bijis veltīgs.

Arī **Valkas bibliotēkā** sniegta informācija dzimtu pētniekiem. Interesanti, ka meklējot materiālus par Zimuļu ģimeni, atrasts novadnieces, literatūrzinātnieces Ērikas Zimules fotoportrets, kas līdz šim nekur nebija atrodams.

Bibliotēka interesentiem sniegusi ziņas arī par jauniešu deju kolektīvu “Vendīgs” un pensionāru klubu “Zelta rudens”, par Meldera pieminekli “Senlatviešu karavīrs” un Valkas zemessargiem. Pētniekam Andrejam Vīcupam precizēta informācija par novadnieku, filozofu Teodoru Celmu. Novadpētniecības materiāli izmantoti, gatavojot sveicienu Mākslas skolai dzimšanas dienā, kā arī veidojot ierakstus sociālajos tīklos (Facebook un Instagram), kas veltīti novadnieku, iestāžu vai nozīmīgu notikumu jubilejām. Šiem ierakstiem pievienota mirkļbirka #novadpētniecībaValkasnovadā.

Apleznotā zīda darbu izstāde “Ceļojums” papildināta ar publikācijām par autorēm un tekstila studiju. Bija prieks ieraudzīt Dziesmu svētku telpas ekspozīcijā savulaik Rakstniecības un mūzikas muzejam nosūtīto fotogrāfiju albumā “Pirmā latvju vīru koru biedrība “Dziedonis””, kā arī bija pagodinājums saņemt ielūgumu uz ekspozīcijas atklāšanas pasākumu.

Balstoties uz novadpētniecības krājuma materiāliem, Valkas bibliotēka sagatavojusi konkursa “Kā Valkas nami cēlušies” jautājumus ([TE](#)), kur pēc laikrakstu attēliem jāatpazīst no 1958. līdz 1974. gadam Valkā celtās ēkas. Pareizās atbildes varēja meklēt pilsētvidē, LNB digitālās bibliotēkas kolekcijā “Periodika” vai apmeklējot bibliotēku.

Smiltenes bibliotēkā pārskata periodā daudz meklēta informācija par Pils ielu 9 – nākotnes Viedrades kvartālu, kur paredzēta mājvieta arī bibliotēkai. Pieprasīta informācija par Smiltenes novadu, tūrisma maršrutiem, dabu, lietišķo mākslu, arhitektūru un rakstniekiem novadniekiem. Pēc Smiltenes novada pašvaldības Saimnieciskās darbības nodaļas lūguma apkopota informācija par Smiltenes ezeriem, bet Blomes kultūras namam sagatavota informācija par novadnieku Jūliju Pētersonu.

Lai gan nedaudz samazinājies apmeklējumu skaits (2022. g. 630, aizvadītajā gadā 607), tomēr iepriecina fakts, ka novada iedzīvotāji aktīvi apmeklējuši novadpētniecības tēmām veltītos pasākumu un izstādes. Jēkaba Drandas daiļradei veltītajām izstādēm un radošajām darbnīcām – 100 apmeklētāji, kāzu tematikai veltītās izstādes apmeklējums – 97, Aleksandra Luhaera izstādes atklāšana un izstāde pulcējusi 49, dzimtas izpētei veltītie pasākumi – 45 apmeklētājus.

Raunas bibliotēkā labs novadpētniecības darba rādītājs ir lietotājiem izsniegto mapju skaits – 47.

8.5. Novadpētniecības darba popularizēšana

Tradicionāli visbiežāk novadpētniecības materiāli tiek popularizēti izstādēs. **Valkas bibliotēkas** novadpētniecības standā bijušas astoņas izstādes. Bibliotēkas simtgadi ievadot, izstāde “Kad satiekas bibliotekāres” veltīta dažādu gadu bibliotēkas darbiniecēm. Izstādes veltītas arī jubilāriem – fotogrāfiem, ievērojamiem Valkas vidusskolas absolventiem, skolotājiem – Cimzes audzēkņiem. Aizkustinoši, ka Tautas daiļamata meistares Brunhildes Pētersones 100. dzimšanas dienai veltīto izstādi ieradušies apskatīt viņas bērni un mazbērni,

dalījušies atmiņās par viņu. Gads noslēdzies ar izstādi “Latviešu grāmatas 500” zīmē – tā veltīta Valkas grāmatu izdevējam Jānim Rauskam viņa 150. dzimšanas dienā.

Vasaras vidū izstāde “Valcēnieši dziesmu svētkos” ļāva ieskatīties valcēniešu gaitās agrāko gadu Dziesmu svētkos. Izstādes “Tēraudieši no Teraudskolas” ierosme radusies, iepazīstoties ar savulaik bibliotēkai dāvināto izdevumu, kurā apkopoti materiāli par Ā. Tērauda pamatskolas 1943. gada absolventu salidojumu 1993. gadā. Pateicoties šiem materiāliem, bija iespējams sniegt informāciju par vienu no Tēraudskolas absolventiem – Laimoni Pelčeru. Kādreizējā valcēnieša meitas ģimene ceļojumā no Austrālijas uz Eiropu iegriezās arī Valkā, apmeklēja bibliotēku un uzdāvināja materiālus par tēva dzīvi. Tikšanās izvērtās ļoti emocionāla. Prieks par to, ka izdevās Laimoņa meitu savest kopā ar attāļajiem radiem mājā, kurā dzīvojis viņas tēvs!

Valkas bibliotēkā sagatavotas arī divas nelielas virtuālas izstādes: par Žetonu vakariem Valkā un “Kā valcēnieši pirms 35 gadiem brauca Sibīriju lūkoties...” (par pašdarbnieku koncertceļojumu).

Rudens pusē Valkas bibliotēkas apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar interaktīvo, Ulbrokas bibliotēkas veidoto izstādi “Cik tu brīvs, tik dzīvs”, kas 2022. gadā tapusi par godu dzejnieka Pētera Brūvera 65. dzimšanas dienai.

Kā ik gadu gan **Valkas**, gan **Smiltenes bibliotēkā** sagatavots novadnieku jubilejām veltīts kalendārs, ko izmanto, plānojot izstādes vai pasākumus. Smiltenes bibliotēkas Novadnieku jubilāru kalendārā [\(TE\)](#) publicēts novadpētniecības blogā. Saraksts papildināts ar atsaucēm uz informācijas avotiem. Ziņas šim kalendāram sniegusi arī Blomes bibliotēka u.c. Apkopoto informāciju izmantojuši arī Smiltenes novadpētniecības muzeja darbinieki.

Pavisam **Smiltenes bibliotēkā** bijušas desmit novadpētniecības izstādes. Pieminot savu 100 gadu pastāvēšanas jubileju, veidota izstāde “Un vairāk nekā gadusimtu garu, No tās uz ļaudīm gaismas stari skrien...” (K. Apškrūma) [\(TE\)](#), kas iepazīstinājusi ar bibliotēkas darbību un ēku vēsturi. Tā veltīta bijušajiem un esošajiem kolēģiem, kuri ar savu nesavtīgo darbu devuši ieguldījumu bibliotēkas attīstībā un veicinājuši bibliotēkas atpazīstamību ne tikai Smiltenes novadā, bet arī valstī.

Atzīmējot slavenā novadnieka, podniekmeistara Jēkaba Drandas 170. dzimšanas dienu, kopā ar Smiltenes Mākslas skolu veidotas izstādes “Jēkabs Dranda – Smiltenes podniekmeistars ar pasaules slavu” un “Jēkaba Drandas kultūrvēsturiskā mantojuma apguve Smiltenes Mākslas skolas audzēkņu darbos” [\(TE\)](#).

Radošajā darbnīcā “Izzināsim un iedvesmosimies no Jēkaba Drandas darbiem” [\(TE\)](#), kuru vadīja Smiltenes Mākslas skolotājas, iepazīstot meistara veikumu, izpētot viņa darbu krāsu salikumus, ornamentus un iedvesmojoties no tiem, 12 dalībnieces apgleznojušas papīra šķīvjus.

Kāzu tematikai veltīta izstāde “Nāk rudentiņš, Būs barga ziema, Grib mūsu bālēliņš Līgavu ņemti” [\(TE\)](#), īpašu vietu tajā atvēlot smilteniešu iecienīto kāzu fotogrāfu Arnolda Oskara Pirro, Mildas Pirro un Intas Vēciņas uzņemtajām fotogrāfijām. Ekspozīciju papildinājušas 20. gadsimta sākuma atklātnes, saderināšanās paziņojumi, ielūgumi un kāzu galda kartītes no Smiltenes novadpētniecības muzeja krājuma. Romantisku gaisotni radījusi izstādē izliktā kāzu kleita un skaistas piemiņas lietas no privātajām kolekcijām. Apmeklētāji ar lielu interesi skatījušies fotogrāfijas, pētot tā laika kleitu un plīvuru modi, ziedu dāvināšanas tradīcijas, mēģinot uzminēt, kura līgava precējusies aiz mīlestības, bet kura pie vīra izgājusi

dažādu apstākļu spiesta. Apmeklētāji dalījušies atmiņās un emocijās par savu kāzu norisi un dažādām tradīcijām. Izstādi papildinājušas kāzu tematikai veltītas grāmatas no bibliotēkas krājuma un informācija no Smiltenes novada Dzimtsarakstu nodaļas par laulības reģistrācijas statistiku dažādos laikos. Izstāde izraisījusi lielu interesi un pozitīvas emocijas. Par to liecina daudzu apmeklētāju atzinīgie ieraksti Atsauksmju grāmatā, kas ir augstākais novērtējums par paveikto darbu.

Kārķu bibliotēkā veidotas divas novadpētniecības izstādes: (“Kārķu Lāčplēši” un izstāde par vietējo skolotāju Elgu Ķīkuli), vairākām izstādēm novadpētniecības materiāli pievienoti kā papildinājums (izstādei par Ā. Alunānu – kārķēnieša P. Burkina “niknā” vēstule rakstniekam, Latvijas atceres dienām veltītās izstādes papildinātas ar materiāliem par vietējo iedzīvotāju saistību ar šiem notikumiem). Kopā ar tautas namu septembrī Dzejas dienu pasākumā “Brīnīties par visu un vienmēr” tika atklāta skolotājas Elgas Ķīkules savākto Margaritas Stārestes grāmatu un zīmējumu kolekcijas izstāde. Tiekoties ar ceļotāju Agati Ķīseli, pasākuma apmeklētāji iepazīstināti ar novadpētniecības materiāliem par Agates vecmāmiņu, kārķēnieti Anastasiju Gailišu. Bibliotēkas Facebook lapā ievietoti trīs ieraksti par Kārķos pierakstītajiem ticējumiem.

Ērgemes bibliotēkā bijusi skatāma vietējās mākslinieces Birutas Rukas gleznu izstāde.

Par godu Dziesmu svētku 150. gadskārtai **Vijciema bibliotēkā** tapusi izstāde “Vijciemieši cauri gadu desmitiem Dziesmu svētkos” ar ieskatu Vijciema tautas tērpa vēsturē un fotogrāfijās, kas stāsta par vijciemiešu dalību svētkos. Izstāde izvietota tautas nama logos, līdz ar to bijusi skatāma arī ārpus bibliotēkas darba laika.

Palsmanes bibliotēkā izstāde veltīta novadniekam – jubilāram arhitektam Jānim Dripem. Bibliotēku nedēļā šeit bijusi skatāma izstāde “Palsmanes bibliotēka gadu ritumā” (bibliotēkas vēstures materiāli, fotogrāfiju albumi).

Izstāde “Bibliotēkas vēsture fotogrāfijās” veltīta **Raunas bibliotēkas** simtgadei.

Trapenes bibliotēkā novadnieka Ojāra Vācieša 90 gadu jubilejai veltīta literatūras izstāde “O. Vācieša dzejas citātu virpulī”. Dzejas citāti uz spoguļattēliem radījuši savdabīgu atspīdumu un noslēpumainību, piesaistot apmeklētāju uzmanību.

Mēģis paldies par emocijām,
sveicināt foto izstādi! A'olverti un
izmēģināt laimes nīcēti, dzīves
kaltās dienas!
Fotogrāfi dienas ja Smiltene,
paldies par kētibānu, kemas
atpoguļo aizgājušās dienas un
atklāšanu.

2023.g. 18. sept. Dace Abolija

Kāzu priekš, kāzu godi, kāzu priekš -
da pagatēns vīns, ceļotāji, tradīciju
rakstiem, grāmatām, izst. Mums rād
ta turpinājuma saglabāšana. Paldies
par izstādi!
Ar cieņu
18.09.2023. Margita

Apmeklētāju atsauksmes par novadpētniecības
izstādi “Nāk rudentiņš, Būs barga ziema, Grib
mūsu bālēliņš Līgavu ņemt!”

Blomes bibliotēkā sadarbībā ar selekcionāra Andra Krūmiņa dzīvesbiedri veidota izstāde “Andra lilijas fotogrāfijās”, kas veltīta selekcionāra 85. jubilejai. Izstādē aplūkojamas Andra Krūmiņa uzņemtās fotogrāfijas ar viņa paša selekcionēto liliju un dienziežu šķirņu ziediem. Izstādi papildinājušas Andra Krūmiņa gan Latvijā, gan ārzemēs iegūtās godalgas. Selekcionāra dzīvesbiedre izstādei atvēlējusi fotogrāfiju albumus, kas apmeklētājiem deva iespēju ielūkoties selekcionāra ikdienā, jaunu liliju šķirņu tapšanā. Mācību gada sākumā izstāde “Skolas mācību grāmata cauri laikiem” iepazīstinājusi ar senākām skolas mācību grāmatām, kas atrodas novadpētniecības krājumā. Izstādē “Sentēvu sēta” varēja aplūkot koktēlnieka, bijušā blomēnieša Gunta Priedītes kokgrebumus. Blomē populāras arī vietējo iedzīvotāju fotogrāfiju izstādes. Vislielāko interesi izraisījuši Reinholda Nulles ar dronu fotografētie attēli izstādē “Blome gadalaiku griežos”. Bērni ar sajūsmu meklējuši, kur atrodas viņu mājas.

*Novadpētniecības izstāde
“Andra lilijas fotogrāfijās”*

Drustu bibliotēkā apmeklētāju popularitāti guvusi izstāde par novadnieku, gleznotāju Kārli Baltgaili. Īpaši veiksmīga izdevusies virtuālā izstāde par Drustu bibliotēkas vēsturi, kas ievietota bibliotēkas Facebook lapā. Par to liecināja pozitīvie komentāri un galerijas lielais skatījumu skaits – 2674.

Aizvadītajā gadā Trapenes pagastam atzīmēta simtgade. Svētku programmas ietvaros **Trapenes bibliotēka** sadarbībā ar kultūras namu un novadpētniecības centru sagatavoja un iekārtojusi izstādi “Vēsturiskās liecības” Trapenes kultūras namā. Izstādē par Trapenes pagasta dzīvi izmantoti materiāli un fotogrāfijas gan no muzeja, gan no bibliotēkas un iedzīvotāju privātajām kolekcijām. Liels darbs ieguldīts, apzinot visus Trapenes vietvaras vadītājus. Izstādē izvietots bagātīgs bibliotēkas novadpētniecības krājuma materiālu klāsts: informatīvais izdevums “Trapenes Vēstis”, pagastam veltītie bukleti, 15 mapes par notikumiem pagastā “Trapene presē”, kā arī pieci foto albumi par Trapeni dažādos laika posmos. Apmeklētāju interese par izstādi bijusi liela, albumu lapas no lielās šķirstīšanas gandrīz izjukušas. Daudzi bijuši izbrīnīti par to, ka ir pieejams šāds preses publikāciju apkopojums. Trīs svētku dienu laikā izstādi apmeklējuši apmēram 70 interesenti, ar interesi šķirstītas mapes, apmeklētāji kavējušies atmiņās.

Brantu bibliotēkas veidotajā novadpētniecības materiālu izstādē “Brantu pagasts laikmetu griežos” lielu interesi apmeklētāju vidū raisījušas bijušās brantēnietes Laimas Klāvas sarakstītās grāmatas: “Viņi bija tur” atklāj pagasta iedzīvotāju atmiņas par dzīvi izsūtījumā, bet otrajā grāmatā apkopoti materiāli par Brantu pagasta pirmsākumiem un ļaudīm. Šo izstādi apmeklējuši arī tie, kas parasti uz bibliotēku nenāk, bijušie brantēnieši ieradušies arī no Smiltenes, Raunas un Valkas.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā liela uzmanība pievērsta vietējās kopienas radošajiem un talantīgajiem cilvēkiem, izstādot viņu darbus. Vijas Meisterses gleznu izstādē “Noskaņa” – septiņās gleznās redzams viens attēls, bet gleznots citā tehnikā (piemēram, lūpukrāsa, sēpija, šķīstošā kafija). Vietējās iedzīvotājas Diānas Valteres izstādē “Sapņus ķerot” varēja aplūkot viņas darinātos sapņu ķērājus.

Novadpētniecības tematikai veltīti pasākumi. **Valkas bibliotēkā** – vakarēšanā Dziesmu svētku noskaņās un atskaņās apmeklētāji iepazīstināti ar bibliotēkas novadpētniecības krājumā pieejamajiem, svētkiem veltītajiem materiāliem, bet svētku dalībnieki atsaukuši atmiņā savu piedzīvoto. Stāstījums ierakstīts diktofonā. Dāvinājumā bibliotēka saņēmusi fotogrāfijas, atmiņu stāstu pierakstu, svētku katalogu un programmas.

Valkas bibliotēka kopā ar Valkas novadpētniecības muzeju organizējusi izzinošu Pastaigu pa grāmatniecības vēsturiskajām vietām Valkā un Valgā. Pasākums noticis Latviešu grāmatas piecsimtgadē pasākumu programmas ietvaros un veltīts Valkas grāmatrūpnieka Jāņa Rauskas 150. jubilejai. Neraugoties uz samērā nelabvēlīgajiem laika apstākļiem, pastaigā devušies 15 interesenti. Informācija laikrakstā “Ziemeļlatvija” [TE](#).

Par to, ka **Valkas bibliotēkas** novadpētniecībai veltītie pasākumi ir pamanīti, liecināja aicinājums uz tikšanos ar skolotājām-pensionārēm. Pirmajā pasākumā tika stāstīts par gada aktualitātēm (saistībā ar to bija sagatavota arī neliela viktorīna) un novadpētniecības krājumā pieejamo informāciju par skolām un skolotājiem. Savukārt otrajā tikšanās reizē, kas notika bibliotēkas telpās, tika demonstrēti bibliotēkas krājumā esošie kino materiāli par Valku.

Smiltenes bibliotēka organizējusi apmācības par dažādiem bibliotēkas piedāvātajiem attālinātajiem pakalpojumiem, tai skaitā arī par novadpētniecību. Apmeklētāji iepazīstināti ar informācijas meklēšanas iespējām periodika.lv, zudusilatvija.lv, BIS ALISE katalogā un bibliotēkas novadpētniecības blogā. Nodarbībā demonstrēti fragmenti no Padomju Latvijas kinožurnālu kopijām par smilteniešu sadzīvi un kultūras pasākumiem 1949. un 1953. gadā. Šie kino materiāli saņemti no Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva.

Bibliotēku nedēļā Smiltenes bibliotēkā organizēta biedrības “Spēkavieta” dibinātājas un dzimtas koku pētnieces Lindas Lielvārdes nodarbība Smiltenes novada dzimtu pētniekiem “Dzimtas izpēte – jaunākās tendences un resursi”. Nodarbība notikusi arī Smiltenes vidusskolā. Tā noderējusi gan tiem, kas vēlas sākt pētniecību, gan tiem, kuri ar to nodarbojas ilgāku laiku.

Palsmanes bibliotēkā notikuši kādreizējās palsmanietes Vaidas Namnieces dzejas grāmatas “Sirds pilieni”, gleznu un māla trauku izstādes “Pavediens” atvēršanas svētki – sarunas par dzejas, gleznu un māla trauku tapšanas procesu. Pasākuma un izstādes apmeklējums – 73.

Jau otro gadu **Variņu bibliotēkā** novembrī organizēta kopīgu senāku kino materiālu skatīšanās. Aizvadītajā gadā demonstrēta dokumentālā filma “Izvēle” (1990), kas atrodama portālā filmas.lv un stāsta par vietējo iedzīvotāju Aleksandru Mellēnu (1920-1998). Apmeklētāji dalījušies atmiņās par filmas varoni, kā arī par pašu piedzīvoto pēckara un Atmodas laikos. Rezultātā pasākums izdevies ļoti emocionāls, tagad tas jau uzskatāms par tradīciju.

Blomes bibliotēka pamatskolas audzēkņiem organizējusi tikšanos ar kādreizējo blomēnieti, koktēlnieku Gunti Priedīti, viņa vadītajā meistarklasē zēni varēja iemēģināt roku koktēlniecībā.

Pastaiga pa grāmatniecības vēsturiskajām vietām Valkā un Valgā

Ērgemes bibliotēka vietējās pamatskolas un Valkas ģimnāzijas skolēniem organizējusi pastaigas pa pagasta vēsturiskajām vietām, jaunieši iepazīstināti ar interesantiem faktiem par Ērgemi. Bibliotēkas vadītāja atradusi aizraujošu veidu, kā jauniešiem piedāvāt dzimtās puses iepazīšanu – dodoties pārgājienā ar piedzīvojumiem un uzdevumiem. Ērgemes pamatskolas bērni metušies izaicinājumā atrast apslēptos dārgumus (mazākie – dienas laikā, lielākie – vakara stundās, jo bijuši gatavi “sastapties” ar Ērgemes pils balto dāmu). Bibliotēkā organizēta tikšanās arī ar vietējo mākslinieci, radošu personību – Birutu Ruku, uz šo pasākumu ieradušies interesenti arī no Valkas.

Drustu bibliotēka kopā ar muzeju organizējusi pārgājieni pa Skripstu, Ķūļu un Rideļu apdzīvotajām vietām pagastā. Muzeju nakts pasākumā notikusi tikšanās ar novadnieci, grāmatu autori, ceļotāju Zani Eniņu.

Raunas bibliotēka savu 100 gadu jubileju atzīmējusi bibliotēku nedēļā. Lai bibliotēka un tās jubileja tiktu pamanīta vietējā sabiedrībā, ielānāti vairāki pasākumi. Katru dienu nedēļas garumā bibliotēkas kontā sociālajos tīklos publicēti viktorīnas jautājumi. Pareizo atbilžu autoriem – pārsteiguma balva. Informācija bibliotēkas Facebook lapā ([TE](#)).

Bilskas bibliotēka par svarīgu uzskata ikviena bibliotēkas apmeklētāja iepazīstināšanu ar iespēju bibliotēkā rast informāciju par vietējo novadu, jo atklājies, ka daudzi lasītāji nezin, ka bibliotēka veic arī novadpētniecības darbu.

8.6. Sadarbība novadpētniecības jomā

Novadpētniecības darbu kvalitatīvāk var veikt, bibliotēkām sadarbojoties ar citām iestādēm. **Gaujienas bibliotēka** sadarbojusies ar Jāzepa Vītola memoriālo muzeju “Anniņas”, Tautas namu, Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskolu un pagasta iedzīvotājiem. Kopā ar Gaujienas Tautas namu organizēts pasākums par godu ēkai, kurā atdodas gan bibliotēka, gan tautas nams – Gaujienas “Špricmājas” 185 gadu jubileja. Atgādinot ēkas vēsturi un simboliski suminot šo namu, tapušas un pie tā ārsienas novietotas divas vēsturiskas lielformāta fotogrāfijas.

Palsmanes bibliotēka kopā ar pagasta kultūras namu organizējusi Vijas Meisterses gleznu izstādi “Mirkļi krāsās”.

Apes bibliotēka sadarbojusies ar vietējās skolas muzeju, apmainoties ar dažādiem materiāliem. Veiksmīgi turpinājusies sadarbība ar Elīnas Zālītes memoriālās mājas speciālisti Irēnu Meisteri, gatavojot rakstnieces 125. jubilejas pasākumus. Kopā ar Apes Tautas namu organizēti pilsētas svētku pasākumi, atklāta Amatu māja.

Drustu bibliotēkai laba sadarbība ar Cēsu Centrālo bibliotēku – par elektroniskā kopkataloga un novadpētniecības datubāzes veidošanu un izmantošanu. Kopā ar Drustu novadpētniecības muzeju organizēti pasākumi.

Launkalnes bibliotēkas vadītāja kopīgi ar privātmuzeja “Lejas Kleperi” īpašnieci Līgu Kleperi organizējusi pasākumus Muzeju naktī, popularizējot novadpētniecības materiālus.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļas vecākā bibliotekāre lielu atbalstu novadpētniecības darbā saņēmusi no iepriekšējās darbinieces Vijas Meisterses, kura labprāt dalījies savā pieredzē. Sadarbībā ar vietējo iedzīvotāju Līgu Jundzi veikta fotogrāfiju atšifrēšana. Pasākumi (tematiskas pastaigas Mēru muižas parkā) tikuši organizēti kopā ar Tautas namu.

Smiltenes bibliotēkā, sadarbojoties ar novadpētniecības entuziastiem, papildināti atmiņu stāsti par novadniekiem, veidotas kopīgas izstādes, meklētas fotogrāfijas un precizēta informācija. Kopā ar Smiltenes novadpētniecības muzeju izveidotas divas izstādes (“Liktenīgais februāra ceļš” un kāzu tematikai veltītā izstāde), kā arī turpināts iesāktais pētnieciskais darbs par novada dziesmu svētkiem. Sadarbībā ar novadpētniecības entuziastiem Gati Samučonoku, Vili Purmali, Inesi Lazdiņu, Laimu Klāvu, Jāni Sīklēnu notikusi fotogrāfiju izpēte, datu precizēšana, bet kopā ar Inesi Upmali – darbs pie kāzu tematikai veltītās izstādes. Pateicoties Marutai Bērziņai, tapis pētnieciskā darba “Smiltene: Ebreju kapi” pilnīgāks tulkojums. Sadarbībā ar Smiltenes vidusskolas bibliotēku organizēti pasākumi (tikšanās ar dzimtas pētnieci Lindu Lielvārdi).

Trapenes bibliotēka kopā ar kultūras namu un novadpētniecības centru organizējusi pagasta simtgadei veltītus pasākumus. Bibliotēkai sadarbojoties ar vietējo skolu, uzfilmēti vairāki video sižeti.

Raunas bibliotēkai visciešākā sadarbība novadpētniecības jomā ir ar Raunas muzeju. Muzejs izmanto bibliotēkas krājumu savu pasākumu un izstāžu organizēšanai (piemēram, Muzeju naktī – vietējās kopienas avīzes “Rauna Raksta” gada jubilejas svinības). Kopīgi pasākumi tiek organizēti arī ar Raunas kultūras centru. Pārskata periodā veiksmīgas sadarbības rezultātā tapis gada nozīmīgākais notikums – Raunas Brīvības pieminekļa 90 gadu jubilejas svinības.

Vijciema bibliotēka kopīgi ar Vijciema tautas namu veidojusi Dziesmu svētkiem veltīto izstādi.

Valkas bibliotēkai aizvadītajā gadā bijusi veiksmīga sadarbība ar Valkas novadpētniecības muzeju – informācijas apmaiņā un precizēšanā. Kopīgi strādāts pie grāmatizdevējam Jānim Rauskam veltītā kalendāra “Laiks 2024” veidošanas un organizēta Pastaiga pa grāmatniecības vēsturiskajām vietām Valkā un Valgā. “Veiksmīga sadarbība allaž paplašina iespēju robežas un gala rezultāts top par vērtību ne tikai tā veidotājiem,” lasāms ierakstā bibliotēkas Facebook lapā ([TE](#)).

Popularizējot novadnieka Pētera Brūvera daiļradi, Valkas bibliotēkai izveidojusies laba sadarbība ar Ulbrokas bibliotēku, bet bibliotēkas lasītāja, bijusī angļu valodas skolotāja Rudīte Rabuško palīdzējusi saziņā ar ciemiņiem no Austrālijas, viņu iepazīstināšanā ar bibliotēku un pilsētu.

Patiess prieks bija visus iepriekšējo gadu sadarbības partnerus uzaicināt uz bibliotēkas simtgades svinībām, lai šādi pateiktos par viņu atbalstu!

8.7. Jauninājumi novadpētniecības darbā

Atzīmējot simtgadi, **Smiltenes bibliotēkā** izveidota video stāstu sērija “Atverot bibliotēkas stāstu grāmatu”. Tā ir iespēja atskatīties bibliotēkas pagātnē, izdzīvot tagadni un ielūkoties nākotnē septiņos video stāstos: “[Sākotnes stāsts](#)”, “[Mājvietu stāsts](#)”, “[Stāsts kā Spruguļu krogs par bibliotēku tapa](#)”, “[Nepiepildīto sapņu stāsts](#)”, “[Cerību stāsts](#)”, “[Stāsts par bibliotēkas dvēseli](#)” un “[Pastāstīni](#)”. Tie veidoti, izmantojot materiālus no novadpētniecības krājuma un fotogrāfijas no novadpētniecības entuziastu kolekcijām. Tekstu ierunājis Smiltenes novada Kultūras jomas vadītājs Edgars Raginskis. Domājot par bibliotēkas vēstures saglabāšanu, pārskata periodā tapusi grāmata “Smiltenes bibliotēka: 2022. gads fotogrāfijās”.

Pa kreisi: Video stāstu cikla noformējums. Pa labi: Fotogrāmata

Trapenes bibliotēkā kopā ar vietējās skolas bērniem un vecākiem nofilmēti 14 video sižeti un apkopoti ar nosaukumu “Mana skola”. Tie paliks kā piemiņa par Trapenes sākumskolu – jauna formāta novadpētniecības materiāls, kam pēc gadiem būs nozīmīga vērtība.

Kārķu bibliotēkas vadītāja centusies izzināt savu lasītāju intereses ar anketēšanas palīdzību. Viens no jautājumiem veltīts arī novadpētniecībai (“Vai zināji, ka novadpētniecības datubāzē var lasīt pievienotos rakstus par Kārķu notikumiem?”).

8.8. Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Smiltenes bibliotēka saskārusies ar nopietnu problēmu – desmit virtuālās izstādes, kas bija skatāmas vietnē <https://www.shutterfly.com/>, no aprīļa vairs nebija pieejamas. Lai visu atjaunotu, jāiegulda liels darbs. Šobrīd atjaunota apjomīgākā izstāde “Smiltenes simtgades vēstures mirklī: 1920–2020.” ([TE](#)), kas veltīta Smiltenes pilsētas simtgadei.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu un Lobērgu nodaļā novadpētniecības darbs tiek veikts atbilstoši slodzei (0,5). Diemžēl ar to nepietiek, lai pilnvērtīgi darbotos, laiks jāpiemēro tam, pēc kā ir lielāks pieprasījums.

Gaujienas bibliotēkas vadītāja secinājusi, ka jāuzrunā un jāiesaista apkārtējie cilvēki, vairāk jāsadarbojas ar citu iestāžu darbiniekiem, kā arī nepieciešams papildināt zināšanas par novadpētniecības darbu.

Vairāku bibliotēku darbinieki atzinuši, ka novadpētniecības darbs ir laikietilpīgs, un laika bieži vien ir par maz.

8.9. Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Variņu bibliotēkas vadītāja atzīst, ka novadpētniecībai līdz šim bijusi pievērsta pārāk maza uzmanība, tāpēc plānots turpmāk aktīvāk veidot izstādes, lai materiālus popularizētu.

Arī **Zvārtavas bibliotēkā** sakarā ar slodzes samazināšanu novadpētniecības darbs palicis otrajā plānā, tomēr bibliotēkas vadītāja cer, ka nākotnē izdosies tam pievērsties vairāk, jo novadpētniecību uzskata par svarīgu darba virzienu.

Ērgemes bibliotēkā, aktīvi popularizējot materiālus skolēniem, nav sanācis laika nopietnāk pievērsties novadpētniecības mapju aprakstīšanai BIS ALISE, līdz ar to šis darbs iekavējies, tāpēc izvirzīts mērķis – tam pievērsties 2024. gadā.

Valkas bibliotēkā cerīgi sācies jaunais gads informācijas apmaiņā ar grāmatas “Atmiņu Daugava” sastādītāju, novadpētnieku Jāni Ivaru Padedzi. Bibliotēku darbinieki kā komplimentu var uztvert viņa atzinumu: “Agrāk visus jaunumus un tenkas uzzināja krogā vai pastā, tagad krogu nav, pastos arī mazāk apgrozās, tagad ir bibliotēkas, kur vairāk ir veco ļaužu ar atmiņām un bibliotekāri, kas aizraujas ar novadpētniecību. Bibliotēkas rullē!”

Agrāk ziņojumos par Latvijas bibliotēku pārskatiem vienmēr bija iespējams rast daudz labu ideju un smelties iedvesmu. Apkopojumu par paveikto novadpētniecības darbā 2022. gadā īsti neizdevās atrast. Priecātos par iespēju saņemt atgriezenisko saiti – citu novadu bibliotēku interesantākās pieredzes apkopojumu!

9. PROJEKTI

Valkas novads

34. tabula “Projektu apkopojums Valkas bibliotēkā”

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
“Ceļā uz “Latviešu grāmatai 500” Latvijas reģionos: izdevējdarbība un tekstu izplatība senāk un tagad”	VKKF	2900 EUR	Izdots kalendārs “LAIKS. Kalendārs 2024 ” (skat. zemāk)	Atbalstīts
“Valkas novada Dzejas diena”	VKKF	480 EUR	Organizēts pasākums skolas vecuma auditorijai “Dzejas pietura” (2 autori) un tikšanās ar Janu Egli pieaugušajiem	Atbalstīts
Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022 (Valka, Ērgeme, Kārķi, Vijciems)	LR Kultūras ministrija LNB Bērnu literatūras centrs Valkas bibliotēkas budžets		Programmas mērķis ir veicināt lasītprasmi un interesi par grāmatām, vienot lasītājus un rosināt diskusijas par grāmatām, sekmēt augstvērtīgas literatūras izplatību.	atbalstīts
Lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts” 2023 Valkas novada bibliotēkās (visas novada bibliotēkas)	LNB Atbalsta biedrība, Valkas bibliotēkas budžets	200,00 EUR 200,00 EUR	Valkas novadā organizēta “Mazā Pūčulēna” skoliņa ar trim nodarbībām. Piedalās piecas Valkas novada publiskās bibliotēkas.	atbalstīts

“LAIKS. Kalendārs 2024”

2023. gada 25. novembrī par godu grāmatizdevēja Jāņa Rauskas 150. dzimšanas dienai notika viņam veltītā kalendāra “LAIKS. Kalendārs 2024” atvēršanas svētki.

Elektroniskais izdevums “LAIKS. Kalendārs 2024” veidots pēc 20. gadsimta pirmajā pusē Jāņa Rauskas apgādā izdoto, savulaik ļoti populāro kalendāru “LAIKS” prototipa. Tajā iekļauts mēneša atvērums ar vārda dienām, mēness fāzēm, svētku un atceres dienām Latvijā un Valkas novadā, 2023. gada kaleidoskops, sadaļa “Valka toreiz un tagad” un literārais pielikums. Kalendāru izdaiļo Ingas Miezītes akvarelis “Valka” un Valkas Mākslas skolas 5. kursa diplomdarbi. Līdzīgi kā senajos Jāņa Rauskas kalendāros, arī šajā iekļautas vietējo uzņēmēju un pašvaldības iestāžu reklāmas.

Kalendārs izdots Latvijas Nacionālās bibliotēkas un reģionu bibliotēku projekta “Ceļā uz “Latviešu grāmatai 500” Latvijas reģionos: izdevējdarbība un tekstu izplatība senāk un tagad” ietvaros. Projektu finansiāli atbalstīja Valsts Kultūrkapitāla fonds.

Kalendāra izstrādē piedalījās Valkas bibliotēka un Valkas novadpētniecības muzejs. Kalendārs apskatāms [TE](#), atskats uz kalendāra atvēršanas pasākumu [TE](#), ReTV sižets [TE](#), reģionālā laikraksta “Ziemeļlatvija” publikācija [TE](#).

Vijciema bibliotēka - Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija

Jau no 2002. gada Vijciema bibliotēka piedalās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Priece, ka, salīdzinot ar 2022. gadu, kad grāmatu vērtēšanā piedalījās tikai 10 bērni, 2023. gadā dalībnieku skaits ir 19. Grāmatu lasīšanā iesaistījās gan Valkas pirmsskolas izglītības iestādes Vijciema “Čiekuriņu” grupas, gan citi Vijciema kopienas bērni.

Smiltenes novads

35. tabula “Projektu apkopojums Smiltenes novada bibliotēkā”

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas modernizācija	LNB Atbalsta biedrība “Iedvesmas bibliotēka”. Smiltenes novada pašvaldība	25 166 EUR	Blomes bibliotēka līdz 2024. gada septembrim piedzīvos vides modernizāciju, radot bērnu lasītavu par modernu, mūsdienīgu un radošu vidi, veidojot bibliotēku par nozīmīgu kultūras un radošas darbošanās telpu bērniem un jauniešiem.	Atbalstīts
Izglītota vietējā kopiena - ieguldījums Eiropas nākotnē: 2023.gads – Eiropas Prasmju gads	LR Ārlietu ministrija	35 EUR	Dezinformācijas un viltus ziņu atpazīšana un novēršana, iedrošinājums izmantot bibliotēkas piedāvātos pakalpojumus jaunu digitālo prasmju apguvē gan individuāli, gan arī apmācībās, ko bibliotēka organizē sadarbībā ar Senioru akadēmiju. Iegūtās zināšanas noder ikdienā. Pasākums 9. maijā Smiltenes bibliotēkā, 25 dalībnieki.	Atbalstīts

Smiltenes novada bibliotēka sadarbībā ar **Blomes bibliotēku** sagatavoja pieteikumu LNB Atbalsta biedrības rīkotajam projektu konkursam “Iedvesmas bibliotēka” un pieteica konkursam ideju par Smiltenes novada Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas telpas mūsdienīgu iekārtojumu un aprīkojumu. Pieteikumu iesniedza Smiltenes novada pašvaldība. Īstenojot ideju “Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas modernizācija” un piesaistot “Iedvesmas bibliotēkas” projekta atbalstu, Blomes bibliotēkā ir iecere modernizēt, izremontēt un aprīkot ar funkcionālām mēbelēm un interaktīvās tehnoloģijas iekārtu bērnu lasītavas telpu – tiek veikts remonts, tai kļūstot par gaišu, mājīgu, siltu, drošu, apmeklētājiem draudzīgu vidi, kas aprīkota ar interaktīvo ekrānu un radošai bibliotēkas videi piemērotām mēbelēm. Nozīmīgāko akcentu telpā nodrošina daudzfunkcionālā mēbele bērnu lasītavā divos stāvos ar kāpnītēm, kas

izmantojama gan dažādojot ikdienas darbu ar bērniem, gan organizējot pasākumus, seminārus, meistarklases un nodarbības. Iespējamais lasītavas telpas pielietojums:

- bērnu brīvā laika pavadīšanai, lasot grāmatu, savstarpēji spēlējot no galda spēles bibliotēkas krājuma, kas uzlabo savstarpējo komunikāciju un asina prātu, noskatoties kādu no pasaku filmām;
- izmantot bibliotēkas telpu mācību procesā, jo bibliotēka atrodas Blomes pamatskolas ēkā. Bibliotēkai ir cieša sadarbība ar Blomes pamatskolu mācību procesā gan izmantojot bibliotēkas krājumā esošās grāmatas, gan bibliotēkas telpas stundās, kad nepieciešama datoru lietošana, vai skaļās lasīšanas stundās, ko vada bibliotēkas darbinieks, veicinot interesi par grāmatām un uzlabojot skolēnu lasītprasmi;
- izmantot telpu kā dažādu nodarbību, radošo darbnīcu norises vietu (arī kopā ar vecākiem);
- kā pasākumu vietu – Blomes pamatskola kopā ar bibliotēku ciešā sadarbībā rīko dažādus kopīgus pasākumus – Skaļās lasīšanas sacensības Blomes pamatskolā, skatuves runas konkursu, dažādas skolas pasākumu radošās stacijas, kur viena no vairākām stacijām vienmēr notiek bibliotēkā un ir bibliotēkas organizēta.

Izveidojot patīkamu, atbilstošu vidi bērniem bērnu lasītavā, tas veicinās bērnu pieplūdumu un interesi ne tikai kā par skaistu un saistošu telpu, kur pavadīt laiku, bet arī iespēju ieraudzīt plauktos jaunākās grāmatas, pašķīrstīt un varbūt kādu no tām izvēlēties. Plānots, ka janvārī tiks slēgts līgums starpā LNB Atbalsta biedrību un Smiltenes novada pašvaldību par projekta uzsākšanu un realizāciju.

9.1. Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

Darbam ar projektiem noderētu informācijas apkopojums, kad un kādās programmās atvērusies pieteikšanās. Protams, iespēju robežās tiek sekots līdz LEADER projektu programmām, Vidzemes plānošanas reģiona piedāvātajām iespējām un VKKF tradicionālajām projektu pieteikumu iesniegšanas termiņiem. Taču visticamāk, ka ir programmas, kuras bibliotēkas palaiž garām.

Lai gan sarunās ar pašvaldības Attīstības, projektu un tūrisma nodaļu ir vairākkārtīgi uzsvērts, ka arī bibliotēka vēlas iesaistīties un startēt projektu konkursos, pat ir piedāvātas dažādas idejas, tas atsaucību no otras puses nav devis. Pagājušajā gadā kopā ar pašvaldības projektu vadītāju tika apmeklēts LNB organizētais seminārs par dalību dažādos projektos, tomēr tas neveicināja kopīgu sadarbību. Prieccātos, ja vismaz reizi gadā notiktu šādas sanāksšanas vai vismaz tiktu izsūtīts informatīvs e-pasts ar apkopojumu, kādos projektu konkursos bibliotēkas var piedalīties.

10. PUBLICITĀTE

10.1. Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Valkas novads

Valkas bibliotēka

2023. gadā Valkas bibliotēkas kā mūsdienīgas, multifunkcionālas un atvērtas iestādes tēls pozicionēts, atspoguļojot tās sniegtās iespējas – pamatpakalpojumi, pasākumi, projekti u.c., veidojot kvalitatīvu saturu (relīzes, sociālo tīklu ierakstus, vizuālo informāciju – afišas, infografikas u.c.). Lai sasniegtu mērķauditoriju izmantoti:

- drukātie mediji – reģionālais laikraksts “Ziemeļlatvija” un pašvaldības informatīvais izdevums “Valkas Novada Vēstis”;

- ik mēnesi Valkas novada pašvaldība apkopo informāciju rubrikā “Valkas novada notikumu kalendārs” publicēšanai pašvaldības informatīvajā izdevumā vai laikrakstā “Ziemeļlatvija” par novadā notiekošo, kur atspoguļoti arī bibliotēkas pasākumi, aktualitātes.

- relīzes par bibliotēkas organizētajiem pasākumiem, izstādēm, akcijām tiek publicētas drukātajā presē – laikrakstā “Ziemeļlatvija” (“Valkas bibliotēkas simtgade” (2023. gada 3. februāris un 25. aprīlis), projekts “LAIKS. Kalendārs 2024” (2023. gada 28. aprīlis), Valkas novada literātiem Velgai Krilei un Arturam Gobam veltīts dzejas konkurss (2023. gada 26. septembris, 3. oktobris), suvenīru izveide literātiem Velgai Krilei un Arturam Gobam (2023. gada 3. novembris), izstāde “Cik tu brīvs, tik dzīvs” (2023. gada 19. septembris), pasākums “Dzejas pietura” (2023. gada 22. septembris), lekcijas “Būtiskākais par vieglo valodu” un “Motivācija caur pašmotivāciju” (2023. gada 22. septembris) u. c.)

- tīmekļa vietnes – Valkas bibliotēkas biblioteka.valka.lv, Valkas novada pašvaldības www.valka.lv un reģionālā medija “Ziemeļlatvija” portāls ziemellatvija.lv;

- tiek publicētas relīzes par aktuālāko, atskati uz notikušo, foto galerijas sadaļās “Kultūra”, “Izglītība”, “Foto” un “Kalendārs”.

- sociālie mediji – Facebook, Instagram, WhatsApp un YouTube;

- bibliotēkā reģistrēto klientu e-pasti, kuri piekrituši informācijas saņemšanai un izglītības iestāžu un pedagogu kontaktinformācija:

- ik mēnesi lasītāji e-pastā saņem “Sveiks, Lasītāj!”, kas ir informācijas apkopojums par pasākumiem un aktualitātēm Valkas bibliotēkā gan tekstuāli, gan vizuāli - infografikā. Vēstules pavadteksts papildināts ar saitēm, kas lasītāju aizved pie plašākas informācijas (relīzes) par interesējošo pasākumu, izstādi. Infografikā pārskatāmi atspoguļoti aktuālie notikumi – nosaukums, īss apraksts, vizualizācija;

- izglītības iestādēm tiek nosūtīta informācija par konkursiem, pasākumiem, nodarbībām u. c., kuru mērķauditorija ir bērni un jaunieši (Skaļās lasīšanas sacensības, dzejas konkurss “Tu arī mani spēsi izpildīt”, akcija “Aklais randiņš ar grāmatu” u. c.).

- informatīvie stendi pilsētvidē, izglītības un pašvaldības iestādēs.

VALKAS BIBLIOTĒKĀ MARTĀ

IZSTĀDES

- LITERĀTŪRAS IZSTĀDE "PRAKTISKAIS DĀRZS"
Izspiešana grāmatas par dārzkopību
- LITERĀTŪRAS IZSTĀDE "SKATUVES MĀKSLINIEKS"
Izstāde grāmatas par latviešu teātra un kino aktieriem
- NOVADPĒTNICĪBAS IZSTĀDE "VALKAS NOVADA FOTOGRĀFI – 2023. GADA JUBILĀRI"
Dāvis Rāga, Juris Krieviņš, Antons Rudīts un Dāvis Spunde
- IZSTĀDE "DABA DVĒSELEI"
Ekspozīcija Natālijas Putniņas gleznotāju kolekcija un Dagnijas Līvras glāzes
- LITERĀTŪRAS IZSTĀDE "KOLEKCIJA ŽANRĀ"
Dziesmu žanra atzīšanās daudzliteratūra darbi – fanatāži, trilleris, vēsture u.c. žanri

PASĀKUMI

- 27.03. 31.03. JAUNO GRĀMATU DIENAS
Grāmatu izspiešana piektdien, 31. martā

BĒRNIEM

- 15.03. 11.30. TIKŠANĀS AR ILUSTRĀTORI ANNU VAIVARI
Pasaules slāvu skolas vecuma bērniem par grāmatu "Ineses māja" izkaļto tematiku
- 18.03. 11.00. "BĒRNU RĪTI" NODARBĪBA "ŪDENS"
Izveidota, sagatavota, radīta un jaunra nodarbība bērniem
- Līdz 31.03. ILUSTRĀCIJU IZSTĀDE "INESES MĀJA"
Dziesmas un ilustrātoras Annas Vaivaras oriģinālu ilustrāciju izstāde
- Līdz 14.05. AKLAIS RANDIŅŠ AR GRĀMATU
Grāmatu lasīšanas sacensības 7. līdz 12. klasēm

BIBLIOTEKA.VALKA.LV
/VALKASBIBLIOTEKA

Ērtāk un ātrāk plašāku mērķauditoriju, arī ārpus reģiona robežām, iespējams sasniegt, publicējot informāciju par pasākumiem, aktualitātēm, pakalpojumiem u. tml. internetā. Veidojot interesantu un pievilcīgu saturu, iespējams nodrošināt atgriezenisko saiti un noturēt klienta uzmanību. Bibliotēku informācijas veiksmīgā aprīte kalpo arī kā platforma ideju un pieredzes apmaiņai starp bibliotēkām.

Valkas bibliotēkas tīmekļa vietne biblioteka.valka.lv ir platforma, kurā pieejama visaptveroša informācija par bibliotēkas sniegtajām iespējām, jaunumiem, struktūru, vēsturi u. tml.

Kopējais publicēto ierakstu skaits 2023. gadā 107 un 33 foto galerijas. Izveidota sadaļa “BIBLIOTĒKAI 100” (TE), kurā apkopota aktuālā informācija par Valkas bibliotēkas simtgades notikumiem un baneris ar saiti uz elektronisko kalendāru “LAIKS. Kalendārs 2024”, kas tika izveidots LNB projekta “Ceļā uz “Latviešu grāmatai 500” Latvijas reģionos: izdevējdarbība un tekstu izplatība senāk un tagad”.

Aizvadītā gadā tika izstrādāts jauns, šī brīža tendencēm un bibliotēkas vērtību pozicionējošs logo, pēc kura tika pielāgota tīmekļa vietnes krāsu gamma. Logo ietverto krāsu nozīme: zelts simbolizē bagātību, lepnumu, pastāvīgumu, uzticību un nepārtrauktību, savukārt brūns - stabilitāti, uzticamību un pieejamību. “V” burtā iekodēts “i”, kas simbolizē – informācija.

Jaunais logo pielāgots arī Valkas novada Centrālās bibliotēkas struktūrvienībām. 2023. gadā, veidojot iestādi reprezentējošas prezentācijas (piemēram, simtgades prezentācija, budžeta pieteikuma prezentācija) izmantotas logo krāsas. Pārskata periodā izstrādāti divi baneri-stendi, kuros arī lietota jaunā krāsu gamma.

Kārķu un Zvārtavas bibliotēkas joprojām izmanto pagastu centros pieejamos ziņojumu dēļus, lai tur izliktu informāciju (afišas) par bibliotēkā gaidāmajiem pasākumiem. Atsevišķi **visu pagastu bibliotēku** pasākumi tiek reklamēti reģionālajā laikrakstā “Ziemeļlatvija” un pašvaldības informatīvajā izdevumā “Valkas Novada Vēstis”. Bieži bibliotēku vadītāji izvēlas par pasākumiem informēt personīgi, piezvanot lietotājiem.

Smiltenes novads

Par **Smiltenes novada bibliotēkas** aktualitātēm, pakalpojumiem, pasākumiem un funkcijām vietējie iedzīvotāji tiek informēti, publicējot informāciju dažādos resursos:

- Smiltenes novada pašvaldības mājaslapas [sadaļā “Bibliotēkas”](#)
- bibliotēkas lapā [Facebook.com](#)
- bibliotēkas profilā [Instagram.com](#)
- bibliotēkas [Youtube kanālā](#)
- laikraksta [“Ziemeļlatvija” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Druva” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Alūksnes un Malienas Ziņas” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- Smiltenes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā [“Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis”](#)
- Latvijas kultūras datu portālā [“Kultūras dati”](#)

Laba sadarbība izveidojusies ar laikraksta “Ziemeļlatvija” žurnālistiem, kuri regulāri gan laikrakstā, gan laikraksta interneta portālā atspoguļo informāciju par bibliotēkas pasākumiem, izstādēm, grāmatu jaunumiem un citām aktualitātēm.

Par bibliotēkas pasākumiem vietējie iedzīvotāji tiek informēti arī ar izliktajām afišām pilsētvidē – uz afišu stendiem pilsētā, tirdzniecības centrā. Bibliotekāres daļa bibliotēkas apmeklētājiem pasākumu skrejlapīņas, kā arī mutiski informē par bibliotēkas piedāvājumiem. Bibliotēkas telpās katru mēnesi tiek izlikti jauno grāmatu vāciņu plakāti. Afišas un uzaicinājumi tiek nosūtīti arī mērķauditorijām – skolām, bērnudārziem.

Par bibliotēkas publicitātes materiālu tiek izmantoti dažādi reklāmas suvenīri – bukleti, pildspalvas, krūzītes, uzlīmes, nozīmītes, kas reklamē un prezentē bibliotēku.

Katru mēnesi tiek veidotas visu Smiltenes novada bibliotēku pasākumu un izstāžu infolapas, kurās apkopoti visi plānotie notikumi bibliotēkās. Tas veido visu bibliotēku vienojošu tēlu, akcentējot Smiltenes novada bibliotēku kā vienotu iestādi. Arī iedzīvotājiem ir vieglāk orientēties pasākumu piedāvājumā, ja visi mēneša pasākumi bibliotēkās visā novadā ir redzami vienuviet.

Plānojot Smiltenes bibliotēkas simtgades pasākumus, īpaši tika piedomāts par vienotu publicitātes stilu – visas pasākumu afišas tika veidotas tumši zilās, ar zelta krāsas elementiem un katrā vizuālajā materiālā tika iekļauts koks. Koks simboliski attēloja pasākuma nosaukumu “Caur saknēm turpināties”.

Daži no Smiltenes bibliotēkas simtgades vizuālajiem materiāliem

Lai popularizētu grāmatas interesantā veidā, 2023. gadā katra mēneša 1. datumā bibliotēkas sociālo mediju profilos tika publicēti grāmatu ieteikumi konkrētam mēnesim. Grāmatas tika izvēlētas pēc mēneša nosaukumā esošajiem burtiem, piemēram, M-A-R-T-S.

Valsts svētkos, 18. novembrī Smiltenes novada pašvaldība aicināja no svecēm veidot spēka zīmes kā gaismas un siltuma caurvītas dāvanas mūsu Latvijai 105. pastāvēšanas gadadienā. Akcijā piedalījās astoņas organizācijas, tostarp arī Smiltenes bibliotēka. Smiltenes novada bibliotēkas pārstāves sveču liesmās iededza jumja zīmi pie āra lasītavas. Jumis ir zemes un tās auglības simbols, dzīvības sākums. Jumim viss izdodas dubultā, un bibliotēkāres novēlēja to ikvienam novadniekam.

Apes bibliotēka norāda, ka bibliotēkas tēls veidojas arī ikdienā, laipni apkalpojot apmeklētāju, sniedzot tam vajadzīgo informāciju, interesējošo lasāmvielu, pasakot laipnus vārdus, tad cilvēks top priecīgs un apmierināts un vēlas apmeklēt iestādi atkal un atkal un paaicināt vēl līdz kādu radu, draugu vai kaimiņu.

Raunas bibliotēka uzsver, ka lietotājus uzrunā pasākumi un izstādes, kas saistās ar kaut ko personisku vai viņa interesēm atbilstošu. Par šādiem pasākumiem vienmēr ir liela interese un tie ir ļoti kupli apmeklēti. Bibliotēku veiksmīgi popularizējošie pasākumi ir jauno grāmatu izstādes, tikšanās ar grāmatu autoriem, izstādes bibliotēkas telpās un pasaku rīti sestdienās visai ģimenei. Kā viens no visveiksmīgākajiem šī gada pasākumiem ir Lasītāju

Grāmatu ieteikums marta mēnesī

klubiņa izveidošana, kā arī dažādas akcijas, kurās tiek popularizēts bibliotēkas krājums, piemēram, “Randiņš ar grāmatu” un “Adventes grāmatu laimes aka”. Nenoliedzami bibliotēkas tēlu veido arī aktīva bibliotēkas vadītājas Dignas Soboļevas dalība Latvijas bibliotēku festivālā “Svinam kopā! LBB100” - gan kā brīvprātīgajam palīgam, gan arī kā dalībniekam prāta spēlēs. Nozīmīgs fakts, ka D. Soboļeva vienīgā pārstāvēja novada bibliotēku saimi kā jautkā kora “Rauna” dalībniece Dziesmu un deju svētkos.

Raunas bibliotēka savu 100 gadu jubileju atzīmēja bibliotēku nedēļā aprīlī. Lai bibliotēka un tās jubileja tiktu pamanīta vietējā sabiedrībā, tika ieplānoti vairāki pasākumi. Katru dienu nedēļas garumā bibliotēkas sociālo mediju profilos tika publicēts viktorīnas jautājums. Tas, kurš pareizi atbildēja uz visiem uzdotajiem nedēļas jautājumiem, noslēgumā saņēma pārsteiguma balvu. 20. aprīlī notika svētku koncerts ar jautkā kora “Rauna” piedalīšanos, tika ēsta svētku kūka, aplūkota izstāde par bibliotēku “Bibliotēkas vēsture fotogrāfijās” un vestas saviesīgas sarunas, kā arī bibliotēkā viesojās rakstniece Ilze Aizsila.

Bibliotēkas vēsture
fotogrāfijās

Raunas bibliotēkas simtgades publicitātes materiāli

10.2. Bibliotēkas informācija tīmeklī

Valkas novads

Valkas bibliotēka

36.tabula “Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnes skatījumi”

2021.	2022.	2023.
18 406 lapu skatījumi	16 302 lapu skatījumi	13 856 lapu skatījumi

Tabulā “Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnes skatījumi” redzams, ka 2023. gadā skatījumu skaits sarucis par 15%, kas skaidrojams ar aktīvu informācijas izplatīšanu un publicēšanu arī tīmekļa vietnēs – ziemellatvija.lv un valka.lv, kurām sekotāju skaits ir ievērojami lielāks (daudzpusīgāks saturs) un informācijas publicēšana bibliotēkas sociālo mediju profilos. Izmantojot sociālos medijus kā bibliotēkas ārējās komunikācijas kanālus, ātrāk un efektīvāk tiek sasniegta plašāka mērķauditorija. Populārākā informācijas izplatīšanas platforma ir sociālais medijs Facebook. Izmantojot to, informācija pie esošiem un potenciālajiem klientiem nonāk viegli uztveramā - kodolīgā, visaptverošā, vizuāli pievilcīgā,

interaktīvā veidā, tādēļ bieži vien nerodas vajadzība informāciju par produktu meklēt bibliotēkas vai pašvaldības tīmekļa vietnē.

37. tabula “Valkas bibliotēkas sociālo tīklu saturvienību skaits”

	Saturvienību skaits	Sekotāju skaits	Sekotāju skaits	Sekotāju skaits
	2023	2021	2022	2023
Facebook	1	878	1059	1199
Instagram	1		564	619
YouTUBE	1		10	13
Twitter	1			
WhatsApp	1			

Tabulā “Sociālo tīklu saturvienību skaits” redzams, kā audzis bibliotēkas lapas facebook.com/valkasbiblioteka sekotāju skaits laika posmā no 2023. gada 1. janvāra, kad “Sekot” lapai bija atzīmējuši 1059, līdz 2023. gada 31. decembrim, kad “Sekot” spieduši 1199, kas ir par 140 vienībām vairāk. Vidēji mēnesī sekotāju skaits audzis par 11 vienībām.

Visām Valkas novada bibliotēkām ir savas Facebook lapas. [Kārku bibliotēkas](#) Facebook lapai 2023. gada nogalē ir 571 (2022. gadā 482) sekotājs un 4684 apmeklējumi. Pārskata periodā 10 ieraksti veltīti grāmatu jaunumiem, 14 saistīti ar bibliotēkas pasākumiem. Trīs ieraksti izveidoti par latviešu tautas tradīcijām, ticējumiem, kas pierakstīti Kārķos (Liieldienas, Ziemassvētki, gadu mija).

Kopumā pārskata periodā [Vijciema bibliotēkas](#) Facebook lapā publicētos 115 ierakstus apmeklēja 32933 virtuālie apmeklētāji. Visvairāk skatīts bija raksts par Sigitas Zaļās izstādi “Mirkļi”, t.i. 2997 skatījumi. Bibliotēkas lapā tiek publicēti visi pasākumi un nodarbības (fotogrāfijas un pasākuma norises apraksti), grāmatu jaunumu, pasākumu afišas, apsveikumi svētkos un darba laika izmaiņas, kā arī cita informācija, kas saistīta ar bibliotēkas darbību. Līdz pārskata perioda beigām Vijciema bibliotēkas Facebook lapai bija 250 sekotāju.

[Zvārtavas bibliotēka](#) Facebook lapas uzturēšanā nav tik aktīva kā pārējās Valkas novada bibliotēkas. 2023. gada nogalē lapai ir 389 sekotāji, pārskata periodā publicēts viens ieraksts. Bibliotēkas informācija tiek publicēta arī Zvārtavas pagasta Facebook lapā, 2023. gadā 23 ar Zvārtavas bibliotēkas darbību saistīti ieraksti. Tas izskaidro, kāpēc tik pasīvi izmantota bibliotēkas Facebook lapa.

[Ērgemes bibliotēka](#) ir ļoti aktīva sociālā medija Facebook izmantotāja - tiek publicēta informācija gan par pasākumiem, gan par nodarbībām ar bērniem, gan par lasītāju ekskursijām, Ērgemes bibliotēkā uzņemtajiem ciemiņiem. Bibliotēkas lapai (profilam) ir 599 sekotāji.

Par visām Valkas novada bibliotēkām pamatinformācija iekļauta arī Valkas bibliotēkas tīmekļvietnē, portālā Kultūras dati un pašvaldības tīmekļa vietnē.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēka

Interneta resursos tiek publicēta informācija par publiskajām bibliotēkām Smiltēnē, novada pagastos un Apes pilsētā. Pateicoties interneta videi, bibliotēku ir apmeklējuši ļaudis no citiem novadiem, kas ir ārkārtīgi patīkami.

Bibliotēku informācija tiek publicēta atsevišķā Smiltenes novada pašvaldības tīmekļa vietnes sadaļā. Būtisks trūkums – šo sadaļu ir grūti atrast. Tādēļ tīmekļa vietnes pirmajā lapā ir izveidots banneris, kas ļauj uzreiz nokļūt “Bibliotēku” sadaļā.

2023. gadā skatītākās ziņas Smiltenes novada pašvaldības tīmekļvietnē, kas saistītas ar bibliotēku:

38. tabula “Skatītākās bibliotēkas ziņas Smiltenes novada pašvaldības tīmekļvietnē”

Ziņas publicēšanas datums	Virsraksts un saite	Skatījumi
16.08.2023	Smiltenes novada Kultūras un tūrisma pārvalde aicina darbā Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja vietnieku metodiskajā darbā	303
14.12.2023.	Blomes bibliotēka iedvesmo lasīt	150
04.10.2021.	Bibliotēka aicina piedalīties akcijā “Latvijas 103 nokrāsas”	129
31.10.2023.	Aizvadīts Smiltenes bibliotēkas simtgades svinīgais sarīkojums	126
03.08.2023.	Vidagās bibliotēkā notiks tikšanās ar rakstnieci Lindu Vorpi	123

Interesanti, ka skatītāko ziņu 3. vietā ir 2021. gadā publicēta ziņa. Atskaites periodā pieaudzis ir Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapas un Instagram profila sekotāju skaits.

39. tabula “Smiltenes novada bibliotēkas Facebook un Instagram kontu sekotāju skaits”

	Sekotāju skaits uz 31.12.2020.	Sekotāju skaits uz 31.12.2021.	Sekotāju skaits uz 31.12.2022.	Sekotāju skaits uz 31.12.2023.
Facebook	552	740	1015	1330
Instagram	161	310	395	465

40. tabula “Smiltenes novada bibliotēkas sociālo tīklu saturvienību skaits”

	Saturvienību skaits	
	2022	2023
Facebook	~ 118 mēnesī	~ 60 mēnesī
Instagram	109	135
YouTube	15	13

[Raunas](#) un [Drustu](#) bibliotēkām ir savas Facebook lapas. Tur publicētās ziņas tiek pārpublicētas Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā. Savukārt atsevišķi Instagram konti ir Variņu un Raunas bibliotēkām.

Sabiedrības informēšana par bibliotēkas aktualitātēm tiešsaistē nodrošina bibliotēkas atpazīstamību, piesaista sabiedrības uzmanību un daudz ātrāk sasniedz mērķauditoriju. **Smiltenes bibliotēkā** publicitātes materiāli pēc iespējas tiek veidoti īsu video formātā (jauno grāmatu video Bērnu apkalpošanas nodaļai ([TE](#)), jauno grāmatu video Pieaugušo apkalpošanas nodaļai ([TE](#)), apsveikums Latvijas proklamēšanas gadadienā ([TE](#))). Bērnu auditorijai izveidoti video, izmantojot lietotnes Snapchat filtrus (jauno grāmatu video ([TE](#))).

Apes bibliotēkas aktuālākā informācija par pasākumu plānu un norisi tiek atspoguļota Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā, pēc tam ar šo informāciju dalās Apes pagasta un pilsētas Facebook lapā. Tādā veidā visa aktuālā informācija par Apes bibliotēku nonāk līdz Apes iedzīvotājiem. Tāpat, analizējot cilvēku iesaisti un to, cik daudz cilvēku redz konkrēto ierakstu, Apes bibliotēkas ieraksti parasti sasniedz vienu no lielākajiem skatījumiem, kas liek secināt, ka šāda sistēma strādā.

Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļas sadarbības pasākumu afišas un atskats tiek publicēti ne tikai Smiltenes novada bibliotēkas, bet arī Birzuļu tautas nama Facebook lapā un Instagram profilā, kā rezultātā sasniedz plašāku auditoriju. **Lobērgu nodaļas** bibliotēkā publicē bibliotēkas saturu privātajos sociālo mediju profilos un tas dod rezultātu. Pārskata periodā Lobērgu iedzīvotāji vairāk pamanīja bibliotēkā esošās izstādes un pieteicās ar savām idejām. Piemēram, leļļu izstāde – vietējās Lobērgu iedzīvotājas vēlējas atrast veidu, kā pastāstīt par lellēm citiem, manot bibliotēkas aktivitātes, izlēma piedāvāt ideju. Līdzīgi bija ar Lauras Grīnvaldes fotogrāfiju izstādi. No tā izdarāms secinājums, ka statistikas datus uzlabo personiskais kontakts un iniciatīva.

10.3. Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Valkas novads

Valkas bibliotēka

Sociālajos medijos regulāri atainota informācija par aktuālo vai atskats uz notikušo Valkas bibliotēkas PLN, BLN un Novadpētniecībā.

2023. gada veiksmīgākā akcija, kas tika atspoguļota Facebook lapā un Instagram profilā – novadpētniecības konkurss “Kā Valkas nami cēlušies” un tā rezultātu apkopojums (skat. [TE](#)). Konkurss tika aicināts piedalīties ikviens interesents, atpazīstot laikā no 1958. līdz 1974. gadam celtās Valkas ēkas un [google veidlapā](#) atbildot uz jautājumiem par tām. Veiksmīgākie ieguva balvas. Rezultātu apkopojuma ieraksts tika papildināts ar vizuālu un informatīvu materiālu, kas atklāja ne tikai pareizās atbildes, bet to kā ēkas izskatījās tikko uzceltas un kā tās izskatās šodien.

Populārāko ierakstu TOP 3 pēc sasniegto cilvēku daudzuma 2023. gadā ir:

1. Aicinājums piedalīties pasākumā “Kas aug tavā dārziņā?”. Facebook lapas ieraksts [TE](#).

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
3300	38	25

Ieraksta galvenais mērķis – informēt jaunāko lasītāju vecākus par pasākumu Valkas bibliotēkas BLN, kas papildināts ar informāciju par jauno vasaras laika darbinieci Emīliju. Lielā sasniedzamība skaidrojama ar interesi par jauniem darbiniekiem un lokālpatriotismu. Emīlija ir no Valkas novada Ērgemes pagasta, kur vietējo kopiena ir saliedēta un atbalstoša.

2. Paziņojums par Vijciema bibliotēkas darbības atsākšanu, apsveikums jaunajai bibliotēkas vadītājai un viņas foto. Facebook lapas ieraksts [TE](#).

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
3300	22	44

Darbinieku maiņa vienmēr raisījusi sabiedrības interesi un nelielās kopienās pārmaiņas izjūt vēl spēcīgāk, jo nereti tās balstītas uz personisko pieredzi par indivīdu.

3. Atskats uz grāmatas “Kornēlija Apškrūma. Dzīve un dzeja” atvēršanas pasākumu. Facebook lapas ieraksts [TE](#).

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
3100	9	29

Foto galerija ar īsu, visaptverošu aprakstu par pasākuma norisi un tā dalībniekiem. Dzejniece Kornēlija Apškrūma bija iecienīta literāte Valkas un Smiltenes novadā. Viņai veltītās grāmatas atvēršanas pasākumā piedalījās grāmatas autore, dzejnieces laikabiedri un lielu atpazīstamību izpelnījušies dziesmu draugu kopa “Nāburgi”.

Nemainīgi lielu sekotāju atsaucību ik gadu izpelnās foto galerijas no notikušiem pasākumiem – nodarbību cikls “Bērnu rīti” (skat. [TE](#)), dzejas konkurss “Tu arī mani spēsi izpildīt” apbalvošanas pasākums (skat. [TE](#)), “Mazā Pūčulēna skolas” noslēguma pasākums (skat. [TE](#)), “Vakarēšana Dziesmu svētku noskaņās un atskaņās” (skat. [TE](#)) u.c. Populāri ir arī dažādu Valkas novada personību, apvienību, iestāžu un ēku apsveikumi apaļās jubilejās. Pērn populārākie ir bijuši apsveikums Valkas PII “Gaismiņa” 25. jubilejā (skat. [TE](#)) un Valkas fotokluba “Reflex” dibinātājam Uldim Bālgam (skat. [TE](#)).

Kārķu bibliotēkas veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi – “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, tās noslēguma pasākums Rūjienas saldējuma ražotnē kopā ar čaklākajiem 2022. gada lasītājiem, Pūčulēna skola, Dzejas dienas.

Vijciema bibliotēkas veiksmīgākais bibliotēku popularizējošais pasākums pārskata periodā bija fotoizstāde “Zaļie dārgumi”, ko kopumā klātienē skatīja gandrīz 200 apmeklētāji.

Ērgemes bibliotēkas veiksmes stāsts bija turpinājums 2022. gada pārmaiņām, kad bibliotēka, pateicoties “Iedvesmas bibliotēkas” projektam, pārcēlās uz jaunām telpām. 2023. gadā ciemos uzņemtās vairākas apmeklētāju grupas no dažādiem novadiem – Smiltenes novada, Gulbenes novada un Limbažu novada Viļķenes pagasta. Gada nogalē par Ērgemes bibliotēku izveidots reģionālās televīzijas “ReTV” sižets ([TE](#)).

Smiltenes novads

Bibliotēku nedēļa 2023

Kā ik gadu, arī šogad aprīlī Latvijā norisinājās Bibliotēku nedēļa. Tās laikā bibliotēkas organizēja dažādus pasākumus, tā pievēršot uzmanību savam darbam un akcentējot iespējas, kādas bibliotēkas sniedz katram no mums.

Smiltenes novada bibliotēkas aicināja šo nedēļu svinēt kopā, piedāvājot daudzveidīgu pasākumu programmu – gan izstādes, radošās darbnīcas, seminārus, stāstu vakaru, tikšanās ar rakstniekiem, literāro orientēšanos, konkursus, galda spēli – viktorīnu, laika stāsta rakstīšanu, akcijas “Izaudzē mieru” un “Radi prieku. Saņem prieku”, projekta “Grāmatu starts” nodarbību, gan arī svētku koncertu un svētku kūku. Pavisam šajā nedēļā bibliotēkās notikuši 37 pasākumi, tos apmeklējuši aptuveni 850 interesentu. Bibliotēku nedēļas aktivitātēm no budžeta izlietoti nepilni divi eiro uz vienu apmeklētāju. Visu bibliotēku darbinieki atzīst, ka šīs nedēļas laikā pieaudzis apmeklējumu skaits, ka bibliotēkā ienākuši cilvēki, kuri nemēdz ikdienā šeit iegriezties. Bibliotēku nedēļas laikā **Smiltenes bibliotēkas** darbinieki pilsētas ielās uzrunāja iedzīvotājus, informējot par pasākumiem un dāvinot karodziņus “Svinam kopā!”

Pasākumi un izstādes tika veidotas kopā ar sadarbības partneriem, kā arī izejot ārpus bibliotēkas telpām. Piemēram, dzimtas pētniecības seminārs norisinājās gan vidusskolā, gan bibliotēkā. Lektore Linda Lielvārde priecājās par tik plašu smilteniešu interesi dzimtu pētniecībā un atzina, ka klausītāji visvairāk bija pārsteigti par to, kā mākslīgais intelekts arvien neticamāk ieplūst arī dzimtas pētniecībā. Savukārt, medijpratības seminārs tika organizēts sadarbībā ar LNB un Latvijas Senioru kopienas apvienību. Tajā tikās Smiltenes novada seniori, bibliotekāri un laikraksta “Ziemeļlatvija” redaktore Inguna Johansone, lai kopā gūtu jaunas zināšanas un apmainītos pieredzē. Divu stundu garumā uzklusīti ekspertu stāstījumi par medijpratības un mediju darba jautājumiem, kā arī diskutēts ar klausītājiem par viņu mediju lietošanas paradumiem. Prieks par aktīvajiem klausītājiem – Smiltenes novada “Senioru akadēmijas” dalībniekiem! Semināra mērķis bija informēt interesentus par medijpratības nozīmi ikdienā un akcentēt bibliotēku lomu šīs prasmes veicināšanā. Savstarpējā diskusija parādīja, ka par dezinformāciju un krāpniecību ir jārunā vairāk, nevajag baidīties meklēt palīdzību. Bibliotēku nedēļa Smiltenē noslēdzās ar stāstu vakaru “Izbaudot pasauli”. Ar interesantiem ceļojumos gūtajiem iespaidiem dalījās bibliotēkas aktīva apmeklētāja un pasaules apceļotāja Ilze. Skatoties fotogrāfijas un klausoties patiešām aizraujošā stāstījumā, bija iespēja virtuāli apceļot Senegālu, Indonēziju, Kubu un Gambiju. Apmeklētāji bija ļoti ieinteresēti, pateicīgi par organizēšanu un izteica vēlmi, lai stāstu vakarus par ceļojumiem rīkotu atkārtoti, lai ir iespēja iepazīties ar daudz vairāk valstīm.

Bibliotēkām izdevās radīt svētku noskaņu ikvienā pasākumā. Piemēram, **Raunas bibliotēkas** simtgades svētku koncertā ar jauktā kora piedalīšanos tika uzburta mazo Dziesmusvētku atmosfēra. Arī **Smiltenes bibliotēkā** izdevās uzburt svētku noskaņu, sākot jau

ar pirmo “Bibliotēku nedēļas” dienu, kad Smiltenes bibliotēkas BAN tika gatavotas kūciņas, un beidzot ar konfekšu un karodziņu dalīšanu. Par radošo darbnīcu tika saņemtas labas atsauksmes, bērniem un vecākiem patika un viņi atzina, ka šādā radošajā darbnīcā piedalās pirmo reizi. Ļoti veiksmīga bija Elitas Agitas Janikas darināto rūķu, mājas gariņu un rotaslietu lādīšu izstāde. Izstāde bija ļoti neparasta, unikāli ir rokdarbnieces darinātie rūķi. To novērtēja arī apmeklētāji, izstāde kopumā bija plaši apmeklēta. Toties literārajai orientēšanās spēlei bija salīdzinoši maza atsauce, taču tie, kuri piedalījās, atsūtīja ļoti atraktīvas bildes un pateicības vārdus, ka ģimene kopā lieliski pavadījusi laiku. Varbūt šajā nedēļā kāds manīja Smiltenes ielās meitenes ar karodziņiem? Tās bija Smiltenes bibliotēkas darbinieces, kuras devās parunāties ar Smiltenes iedzīvotājiem un aicināja svinēt kopā “Bibliotēku nedēļu”!

Izstādes

Drustu bibliotēkā lielu interesi izraisīja virtuālā izstāde “Drustu bibliotēkas vēsture” bibliotēkas Facebook lapā. Bibliotēka saņēma atzinīgus vārdus par sagatavoto materiālu ne tikai no vietējiem iedzīvotājiem, bet arī no iedzīvotājiem citos Latvijas reģionos. Izstādī “Bibliotēkas vēsture fotogrāfijās” bija sagatavojusi arī **Raunas bibliotēka. Launkalnes bibliotēka** piedāvāja divas izstādes: “Seno grāmatu izstādi”, kurā bija apskatāmas grāmatas no bibliotēkas krājuma un privātkolekcijām, kā arī trimdā izdotās grāmatas, kuras atrodas bibliotēkas krājumā, taču ir nedaudz piemirstas; otra izstāde – Launkalnes sākumskolas skolēnu zīmējumi “Mana mīļākā grāmata”. Tika iesniegti 14 bērnu zīmējumi un pievienota klāt mīļākā grāmata. **Trapenē** apmeklētājiem visu mēnesi bija apskatāma izglītojoša ceļojošā izstāde “Poga”. Sākumskolas vecuma bērniem notika nodarbības “Ceļojums pogu vēsturē, pogas no dažādiem materiāliem, pogu piešūšana”. **Grundzālē** ikvienam apmeklētājam bija iespēja apskatīt gaujienietes Ineses Petrovas bagātīgo kolekciju “Viss par un ap gaiļiem, vistām, cāļiem un olām” un risināt krustvārdu mīklu “Meklē info bibliotēkā!”.

Tikšanās

Apes bibliotēkā “Bibliotēku nedēļā” izdevās iesaistīt dažādas paaudzes, sākot no pirmsskolas vecuma bērniem līdz senioriem. “Bibliotēku nedēļa” sākās ar dārza entuziastu sanākšanu bibliotēkā – apeniete Baiba Vadone pastāstīja, kāds ir bijis ceļš, strādājot šajā nozarē, par veiksmēm un neveiksmēm, par kurioziem un dzīvi. Grāmatu ilustratores Agijas Stakas viesošanās laikā bērni uzzināja, kā grāmatām tiek radītas ilustrācijas, aplūkoja un izpētīja ilustratores radītos darbus un tos salīdzināja ar grāmatās redzamajām ilustrācijām. **Raunas bibliotēkā** patīkama, silta un sirsnīga tikšanās notika ar romantisko grāmatu autori un jauno rakstnieci Ilzi Aizsilu.

Radošas darbošanās

Apē grāmatzīmju veidošanas darbnīcā varēja izveidot stūra veida grāmatzīmes dažādu dzīvnieku veidolā – ziloņa, lapsas un peles, kā arī taisnstūra veida grāmatzīmes. **Variņos** radošas darbošanās “Simtgades pupa” laikā katrs dalībnieks izvēlējās sev tīkamāko dzejoli un uzlīmēja uz dēstu trauciņiem, lai iestādītās pupas augtu garas un notiktu brīnumi. Bērni ar lielu aizrautību iestādīja pupas trauciņos un apsolvās par tām rūpēties. Tika uzdots arī mājasdarbs - vismaz reizi nedēļā atsūtīt foto, kā tad katrs stādiņš jūtas.

Spēles

Apē visas nedēļas garumā varēja izspēlēt galda spēli - viktorīnu "Vai Tu pazīsti šos grāmatu varoņus?", kurā bērni labprāt iesaistījās.

Akcijas

Palsmanes bibliotēkā visas nedēļas garumā katrs, kurš ienāca bibliotēkā, tika aicināts rakstiski atbildēt uz jautājumu: "Kas Tevi iepriecina bibliotēkā? Vai tas ir notikums, kas patika, vai kāda laba grāmata, vai labs raksts žurnālā, pasākuma, izstādes apmeklējums?" Darbinieks savukārt atbildēja ar to pašu – uz sagatavotas grāmatzīmes uzrakstīja labus vārdus saistībā ar šo apmeklētāju. Bibliotēku nedēļas ieguvums – labo domu apmaiņa starp bibliotēku un lietotāju. **Lobērgos** akcijas "Izraudzē mieru" laikā bibliotēkas apmeklētājiem tika dalītas saulespuķu sēklas un saldumi, ar mērķi un mudinājumu tās iesēt un piedomāt par mieru pasaulē.

Nodarbības

Trapenes bibliotēka atklāja LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas projekta "Grāmatu starts" pirmo nodarbību pirmsskolas vecuma bērniem "Kas dzīvo bibliotēkā?". Bērni iepazinās ar bibliotēku un grāmatām, kā arī tika uzdots uzdevums izkrāsot darba lapas "Krāsainā bibliotēka". Arī **Grundzālē** notika pirmā nodarbība pirmsskolas vecuma bērniem "Medijpratības 4+", kurā bērni kopā ar lācēnu Ričiju Pūku devās "ceļojumā", iepazīstot "Vislielāko koku pasaulē" – internetu. Tika aizsāktas sarunas par drošu internetu, kas turpinājās maijā un rudenī. Nosvinēts godam! Kopā izdevās lieliski svētki.

Smiltenes bibliotēka

Smiltenes bibliotēka atzīmē 100 gadus "Caur saknēm turpināties" (TE)

2023. gada nozīmīgākā bibliotēku popularizējošā pasākumu kopa norisinājās oktobra mēnesī. Šo pasākumu ciklu bibliotēkas komanda rīkoja saistībā ar bibliotēkas nepārtrauktas darbības simts gadiem. Tas apliecina, ka bibliotēkā strādā vienota komanda, kas spēj īstenot apjomīgu darbu. Iedzīvotāju iesaiste jubilejas pasākumos atklāj bibliotēkas nozīmīgo lomu kopienas dzīvē, kopā pasākumos piedalījās vairāk kā 400 cilvēku. "Esam tiešām lepni atzīmēt Smiltenes bibliotēkas 100 gadus un nevaram vien sagaidīt, kad nākotne – mūsu sapnis par jaunu bibliotēkas ēku – būs tagadne. Mums patīk tas, ko mēs darām un mēs lepojamies ar sasniegto. Bibliotēka arvien ir bijusi un ir piederības kopšanas vieta, sabiedriska, izglītojoša, nu jau arī tehnoloģiju telpa, kur centrālā persona ir apmeklētājs un lasītājs, un kur sava laika zīmju nospiedumu atstājuši iepriekšējo paaudžu darbinieki – sava darba entuziasti un bibliotēkas dvēsele. Ir gods caur tādām saknēm turpināties," atzīst Smiltenes bibliotēkas vadītāja Inta Mežule. Sarīkojumā tika teikts paldies bijušajiem vadītājiem un darbiniekiem par ieguldījumu bibliotēkas attīstībā. Tāpat sarīkojumā tika atvērta arī bibliotēkas simtgades stāstu grāmata, ieklausoties gan sākotnes, gan brieduma, gan cerību stāstā. Klātesošie baudīja smilteniešu Elitas un Viktora Tilčiku muzikālo sveicienu un cienājās ar svētku kūku. Pārsteigumu piedzīvoja 10 veiksminieki loterijā "Dāvanu grozs", kā arī bibliotēkas kolektīvs saņēma brīnišķīgus viesu apsveikumus un ieklausījās spēka vārdos.

Smiltenes bibliotēkas simtgades pasākumu piedāvājums iedzīvotājiem:

- Iespēja iepazīties ar 100 idejām, ko var darīt bibliotēkā un kuras atspoguļo stāstu par bibliotēkas būtību un vietu sabiedrībā (TE);

- Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā (TE) un YouTube kontā (TE) iespēja atskatīties bibliotēkas pagātnē, iejusties tagadnē un ielūkoties nākotnē video stāstu sērijā “Atverot bibliotēkas stāstu grāmatu” (TE);
- Bibliotēkas apmeklētājiem izdevība pārbaudīt veiksmi loterijā “Dāvanu grozs” (TE) un iegūt vērtīgu lasāmvielu, loterijā piedalījās 128 bibliotēkas lasītāji;
- Dalība akcijā “Palīdzi gaismā spīdēt”, izgatavojot lukturīšus bibliotēkas simtgades “Gaismas ceļam”, kas izgaismo sapni par Smiltenes Gaismas pili (TE); abās akcijās piedalījās 126 cilvēki – pieaugušie un bērni;
- Ikvienam interesentam iespēja piedalīties sarīkojumā “Caur saknēm turpināties” (TE), kurā izskanēja gan sākotnes, gan brieduma, gan turpinājuma stāsti, to apmeklēja 150 cilvēki;
- Noslēgumā dalība digitālā konkursā “Smiltenes bibliotēka laiku lokos 1923–2023” (TE).

Smiltenes bibliotēkai 100. Pa kreisi: vides objekts. Pa labi: skatuves noformējums sarīkojumā.

28.10.2023. Smiltenes bibliotēkas simtgades sarīkojums “Caur saknēm turpināties”

Zibakcija “Gaismas ceļš” pulcēja 97 dalībniekus – gan pieaugušos, gan bērnus – un izveda bibliotēkas simtgades sapņu stāstu ārpus bibliotēkas telpām Smiltenes ielās. 27. oktobrī – dienu pirms simtgades sarīkojuma “Caur saknēm turpināties” pie Bērnu apkalpošanas nodaļas aizsākās bibliotēkas simtgades “Gaismas ceļš”, kura laikā norisinājās akcijā “Palīdzi gaismā spīdēt” izgatavoto lukturīšu nogādāšana topošajā Viedrades kvartālā, lai izgaismotu sapni par Smiltenes Gaismas pili. Tās norise apvienoja visu paaudžu smilteniešus. Gaismas akcija vakara tumsā vēl ilgi prēcēja

Smiltenes iedzīvotājus un viesus. Noslēdzot Smiltenes bibliotēkas simtgades notikumu ciklu, pasākumu spilgtākie mirkļi apkopoti fotogrāmatā.

Āra lasītavai gads

Jūnijā Smiltenes Vecajā parkā radošā, priecīgā, lustīgā, kustīgā un saulainā gaisotnē svinēta āra lasītavas viena gada jubileja. Āra lasītava Smiltē jau gadu priecē iedzīvotājus ar iespējām – mainīties ar grāmatām un žurnāliem, atstāt plauktā izlasītu, bet paņemt lasīšanai sen kārotu iespieddarbu, apsēsties, baudīt sauli, svaigu gaisu un palasīt brīvā dabā. Jubileja pulcēja ap 100 bērnu un pieaugušo, kuri izbaudīja īstu jubilejas gaisotni ar dziesmām, dejām, izkustēšanos mūzikas ritmos, torti, spēlēm un radošām nodarbēm. Uz jubileju priecēt bērnus un pieaugušos bija salidojuši parkā mītošie kukainīši un atlēkusi vardīte. Par lielisku muzikālu noskaņu rūpējās Mājas Muša, kuras lomā iejutās Santa Sāre. Savukārt Mārītes, Sienāzis, Bitīte, Taurenis un Varde rūpējās, lai jubilejas viesiem būtu iespēja radoši darboties un izspēlēt spēles. Mārīte piedāvāja izgatavot vasaras gredzentiņu ar košu bizbismārītes actiņu, kopā ar Bitīti varēja izveidot grāmatzīmi bitītes formā, bet Taurenītis kopā ar bērniem darināja rokassprādzīti ar lidojošu tauriņu. Ikviens svētku dalībnieks saņēma bibliotēkas svētku karodziņu: “Svinam kopā!” Valdīja īsta svētku un jubilejas atmosfēra ar sauli, kas dāsni apveltīja ar siltumu un gaismu pasākuma “Kukainīt, re, kā saule spīd!” (I. Ziedonis) dalībniekus. Tika saņemtas ļoti daudz pozitīvas atsauksmes un pateicības par jubilejas svētku norisi.

Apes bibliotēka par veiksmīgākajiem uzskata pasākumus bērniem, īpaši iesaistīšanos programmā “Grāmatu starts” (vairāk 7. nodaļā). Pieaugušo auditorijai par veiksmīgu uzskatāma iesaistīšanās mūžizglītības programmā “Senioru akadēmija”, kā arī sēklu maiņas punkta izveidošana, ko ir iecere turpināt arī 2024. gadā.

Palsmanes bibliotēkā apmeklētājus priecēja sirsnīga, oriģināla un nebijusi Elītas Agitas Janikas rokdarbu izstāde. Tajā bija apskatāmi rūķi, meža gariņi, rotaslietu lādītes, adīti, tapoti, austi lakati. Šo izstādi varētu nosaukt par 2023. gada veiksmes stāstu, jo šie darbi piesaistīja visu paaudžu apmeklētājus, un ievada bibliotēkā apmeklētājus, kas ikdienā to neapmeklē (60 apmeklētāji).

Variņu bibliotēkas veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi:

- Kroņu darbnīca [TE](#)
- “Bērnu ballīšu studijas” meistarklase bērniem [TE](#)
- Izstādes atklāšana “Ar dabas pieskārienu” [TE](#)
- Mošķu stafete [TE](#)

Mošķu stafete Variņu bibliotēkā

- Dokumentālās filmas “Izvēle” demonstrācija [TE](#)

Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā atskaites periodā jau otro reizi tika meklēta Lobērgu garša, šoreiz – burciņā. Dažādi marinējumi ir kopienas saimnieču lepnums.

Pavasārī Lobērgu bibliotēka aicināja saņemt bezmaksas saulespuķu sēklas un tās iesēt, pieminot mieru un cilvēkus, kuri izvēlas to. Tās iesējot un visu vasaru kopjot, rudens sākumā veikums tika iemūžināts fotogrāfijās un tapa virtuālā izstāde Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā. Gandrīz katrā Lobērgu sētā uzplauka un koši uzziedēja šie skaistie un cēlie ziedi kā apliecinājums, ka necila lauku bibliotēka mūsdienās ir mainījusi lomu sabiedrībā un var darboties arī kā kopējās apdzīvotās vietas noskaņas un morāles kopējs un uzturētājs. Savukārt vasaras izskaņā bibliotēkas telpās norisinājās tradicionālā dāliju izstāde. Par spīti sausajai vasarai, arī šogad šīs puķes priecēja lobērgnieku dārzus.

10.4. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

2023. gads bijis notikumu, dažādu aktivitāšu un pasākumu piepildīts. Cilvēku ieinteresētība nepastāvīga - atkarīga no sezonas, pašvaldībā, valsī un pasaulē notiekošā. Publicitātei nepieciešamo materiālu – relīzes, ziņu/ierakstu, fotogrāfiju, afišu, infografiku u.c. sagatavošana ir laikietilpīgs process, mērķauditorija sadrumstalota un uzturas atšķirīgos sociālos tīklos, izmanto dažādus informācijas ieguves avotus.

Risinājumi – apzināta konkurence un iecienītākie informācijas ieguves avoti/platformas. Samērots piedāvāto produktu (pasākumu, notikumu u.c.) klāsts, pārdomātas un kvalitatīvas informācijas nodošana mērķauditorijai neuzbāzīgā, bet intriģējošā manierē. Darbs pie esošo informatīvo platformu – tīmekļa vietnes un sociālo tīklu uzlabošanas, pielāgošanas tā brīža tendencēm. Darbs ar esošiem sekotājiem, to iesaiste bibliotēkas kopienā un piederības sajūtas veicināšana.

Vēl viena problēma ir informācijas apjoms. Tā kā visa informācija par **Smiltenes novada bibliotēkām** tiek publicēta vienā Facebook lapā, ziņu apjoms ir liels. Nereti

informācija “aizslīd” ziņu lentē, un mērķauditorija to nepamana. Lai risinātu šo problēmu, tiek plānota ierakstu publicēšana dažādos laikos, vienā dienā publicējot ne vairāk par piecām ziņām.

Bilskas bibliotēkas vadītāja joprojām uzskata, ka katrai bibliotēkai vajadzētu savu individuālu sociālo tīklu profilu, kurā tās vadītājs vai atbildīgā persona varētu publicēt savai bibliotēkai aktuālo saturu. Tā pagasta iedzīvotājiem būtu ērtāk apskatīties aktualitātes, kas notiek tuvāk viņu dzīvesvietai. Viņi iegūtu vairāk informācijas par sev aktuālajām tēmām. Tā būtu iespējams popularizēt savu pagasta bibliotēku plašākai sava pagasta auditorijai. Kā arī, tas nozīmētu mazāk atbildības un mazāk blakus darba tagadējai bibliotēkas sociālo tīklu atbildīgajai personai. Tomēr darbiniece nepiemin, ka sociālo tīklu satura uzturēšana, veidošana, publicēšana palielina katras bibliotēkas darbinieka noslodzi, bet daļa darbinieku strādā nepilnu slodzi.

11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

11.1. Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Valkas novads

41. tabula “Valkas novada bibliotēku sadarbības partneri pašvaldībā”

Sadarbības partneris	Piezīmes
Valkas Mākslas skola un tās studija (Valkas bibliotēka, Vijciema bibliotēka)	• Velgai Krilei un Arturam Gobam veltītā dzejas autoru – iesācēju konkursa “Tu arī mani spēsi izpildīt” noslēguma pasākuma izstādes nodrošināšana • Ilustratīvais materiāls izdevumā “LAIKS. Kalendārs 2024” • Izstāžu rīkošana novada bibliotēkās
Saieta nams “Lugažu muiža”	Velgai Krilei un Arturam Gobam veltītā dzejas autoru – iesācēju konkursa “Tu arī mani spēsi izpildīt” nolikuma izstrāde, popularizēšana, noslēguma pasākuma organizēšana
Valkas novada izglītības iestādes	Aktivitāte un atsaucība dažādās Bērnu literatūras nodaļas rīkotajās aktivitātēs, piemēram, “Ziemeļvalstu literatūras nedēļa”
VPVKAC	VPVKAC izveide Kārķu, Vijciema un Zvārtavas pagastos
Valkas novadpētniecības muzejs	• Jānim Rauskam veltītā kalendāra “LAIKS. Kalendārs 2024” izdošana. • Pastaiga pa Valku-Valgu “Pa grāmatniecības pēdām”
Pagastu pārvaldnieki Pilsētas teritorijas un apsaimniekošanas nodaļa	Saimniecisku jautājumu risināšana
Valkas pilsētas kultūras nams	Telpu nodrošināšana kalendāra “LAIKS. Kalendārs 2024” atvēršanas pasākumā
Valkas Mūzikas skola	• Telpu nodrošināšana bibliotēkas simtgades pasākuma svinībām • Konsultācijas par Mūzikas skolas bibliotēku
Tūrisma informācijas birojs	• Suvenīru nodrošināšana bibliotēkas viesiem • Dalība Ziemassvētku tirdziņā
Attīstības, projektu un tūrisma nodaļas vadītājs un būvinženieris	Darbs pie bibliotēkas ēkas energoefektivitātes palielināšanas tehniskā projekta izstrādes
Vides un reklāmas dizaina speciāliste	Bibliotēkas telpu noformējums pasākumam “Sarunu vakars ar Hilarionu”
Valkas novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālists un elektronisko plašsaziņas līdzekļu speciāliste	Bibliotēkas pasākumu publicitāte novada sociālo tīklu kontos un pasākumu fotografēšana
Vijciema tautas nams (Vijciema bibliotēka)	Pasākumu organizēšana, izstādes (skat. zemāk)
Valkas PII Vijciema un Mierkalna grupas (Vijciema bibliotēka)	Pasaku rītu nodarbības bērniem

Vijciema pagasta sporta organizators (Vijciema bibliotēka)	Vijciema sporta spēlēs bibliotēka piedalījās ar disciplīnu “Veiklākais Margaritas Stārestes pasaku tēlu labirintos”.
Turnas tautas nams (Ērgemes bibliotēka)	Sveču ceļa organizēšana valsts svētkos, dalība Ērgemes pagasta svētkos
Ērgemes pamatskola (Ērgemes bibliotēka)	Nodarbības un aktivitātes PII grupām un pamatskolas klasēm
Kārķu tautas nams (Kārķu bibliotēka)	Materiāli pasākumiem, materiāli par tautas nama būvēšanu, kopīgi pasākumi u.c.
Kārķu tūrisma informācijas centrs (Kārķu bibliotēka)	Bibliotēkas krājumā esošie novadpētniecības materiāli tiek izmantoti Kārķu pagasta pasākumos (Meža dienas, pagasta svētki, tikšanās u.c.)
Kārķu pirmskolas izglītības grupa (Kārķu bibliotēka)	Pūčulēna skola, “Lasi ar suni”, materiāli no bibliotēkas krājuma audzinātājiem nodarbību sagatavošanai
Zvārtavas tautas nams (Zvārtavas bibliotēka)	Dzejas grāmatas atvēršana, meistarklases

Valkas bibliotēkai pārskata periodā īpaši jāizceļ sadarbība ar Valkas novadpētniecības muzeju, ar kuru kopā visu gadu strādāts pie Jānim Rauskam veltītā kalendāra “LAIKS. Kalendārs 2024” izdošanas. Vairāk [TE](#).

Kopumā Valkas bibliotēkai ir laba sadarbība ar visām Valkas novada iestādēm/nodaļām. Kolēģi ir atsaucīgi, kā arī pamanījuši dažādas bibliotēkas aktivitātes, tāpēc labprāt iesaistās vai piedāvā dažādus sadarbības risinājumus arī ārpus ikdienas darbiem.

Vijciema bibliotēkas vadītāja izveidojusies lieliska sadarbība ar Vijciema tautas nama vadītāju Vitu Bērziņu gan bibliotēkas, gan tautas nama rīkoto pasākumu organizēšanā, piemēram, Dzejas un Senioru dienai veltītais pasākums “Ar rudens lapām plaukstās”, kurā muzicēja un savu dzeju lasīja Aivars Lapšāns, muzikālu priekšnesumu sniedza vijciemieši Atis Zariņš un Edgars Ločmelis un Strenču Kultūras centra senioru dāmu deju kopa “Madaras”. Patīkams pārsteigums bija cilvēku lielā atsaucība.

Tā kā bibliotēkas telpas ir mazas un lielākas izstādes nevar izlikt, tautas nama telpās tika izstādītas divas bibliotēkas organizētās izstādes – fotogrāfiju izstāde “Zaļie dārgumi” un “Daba dvēselei”. Tā bija iespēja apskatīt trīs izstādes (vijciemieša Jāņa Vītola, Valkas mākslas skolas audzēkņu darbi un fotoizstāde) vienuviet. Šo izstādi apskatīja ap 100 cilvēkiem.

Sadarbība ar tautas namu ir izveidojusies arī, kopā vadot dažādus bērnu pasākumus. Dziesmu svētku laikā sadarbības rezultātā tika izveidota un tautas nama skatlogā izlikta izstāde “Vijciemieši cauri gadu desmitiem Dziesmu svētkos”.

Ērgemes bibliotēka aktīvi iesaistījās Ērgemes pagasta 700 gadu jubilejas svinībās, nodrošinot aktivitātes bērniem. Ērgemes pils torņa pirmajā stāvā visi apmeklētāji bija aicināti uz radošajām stundām, kur tika lasītas pasakas, spoku stāsti, kā arī dažādas radošas aktivitātes. Šis pasākums bija ļoti apmeklēts, par ko bibliotēkas vadītāja bija ļoti gandarīta.

Smiltenes novads

42. tabula “Smiltenes novada bibliotēku sadarbības partneri pašvaldībā”

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
Apes Pirmskolas izglītības iestāde “Vāverīte”	Visa gada garumā dažādas nodarbības visām četrām bērnu darza grupiņām piem. Ziemassvētki, Pasaku valstībā, Rudens, Īdens, Zeme, Kosmoss.
Apes Tautas nams	Sadarbība visa gada garumā- kopēti, skenēti, laminēti materiāli dažādiem pasākumiem. Ierakumu sveču veidošana februārī, Radošās darbnīcas E. Zālītes jubilejas pasākumiem, sadarbojoties ar E. Zālītes memoriālo māju. Decembrī dāvanu saiņošana telpu dekorēšanai un radošās darbnīcas, atklājot svētku egli pilsētā.
D. Ozoliņa Apes pamatskola	Veidoti pasākumi visām klašu grupām-dzejas dienas, radošās darbnīcas, lasījumi u.c. Nodarbības skolniekiem-informācijas meklēšana datubāzēs.
Apes jauniešu centrs	Halovīna piedzīvojumu organizēšana Apes jauniešiem un bērniem.
Smiltenes Mākslas skola	Smiltenes bibliotēkā izstādes “Ak, mīlo Sirdspuķīt!” - Smiltenes bibliotēkas logos Mākslas skolas audzēkņu Valentīna dienai veltīta izstāde TE , “Mēs Latvijai!” TE , “Brīnumu laiks” TE .
Birzuļu tautas nams	Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļa kopīgi veido lielāko daļu pasākumu.
Blomes pamatskola	Kopīgi pasākumi ar skolēniem un klašu audzinātājiem, skaļās lasīšanas stundas 1-3.klašu skolēniem.
Blomes pagasta pārvalde	Tiek sniegta informācija par pagastu, atbalsts pasākumu rīkošanai, kā arī saņemts atbalsts problēmu risināšanā un novēršanā.
Blomes tautas nams	Iespēja iegūt informāciju par pagasta vēsturi, iespēja izmantot telpas, kā arī sadarbība un atbalsts pasākumu organizēšanā, rīkošanā.
Brantu un Launkalnes pagastu apvienības pārvalde	Krājuma pārvietošana uz jaunām telpām, bibliotēkas iekārtošana. Saimnieciski un organizatoriski jautājumi.
Drustu tautas nams	Dzejas dienu pasākums.
Drustu pagasta VPVKAC	E-pakalpojumu izmantošana.
Gatartas pansionāts un grupu māja ”Kārkli”	Iemītnieku bibliotēkārās apkalpošanas organizatoriski jautājumi.
Drustu pagasta pārvalde	Transports, saimnieciski un organizatoriski jautājumi.
Gaujienas tautas nams	Dzejas dienu pasākums - grāmatas “Dzīve kā dziesma un tauriņu dejas...” prezentācija.
Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola un pirmsskolas grupa	Bibliotēkārās stundas, Lasīšanas veicināšanas programmas “Grāmatu starts” nodarbības.
Grundzāles pagasta pārvalde	Transports, saimnieciski un organizatoriski jautājumi.
Launkalnes sākumskolas un pirmskolas izglītības grupiņu “Mārtes”	Pasākumu un izstāžu organizēšana.

Palsmanes kultūras nams	Kopīga darbošanās gan bibliotēkas, gan kultūras nama pasākumos, izstādes organizēšana kultūras nama zālē, foajē vai sieviešu klubiņa telpās (2023.gadā Smiltenes Tautas lietišķās mākslas studijas darbu izstāde- austi lakati, segas, tautiskie brunči; Vijas Meistares gleznu izstāde "Mirkļi krāsās", Ziemassvētku tirdziņš).
Izglītības iestādes Palsmanes pagastā	Pasākumi, notikumi, organizatoriski jautājumi.
Palsmanes pagasta pārvalde	Saimnieciski, organizatoriski jautājumi.
Izglītības pārvalde	Mūzizglītības pasākumi, senioru apmācības.
Raunas bērnu un jauniešu centru "Pagrabiņš"	Kopīgi organizēti pasākumi bibliotēkas telpās. Lieldienu instalācija, Cepums ar lielajiem, Rudens mistērijas.
Raunas kultūras centrs	Gada lielākais notikums Brīvības pieminekļa 90 gadu jubilejas pasākums, Ielu svētki un Sveču taka.
Raunas muzejs	Muzeju nakts pasākums.
Raunas pamatskola	Pēdējā skolas diena ar radošu aktivitāti bibliotēkā.
Raunas pirmsskolas izglītības iestāde	Iepazīšanās ar bibliotēku un pasaku lasīšana bibliotēkā.
Trapenes pagasta pārvalde	Saimnieciskie jautājumi, transporta jautājumi.
Trapenes sākumskola	Pasākumu organizēšana.
Trapenes kultūras nams un novadpētniecības centrs	Pasākumu organizēšana.
Sociālās aprūpes centrs "Trapene"	Grāmatu piegāde, pasākumu organizēšana.
Variņu pagasta pārvalde	Pasākumi, organizatoriski un saimnieciski jautājumi.
Izglītības iestādes Variņu pagastā	Pasākumi, darbs ar parādniekiem.

Lobērgu nodaļai sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām 2023. gadā noritējusi bez izmaiņām. Ja rodas kādas neskaidrības vai problēmas, tad tās var atrisināt, bet kopumā, pārskatot ikdienas soli, vietējā pašvaldība neizrāda īpašu interesi par Lobērgiem un arī Lobērgu bibliotēku. Ikdienas komunikācija vērtējama kā gausa un neaktīva. Gada nogalē izskanēja informācija, ka bibliotēkas nākotne ir neskaidra. Tas neiedvesmo un neievieš ticību stabilam bibliotēkas darbam. Atbalstu gan ikdienas jautājumos, gan krājuma veidošanā, kā vienmēr izrādīja Smiltenes novada bibliotēka.

11.2. Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Valkas novads

43. tabula “Valkas novada bibliotēku sadarbības partneri”

Sadarbības partneris	Piezīmes
Reģiona bibliotēkas	SBA, Smiltenes novada bibliotēka - Valkas reģiona bibliotekāru rudens semināra rīkošana.
Limbažu Galvenā bibliotēka, Valmieras integrētā bibliotēka	Sadarbība dažādu darba jautājumu risināšanā.
LNB	• Iesaiste programmā “Latviešu grāmatai 500”, • Jānim Rauskam veltītā kalendāra “LAIKS. Kalendārs 2024” izdošana, • konsultatīvais atbalsts.
PMLP Valkas nodaļas darbinieces	SBA grāmatu apmaiņa ar Smiltenes novada bibliotēku.
Vidrižu bibliotēka, Rudbāržu bibliotēka	Kolēģu iedvesmošana Valkas reģiona seminārā par novadpētniecības darbu pagastu bibliotēkās.
Dziesmu draugu kopa “Nāburgi”	Kornēlijai Apškrūmai veltītās grāmatas atvēršanas pasākums.
Vidzemes Augstskola	Prakses nodrošināšana 1. kursa studentei no studiju programmas “Komunikācija un sabiedriskās attiecības”.
Rudīte Rabuško (lasītāja)	Iesaiste darba grupā par Velgas Kriles vārda un daiļrades popularizējošajiem pasākumiem Valkas novadā.
Līva Doršs	Dizaina izstrāde Artura Gobas auduma maisiņam.
Ulbrokas bibliotēka	Dzejnieka Pētera Brūvera 65. jubilejai veltīta interaktīva izstāde Valkas bibliotēkā.
LU Bioloģijas institūts (Vijciema bibliotēka)	Izstāde “Zaļie dārgumi”.

Valkas bibliotēkai sadarbībā ar Līvu Doršu pagājušā gada septembrī tapa suvenīri-balvas Velgai Krilei un Arturam Gobam veltītā dzejas autoru-iesācēju konkursa “Tu arī mani spēsi izpildīt” laureātiem. Valkas bibliotēkas kolektīvam bija aptuvena vīzija par to, kā varētu izskatīties Arturam Gobam veltītais auduma maisiņš – bija piemeklēts citāts, kuram bija nepieciešama ilustrācija ar dzejnieku. Uzrunājot Līvu, viņa ātri uzķēra bibliotēkas kolektīva ieceri un vēlmi un gala rezultāts priecēja ne tikai Līvu un bibliotēkas kolektīvu - par gaumīgu un labu veikumu tika saņemts daudz labu vārdu no apkārtējiem. Raksts portālā “Ziemeļlatvija” [TE](#), ieraksts Valkas bibliotēkas Facebook lapā [TE](#). Velgai Krilei veltītā dizaina autore (maisiņš un t-krekls) ir Valkas bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciāliste Ance Andrējeva-Empele.

Uzrunājot Līvu, viņa ātri uzķēra bibliotēkas kolektīva ieceri un vēlmi un gala rezultāts priecēja ne tikai Līvu un bibliotēkas kolektīvu - par gaumīgu un labu veikumu tika saņemts daudz labu vārdu no apkārtējiem. Raksts portālā “Ziemeļlatvija” [TE](#), ieraksts Valkas bibliotēkas Facebook lapā [TE](#). Velgai Krilei veltītā dizaina autore (maisiņš un t-krekls) ir Valkas bibliotēkas sabiedrisko attiecību speciāliste Ance Andrējeva-Empele.

Vijciema bibliotēka bija viena no retajām vietām Vidzemē, kur šogad bija iespējams apskatīt foto izstādi “Zaļie dārgumi”, ko organizēja LU Bioloģijas institūts sadarbībā ar projekta LIFE FOR SPECIES partneriem. Projekta LIFE FOR SPECIES mērķis ir aktualizēt

aizsargājamo un apdraudēto sugu sarakstu, kā arī palielināt sabiedrības informētību un aktīvu rīcību sugu aizsardzībā.

Smiltenes novads

44. tabula “Smiltenes novada bibliotēku sadarbības partneri”

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija	Atbalstīts projekts “Izglītota vietējā kopiena – ieguldījums Eiropas nākotnē”: 2023.gads – Eiropas Prasmju gads”. 9.maijā projekts, veltīts Eiropas dienai, tika realizēts - noorganizēts pasākums.
Sadarbība ar radošajām personībām un amatniekiem	Smiltenes bibliotēkā izlikta vairākas izstādes. Interjera dizaineres, dārza ainavu arhitektes un floristes Ingūnas Ūdres veidoto radošo darbu izstāde “Saulīte rotājās Lieldienas gaidot”, Aleksandra Luhaera gleznu izstādes “Krāsu akords” atklāšana un tikšanās ar mākslinieku.
Cēsu Centrālā bibliotēka	Elektroniskā kopkataloga un novadpētniecības datubāzes izmantošana.
Biedrība “Grundzāle 2010”.	Mūžizglītības pasākums “Kā un kāpēc vajag šķirot?”
Sieviešu biedrības “Spēkavots” un “Māsas Veronikas” Palsmanes pagastā	Pasākumi, telpu izmantošana.
Radoši cilvēki no citiem novadiem	Gulbenes novads – gleznu izstāde, Valmieras novads – rokdarbu izstādes izvietošana, Ogres novads – gleznu izstādes atklāšana, Rīga – meistarklašu vadīšana.
Valkas novada Centrālā bibliotēka	Profesionālā informācija, konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi.
Alūksnes novada bibliotēkas, LNB, SIA “TietoEvry”	SBA, BIS ALISE, informācijas apmaiņa, konsultācijas, lekcijas tiešsaistē.
SIA “Virja”, SIA “Latvijas Mediji”, SIA “Dienas Žurnāli”, VAS “Latvijas Pasts”	Krājuma komplektēšana, iepirkšana, preses abonēšana.

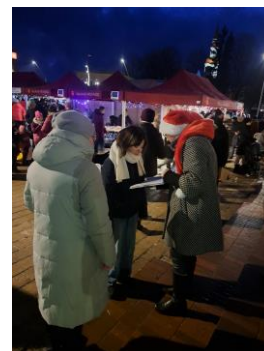
11.3. Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Valkas novads

Pārskata periodā notikuši divi pasākumi sadarbībā ar **Valgas bibliotēku** (Igaunija). Viens no tiem bija Valkas bibliotēkas ikmēneša pasākums “**Bērnu rīts**”. 11. novembrī Valkas bibliotēkas BLN vadītāja kopā ar Valgas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas vadītāju organizēja bērnu rītu par tēmu “Kaimiņi” Valgas bibliotēkā. Nodarbībā notika latviešu bērnu iepazīstināšana ar Valgas bibliotēku, tika lasīta pasaka gan igauņu, gan latviešu valodā Valgas bibliotēkas pasaku tornī, bet nodarbība noslēdzās ar radošo darbošanos. Pasākumā piedalījās

gan latviešu, gan igauņu ģimenes. Šis bija viens no apmeklētākajiem “Bērnu rītiem” pasākuma cikla vēsturē. Galerija [TE](#).

Otrs pasākums notika gada nogalē, kad Valkas novada Tūrisma un informācijas birojs piedāvāja Valkas bibliotēkai piedalīties Valkas-Valgas Ziemassvētku tirdziņā ar aktivitātēm bērniem. Valkas kolēģes uzrunāja Valgas kolēģes, saskaņoja aktivitātes un kopā darbojās tirdziņā ar vienādām aktivitātēm (grāmatu saiņa svara minēšana un Ziemassvētku pantiņu spēle) latviešu un igauņu valodās.

Valkas bibliotēkas aktivitātes Valkas-Valgas Ziemassvētku tirdziņā

11.4. Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Valkas novads

Valkas novada Centrālās bibliotēkas direktore katru pirmdienu piedalās pašvaldības vadības un vadošo speciālistu sapulcēs, lai informētu par nedēļas aktualitātēm novada bibliotēkās un ikmēneša Izglītības, kultūras un sporta lietu komitejā. Tiek uzturēta komunikācija ar Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes nodaļas vadītāju (dažādu ikdienas darba jautājumu risināšana), izpilddirektoru (bibliotēkas ēkas renovācija, plānotās pārmaiņas, Vijciema bibliotēkā), pašvaldības priekšsēdētāju (bibliotēkas ēkas renovācija, bibliotēkas dalība projektos), pagastu pārvaldniekiem (VPVKAC ieviešana pagastu bibliotēkās, saimniecisku jautājumu risināšana u.c.), lai risinātu dažādas situācijas.

Smiltenes novads

Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas paveiktais:

- Dalība iknedēļas Kultūras un tūrisma pārvaldes (KTP) vadības sanāksmēs.
- Dalība ikmēneša pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un nodaļu vadītāju sanāksmēs, lai pārrunātu aktuālos jautājumus.
- Dalība pašvaldības organizētajās vadītāju dienās:
 - 12. maijā par aktuālo informāciju, vērtībām un piederības sajūtu,
 - 29. septembrī pieredzes apmaiņas brauciens uz Valmieras novadu,
 - 10. novembrī mācības “Vadītāju spēka diena”.
- E-pastā vēstule deputātiem ar aicinājumu iepazīties ar [Smiltenes novada bibliotēkas 2022.gada pārskatu](#).
- 1. februārī dalība VPVKAC atvēršanas pasākumā Grundzāles bibliotēkā.
- 16. martā Kultūras ministra Naura Puntuļa vizīte Smiltenes novadā:
 - gatavojoties ministra vizītei, Kultūras ministrijai sagatavota un nosūtīta informācija par Smiltenes novada bibliotēku,
 - tikšanās laikā prezentācija par bibliotēkām novadā,
 - delegācijas vizīte Smiltenes bibliotēkā.

- 18. aprīlī e-pasta vēstule pašvaldības izpilddirektora vietniekam attīstības jautājumos M. Ulānam par IFLA publikāciju: Starptautiskā bibliotēku asociācijas un institūcijas federācija (IFLA) ir publicējusi grāmatu “New Libraries in Old Buildings – Creative Reuse”, kura pievēršas grūtībām un iespējām vecu vai pamestu ēku pārbūvē par bibliotēku un pēta to ēku pārveidi, kurām sākotnēji bija cits mērķis. Varbūt noder kaut kas no pasaules pieredzes Viedrades kvartālā bibliotēkas projektēšanas procesā.
- 22. maijā organizēta sanāksme par “Iedvesmas bibliotēkas” projekta pieteikuma sagatavošanu Blomes bibliotēkas lasītavas labiekārtošanai, pamatota tā nepieciešamība un ideja. Projekta sagatavošanas posmā sniegts atbalsts kolēģiem komunikācijā ar pašvaldības pārstāvjiem. Projekts tika iesniegts un atbalstīts.
- 22. jūnijā ieteikums pašvaldībai papildināt publiskā pārskata par 2022. gadu kultūras sadaļu ar informāciju par bibliotēkas darbības vidējiem statistikas rādītājiem un par bibliotēkas izglītojošo darbību. Ieteikumi ņemti vērā un publicēti pārskatā.
- 23. augustā dalība Izglītības pārvaldes mūziklītības mācību grupu “Senioru akadēmija” izlaidumā.
- Septembrī pārstāvētas bibliotēkas intereses sanāksmēs, komiteju sēdēs un domes sēdē jautājumā par Drustu bibliotēkas Gatartas nodaļas slēgšanu.
- 19. oktobrī tiešsaistes sanāksme ar Gaujienas pagasta pārvaldes vadītāju I. Avotu, Izglītības pārvaldes vadītāju E. Roslovu, O. Vācieša Gaujienas pamatskolas direktori I. Zariņu jautājumā par Gaujienas bibliotēkas un skolas bibliotēkas telpām, jo nepieciešams atbrīvot telpas pagasta pārvaldes vajadzībām. Vairākkārtējas vizītes oktobrī un novembrī uz Gaujienas bibliotēku un individuālas tikšanās, piedaloties Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītājam V. Mālkalnei, Gaujienas pagasta pārvaldniecei I. Avotai, Gaujienas bibliotēkas vadītājam I. Apsītei, Smiltenes novada bibliotēkas vadītājam I. Mežulei, Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja vietniecei I. Jēkabsonei.
- 28. oktobrī neformālas sarunas Smiltenes bibliotēkas simtgades sarīkojumā “Caur saknēm turpināties”.
- 22. novembrī dalība kultūras jomas darbinieku fokusgrupā. To organizēja Smiltenes novada pašvaldības Komunikācijas nodaļa sadarbībā ar reklāmas aģentūru “Triple Bounce”, kura ir uzsākusi darbu pie “Smiltenes novada pašvaldības Komunikācijas stratēģijas 2024.–2028. gadam” izstrādes, lai kopīgi analizētu esošo situāciju, diskutētu un meklētu risinājumus. Fokusgrupas formāts – darbnīca, izmantojot iepriekš sagatavotas darba lapas, kurās diskusijas vadītāji piefiksē dalībnieku viedokļus, nodrošinot strukturētu pieeju darbam. Darba kārtībā Smiltenes novada pašvaldības komunikācijas novērtējums – iepazīstināšana ar darba lapas struktūru un kopīgs darbs, to aizpildot. Diskusijas turpinājumā iepazīstināšana ar kopīgā darba rezultātiem, diskusija par risinājumiem, ieteikumiem. Secināts, ka Smiltenes novada bibliotēkas gan iekšējā, gan ārējā komunikācija ir sakārtota, taču ir nepietiekama informācijas apmaiņa ar pašvaldību un citām tās iestādēm.

12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS

Valkas reģiona bibliotēkas ģeogrāfiski ir izvietotas plašā teritorijā, tādēļ klātienē pasākumu organizēšana visām bibliotēkām kopā ir sarežģīta. Mācību pasākumu organizēšanai tiek izmantotas tiešsaistes platformu piedāvātās iespējas, klātienē pasākumi tiek organizēti katram novadam atsevišķi, izņemot vienu reizi gadā. Valkas bibliotēka veic dažādu informatīvo materiālu pārsūtīšanu reģiona publiskajām un skolu bibliotēkām, koordinē statistikas datu publicēšanu portālā *Kultūras dati*, organizē krājuma inventarizāciju reģiona bibliotēkās, konsultē bibliotekārus darbā ar BIS ALISE, veic jauno darbinieku apmācību.

12.1. Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts

45. tabula “Valkas bibliotēkas organizētie metodiskā darba pasākumi”

N.p.k	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits	Stundu skaits
1.	02.03.2023.	tiešsaiste	Valkas bibliotēka	“Atskats un pārdomas par 2022. gadā paveikto”	37	2h
2.	28.03.2023	klātienē	Valkas bibliotēka	Novadpētniecības mapju aprakstīšana Valkas novads	3	2h
3.	30.03.2023.	klātienē	Valkas bibliotēka, Smiltenes bibliotēka	Novadpētniecības mapju aprakstīšana Smiltenes novads	12	2h
4.	05.04.2023.	tiešsaiste	Valkas bibliotēka	Iedvesmojoša novadpētniecība pagastu bibliotēkās	34	2h
5.	07.09.2023.	-	Valkas bibliotēka	Pieredzes apmaiņas brauciens uz Raunas un Drustu bibliotēkām	15	4h
6.	27.09.2023.	klātienē	Valkas bibliotēka, Smiltenes bibliotēka	Valkas reģiona rudens seminārs 2023	39	4h
7.	02.11.2023.	-	Valkas bibliotēka	Pieredzes apmaiņas brauciens uz Smiltenes vidusskolas bibliotēku	17	3h
8.	07.12.2023.	tiešsaiste	Valkas bibliotēka	Satura veidošana sociālajos tīklos	32	1,5h

2023. gadā, organizējot iepriekšējā gada atskata semināru “**Atskats un pārdomas par 2022. gadā paveikto**”, reģiona kolēģes tika sadalītas darba grupās, katrai grupai piešķirot noteiktu tēmu, par kuru jāveido prezentācija. Kopumā tika definētas septiņas tēmas:

1. Iedzīvotāju bibliotekārais aptvērums: Veiksmes formula. (Drusti, Trapene, Gaujiena)
2. Uzrunājam jaunuļus. Darbs ar bērnu un jauniešu auditoriju. (Ērgeme, Ape, Palsmane)
3. Pagasta detektīvs. Novadpētniecības darbs bibliotēkā. (Kārķi, Launkalne)
4. Pastāvēs, kas pārvērtīsies. Mācības un no tām integrētais darbā. (Rauna, Grundzāle)
5. Izstādes – bibliotēkas pievienotā vērtība. (Zvārtava, Branti)
6. Vārds jaunajiem. (Blome, Vidaga)
7. Sadarbības zelts. (Bilska, Variņi)

Katrai tēmai tika sagatavots apraksts ar apgalvojumiem un mudinošiem jautājumiem, lai kolēģēm būtu vieglāk sagatavot savu stāstījumu. Jāatzīst, ka šis bija viens no veiksmīgākajiem gada atskata semināriem, jo kolēģes bija komunicējušas savā starpā, lai izveidotu prezentācijas vai vienotos par stāstāmo, kā arī pēc prezentācijas veidojās saturīgas diskusijas, no kurām kolēģi varēja gūt jaunas idejas vai iedvesmu turpmākajam darbam.

Aprīlī norisinājās Valkas reģiona publisko bibliotēku darbinieku tiešsaistes seminārs “**Iedvesmojoša novadpētniecība pagastu bibliotēkās**”, kurā ar stāstījumu par digitālā mantojuma platformu piedalījās LNB pārstāves Eva Ausēja un Jana Ķikāne, bet ar saviem novadpētniecības darba popularizēšanas pieredzes stāstiem dalījās Rudbāržu bibliotēkas (Kuldīgas novads) vadītāja Dagnija Daiga Grundberga un Vidrižu bibliotēkas (Limbažu novads) vadītāja Aleta Kalniņa. Abu pagastu bibliotēku vadītāju pieredzes stāsti bija patiešām iedvesmojoši un aizraujoši, kas ļāva paskatīties un rast idejas Valkas reģiona bibliotekāriem, kā pievērsties novadpētniecības darba jomai un kā izmantot sociālo mediju Facebook bibliotēkas labā, lai popularizētu vietējo kultūras mantojumu un pagasta kultūras vēstures izzināšanā iesaistītu vietējo kopienu.

Pārskata periodā organizēti **divi pieredzes apmaiņas braucieni**. Tā kā jau divus gadus Valkas reģiona bibliotēku saimei pievienojušās Apes apvienības un Raunas apvienības bibliotēkas, septembrī Valkas novada bibliotekāri devās uz Raunas un Drustu bibliotēkām. Šis bija sadraudzības izbrauciens, lai kolēģēm rastos priekšstats par to, kādos apstākļos strādā jaunās kolēģes. Drustu bibliotēkas vadītāja dalījās pieredzē par sadarbību ar pagastu pārvaldi, ko 2024. gadā, pēc Vijciema bibliotēkas vadītājas ierosinājuma, nolēmusi pārņemt arī Vijciema pagasta pārvaldes vadītāja. Savukārt brauciens uz Smiltenes vidusskolas bibliotēku bija iedvesmas meklējumi Valkas bibliotēkas pirmā stāva iekārtojumam pēc pārbūves. Diemžēl Valkas bibliotēkā plānotā pārbūve ir atcelta uz nenoteiktu laiku.

Septembrī Valkas reģiona bibliotekāriem un citiem interesentiem tika organizēts seminārs, kurā uzstājās pārstāve no **Vieglās valodas aģentūras**. Lekcijas laikā noskaidrots, ka arī bibliotēkās būtu nepieciešams saņemt aģentūras izstrādātos materiālus vieglajā valodā, lai tie būtu pieejami gan bibliotēku darbiniekiem, gan bibliotēkas lietotājiem. Semināra laikā notika arī **lekcija par motivāciju caur pašmotivāciju**, kuras noslēgumā tika gūtas atziņas par to, kā organizāciju vadītājiem palīdzēt motivēt darbiniekus dažādu uzdevumu veikšanā, kā arī, ko ikkatrs no mums var darīt pats, lai uzlabotu sava darba produktivitāti. Savukārt gada noslēdzošā semināra tēma bija **sociālo tīklu izmantošana ikdienas darbā**, kuras laikā bibliotēku darbinieki saņēma vērtīgus padomus, kā ikdienā plānot sociālo tīklu saturu, kurās dienās labāk publicēt ierakstus u.tml.

Turpinās informatīvais, konsultatīvais, izglītojošais un praktiskais darbs krājuma organizācijā 20 publiskajās un trīs skolu bibliotēkās. Ar krājuma kustību saistītie darbi tiek organizēti, nodrošinot pārraudzību BIS ALISE modulī “Komplektēšana” un komandā “Eksemplāru atlase”. Konsultācijas visvairāk tika sniegtas telefoniski, WhatsApp, e-pastā, mazāk klātienē. Regulāri tiek pārsūtīta aktuālā informācija.

Veiktas dažādas kontroles, datu papildināšanas, kļūdu labošanas elektroniskajā kopkatalogā (dubultie ieraksti piegādātāju sarakstā, bibliogrāfiskie apraksti bez eksemplāriem). Labojumi veikti, sadarbojoties ar sistēmas administratori Irinu Grīslīti un BIS ALISE darbiniekiem. Veikta senāk veidoto autoritatīvo ierakstu pārklāšana ar jauniem, kuros ir plašāki, jaunāki, precīzāki dati.

Sniegta palīdzība pagastu bibliotekāriem datu izgūšanā, atskaišu sagatavošanā.

Vijciema bibliotēkā darbu uzsākusi jauna darbiniece. Katalogizācijas nodaļas vadītāja veica apmācību darbu ar BIS ALISE moduli “Komplektēšana” – kā veidot sūtījumus, norakstīšanas, reģistrēt periodiskos izdevumus, veikt svītrkodu izdruku, atskaišu sagatavošanu, BIS ALISE administratore veica individuālās mācību nodarbības publisko un skolu bibliotēku darbiniekiem sistēmas modulī.

2023. gadā bibliotēkas krājuma pārbaude veikta piecās bibliotēkās: Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā, Smiltenes novada bibliotēkas apakšstruktūru Bilskas un Gaujienas bibliotēkās, Valkas novada Centrālās bibliotēkas struktūrvienību “Lugažu bibliotēka” nodaļas Sēļos un “Ērgemes bibliotēka” krājumos. Visi bibliotēku darbinieki regulāri informēti par BIS ALISE jaunām versijām un uzlabojumiem, saņemot vēstuli un pielikumu ar paskaidrojumiem e-pastā.

Smiltenes bibliotēkas direktores vietnieces metodiskajā darbā pienākumos ietilpst pasākumu, mācību un kolektīva saliedēšanas pasākumu organizēšana Smiltenes novada bibliotekārēm. Metodiskais un konsultatīvais darbs organizēts, izmantojot dažādas darba formas: semināri – attālināti un klātienē, individuālas konsultācijas e-pastā, telefoniski vai klātienē, bibliotēku apmeklējumi. Novada bibliotekāres par uzmundrinošiem un iedvesmojošiem sauc pieredzes apmaiņas braucienus, kā arī gada noslēguma semināru. Šādi pasākumi vieno novada bibliotēku darbiniekus, jo ikdienā pagastos viņi strādā viena darbinieka bibliotēkā un visus darbus veic ļoti individuāli. Kolektīva vienotības sajūta ir svarīga.

12.2. Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Turpinājās darbs ar krājumu, tā kustību, uzskaiti, datu precizēšanu, bibliogrāfisko ierakstu nodrošināšanu, jaunu iemaņu apgūšanu trīs skolu bibliotēkās. Veikta apmācība Smiltenes vidusskolas bibliotēkā, darbinieces Inguna, Gunta, Daiga un Smiltenes tehnikuma bibliotekāre Elīna apguvušas darbu BIS ALISE modulī Z39.50 klients (datu atlase attālā Z39.50 serverī un lejupielāde bibliotēkas katalogā) un, kā aizpildīt statistikas lauku 996. Rezultātā aiztaupīsies laiks, ko veltīja jaunieguvumu bibliogrāfisko ierakstu pieprasījuma sastādīšanai, rezultāta gaidīšanai no Valkas bibliotēkas. Darbinieces apmācītas arī norakstīt periodiskos izdevumus BIS ALISE modulī “Komplektēšana”.

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkā tiek pabeigts rekatalogizēšanas darbs. To izdarīt kavē problēmas: neprecīza uzskaitē (nesakritība ar grāmatvedības datiem) biežās darbinieku, kuriem trūka ieinteresētības, maiņas dēļ; krājuma pārbaudes atlikšana (tiek

novirzīta uz veicamo darbu beigām); skolu specifika (grāmatu atrašanās kabinetos, klasēs; atvaļinājumu periods vasarā, kad vairāk un netraucēti varētu pievērsties darbam ar krājuma uzskaiti).

Secināts, ka turpmāk jāuzlabo skolu bibliotēku darbības kvalitātes kontrole.

No Valkas bibliotēkas sistēmas administratores puses sniegta konsultatīvā un praktiskā palīdzība Smiltenes vidusskolas un Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkām. Piemēram, korekcijas lasītāju reģistrā, SBA moduļa pielietojumā, jauno plaukta indeksu vai telpu izveide Komplektēšanas modulī u.c.

Noslēdzot 2022./2023. mācību gadu tika rediģētas (pārceltas) abu skolu bibliotēku mācību grupas modulī "Mācības".

12.3. Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)

LNB Bibliotēku attīstības centrs – informācijas publicēšana portālā Kultūrasdati.lv, statistikas apkopošana, informatīvo materiālu saņemšana un pārsūtīšana publiskajām un skolu bibliotēkām.

LNB Kompetenču attīstības centrs – informācija par mācību iespējām. Metodiska palīdzība, gatavojoties ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmenam.

Valkas novada pašvaldība – telpas semināra rīkošanai, pieslēguma nodrošināšana tiešsaistes platformai ZOOM, transports pieredzes apmaiņas braucieniem un inventarizācijām.

12.4. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Bibliotekārā darba kvalitāte **publiskajās bibliotēkās** lielā mērā ir atkarīga no paša bibliotekāra iniciatīvas, tas attiecas arī uz vēlmi izmantot piedāvātās iespējas pilnveidoties. Iepriecinoši, ka atskaites gadā sešas reģiona bibliotekāres atrada sevī drosmi un uzņēmību sekmīgi nokārtot ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmenu un saņemt profesionālās izglītības dokumentu. Tagad reģionā profesionālā izglītība ir 26 bibliotekārēm (63% no kopējā skaita).

Iepazīstoties ar gada pārskatos sniegto informāciju, redzams, ka bibliotekāres ir aktīvi izmantojušas iespēju papildināt zināšanas gan klātienē, gan attālināti rīkotajosursos par dažādām tēmām. To vidū gan SIA "TietoEvry" rīkotie kursi darbam ar BIS ALISE, gan Valkas un Smiltenes bibliotēku organizētie pasākumi, gan Smiltenes novada pašvaldības piedāvājums saistībā ar VPVKAC darbības nodrošināšanu bibliotēkās, gan Latvijas Pašvaldību mācību centra tiešsaistes lekcijas u.c. Gribētos cerēt, ka kaut daļa no apgūtajām zināšanām tiks pielietota ikdienas darbā, ka izlietotais laiks un līdzekļi nav tērēti tikai dēļ ieraksta atskaitē. Reģionā 12 darbinieces (29%) strādā nepilnu bibliotekārā darba slodzi, daļa no viņām veic papildu pienākumus kā pagasta lietveži vai VPVKAC darbinieki. Nereti kursi vai apmācības notiek ne bibliotekārājā darba laikā, tādēļ tos klausīties nav iespējams.

Darbu ar **skolu bibliotēkām** apgrūtina bibliotekāru nepietiekamā darba slodze, citi darbi, pienākumi un intereses. Bibliotekāra štata vienības ir tikai Smiltenes vidusskolā (3,5 slodzes) un Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā (1 slodze). Dažās skolās kādam no pedagogiem ir

minimāla slodze (0,1; 0,2) par bibliotekārā darba veikšanu. Vairākās reģiona skolās nav bibliotekārā darbinieka, tas nozīmē, ka kāds no pedagogiem veic tikai mācību grāmatu izsniegšanu pēc vajadzības. Tas rada grūtības gada sākumā, kad nepieciešams publicēt statistikas rādītājus Kultūras datu portālā, kā arī nav sagaidāma atgriezeniskā saite uz LNB sūtītajām informatīvajām vēstulēm un aptaujām.